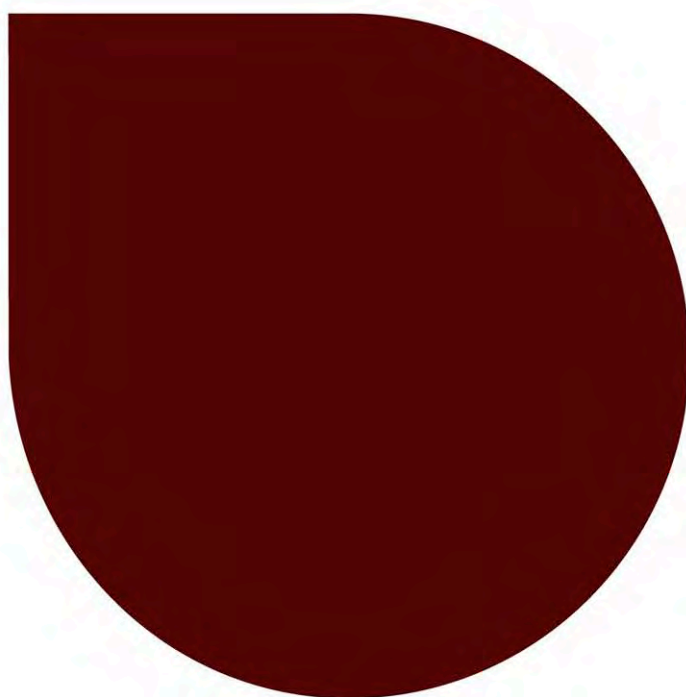
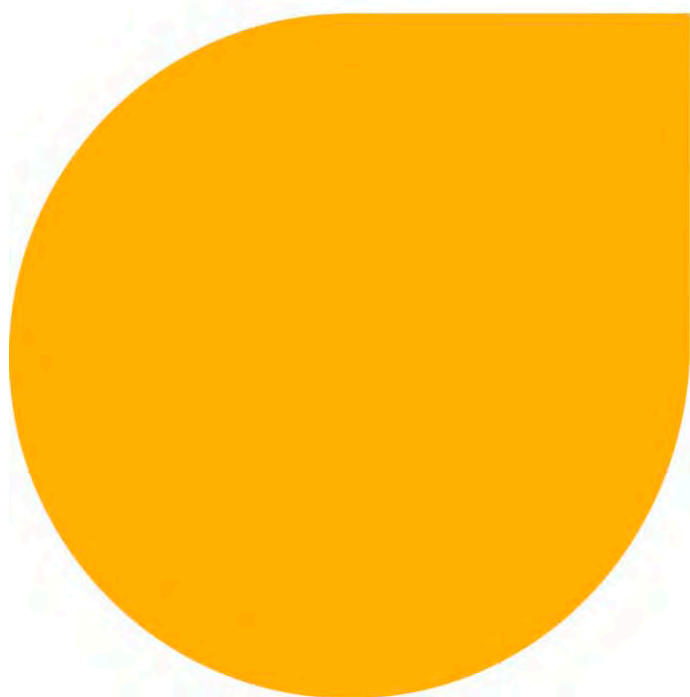
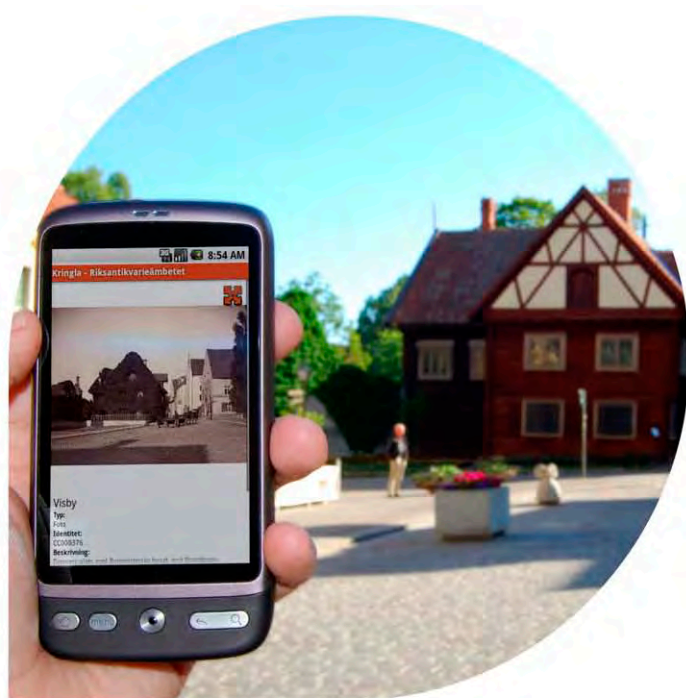
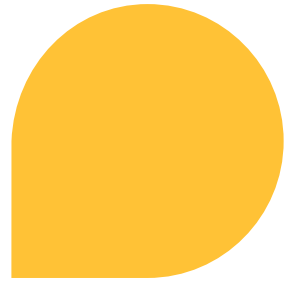
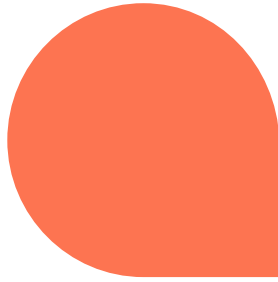

Riksantikvarieämbetets årsredovisning 2010

Förord

Under året 2010 har den nya kulturpolitiken genom propositionen Tid för kultur fått genomslag på olika sätt i Riksantikvarieämbetets verksamhet. Uppdraget förutsätter en nära samverkan med andra myndigheter om frågor som ska stärkas och utvecklas effektivare.

Vi har en etablerad myndighetssamverkan inom vitt skilda områden och det kan röra sig om samhällsplanering, miljömålsarbetet, landskapskonventionen, areella näringar, kulturella och kreativa näringar och turism. Ett konstruktivt samarbete och en samsyn har fått en allt större betydelse för att kunna nå verksamhetens mål.

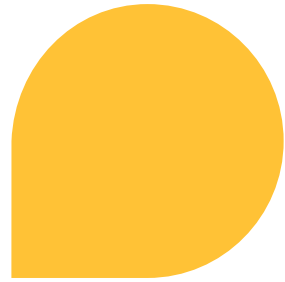
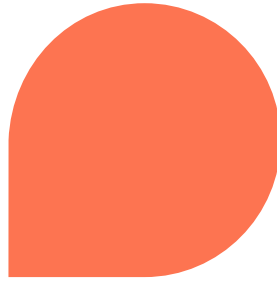
Det har länge varit angeläget för länsstyrelserna och Riksantikvarieämbetet att finna samarbetsformer för ett mer rationellt kulturmiljöarbete. Genom ett regeringsuppdrag har ett program nu tagits fram som ger utrymme för en mer strategisk dialog och som ser till den samlade kompetensen. En bredare regional samverkan får samtidigt en ökad betydelse och kraft med regionernas nya ansvar för kulturpolitiken.

Kultursamverkansmodellen och det regionala ansvaret för kulturpolitiken är en genomgripande förändring inom kulturområdet. Myndigheten har under året deltagit i de inledande samtalen som Statens kulturråd haft kring de första fem regionernas kulturplaner för år 2011. Diskussionerna har handlat om kulturens betydelse i samhället, helhetssyn och sammanhang.

Uppdraget att samverka för att främja en hållbar stadsutveckling har krävt stora insatser under året. Arbetet har samtidigt gett oss nya erfarenheter och kunskaper. Staden blev också temat för Höstmötet som varje år samlar många aktörer. Programmet tog upp vitt skilda perspektiv och visade på de svårigheter och utmaningar vi står inför.

Att göra kulturarvsinformationen så tillgänglig och användbar som möjligt är en prioriterad och angelägen fråga och där utvecklingen av e-tjänster har varit i fokus. Användarperspektivet och samhällsnyttan har varit utgångspunkten. Arbetet med K-samsök har bedrivits i nära samarbete med flera institutioner för att bygga upp en struktur och en tjänst som kan ge hela kulturarvsområdet fördelar. Riksantikvarieämbetet har fått ett stort gensvar på sina nya tjänster.

Kulturarvet och kulturmiljön har fått en ökad betydelse för den regionala tillväxtpolitiken. Riksantikvarieämbetet har arbetat bland annat inom ramen för Landsbygdsprogrammet och Handlingsplan för kreativa och kulturella näringar eller insatser kopplade till turismuppdraget.

Kunskapen kring vård och konservering har utvecklats genom att vi har skapat arenor för informations-spridning och erfarenhetsutbyte. Svensk Museitjänst har samtidigt knutits till myndigheten och blivit en viktig aktör i verksamheten.

Ansvaret som sektorsmyndighet för handikappfrågor kräver kompetens och inblick i flera strategiska frågor. Uppdraget att ta fram delmål för en handikappolitisk strategi har redovisats. Vi arbetar aktivt för att öka tillgängligheten till besöksmålen Gamla Uppsala och Glimmingehus.

De senare årens nedgång i volym för den arkeologiska uppdragsverksamheten har följts av en markant ökning under 2010. Det ekonomiska resultatet har därmed blivit positivt. Organisationsförändringar med uppsägningar och omställningsarbete har avslutats under året. Verksamheten har dimensionerats för att bättre kunna möta svängningar i uppdragsvolymen. En affärsplan har också tagits fram som tydligare visar verksamhetens mål och framgångsfaktorer.

Samarbetet på den internationella nivån har ökat allt mer i betydelse. Många uppdrag har ett vidare internationellt sammanhang som frågor om klimat

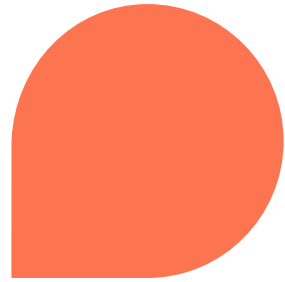
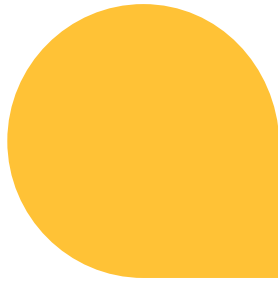
och miljö, turism, kulturarvsbrott, digitalisering och mycket annat. Kontakterna på nordisk, europeisk och internationell nivå har blivit väl etablerade. Vi har deltagit formellt i olika organ och ofta i mer informella kontakter.

Arbetsförmedlingarna på Gotland och i Stockholm har förmedlat arbetssökande genom det så kallade Lyftprojektet. 13 personer har utfört kvalificerade arbetsuppgifter vid myndigheten och har samtidigt fått arbetslivserfarenhet och kompetenshöjning.

Riksantikvarieämbetet redovisar en omfattande och komplex verksamhet. Uppdragen är många och kräver ofta stor erfarenhet och förmåga att samarbeta. Vi kan se behovet av ett ständigt utvecklingsarbete och ett flexibelt arbetssätt. Under året har en ny strategi och vision formulerats för perioden 2011-2013 med fokus på tre utvecklingsområden. Sex projekt ska bidra till att förverkliga målen. All personal har deltagit i olika moment. Vårt arbete med frågor om kulturarv och kulturmiljöer ska bidra aktivt i samhällsutvecklingen.

Stort tack till alla medarbetare som med stort engagemang och hög kompetens har bidragit till att verksamheten har kunnat nå de goda resultaten!

Inger Liliequist
Riksantikvarie

Förkortningar och ordlista

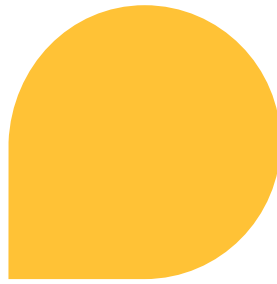
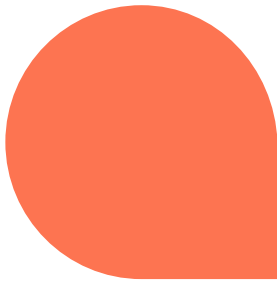
Förkortningar

BBR	Bebyggelseregistret
CAP	Common Agricultural Policy
CARARE	Europeanarelaterade projekt (7:e ramprogrammet)
CEN/TC 346	European Committee for Standardization / Technical Committee 346-Conservation of Cultural Property
EAC	European Archeological Councils
Europeana	EU-finansierad kulturportal
FMIS	Fornminnesinformationssystem
Fornsök	Riksantikvarieämbetets, Statens maritima museers och Sjöfartsverkets databaser med fornlämningar
IALE	International Association for Landscape Ecology
ICCROM	The International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works
KREANORD	Nordiskt samarbetet för utveckling och profilering av kreativa näringar
Kringla	Riksantikvarieämbetets samsöksfunktion för kulturmiljöinformation
K-samsök	Informationsstruktur för digital kulturarvsinformation
Källa	Handläggnings- och uppföljningssystemet för att administrera kulturmiljövårdsanslaget
MKB	Miljökonsekvensbeskrivning
Nordic Tag	Nordic Theoretical Archaeology Group
RAAR	Reburial and Analysis of Archaeological Remains
SLU	Sveriges Lantbruksuniversitet
TUR-mässa	Mässa för resor, turism och möten
Unesco	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UV	Riksantikvarieämbetets arkeologiska uppdragsverksamhet
WeReurope	EU-programmet för interkulturell dialog och livslångt lärande

Ordlista

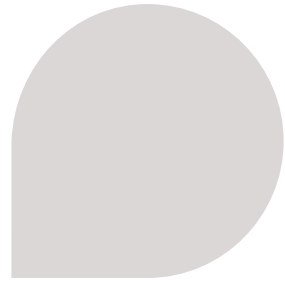
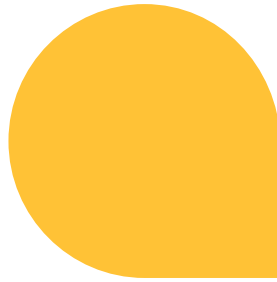
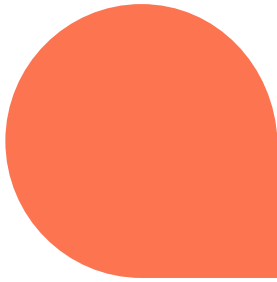
Android	Operativsystem för mobiltelefoner
Axel tre	Landsbygdsprogrammet axel 3 - stöd till åtgärder för landsbygdens diversifiering och höjd livskvalitet
Baltic Cultural Heritage Forum	Diskussionsforum för frågor om kulturmiljön i och kring Östersjön

Ordlista, forts.

Creative Commons-licensiering	Ett internationellt licenssystem för uppmärkning och tydliggörande av användning för material som är skyddat av upphovsrätt
Dendrokronologi	Åldersbestämning via årsringar på trä
ECOSOC-salen	Ekonomiska och sociala rådets sal
FlickrCommons	Social webbsida för bl.a. presentation av bilder
Humanosteologiska	Analys/bestämning av benmaterial från människa
Inkubatorsuppdraget	Inom ramen för handlingsplanen för kreativa och kulturella näringar gav regeringen 2009 i uppdrag till Verket för innovationssystem (Vinnova) att i samverkan med Innovationsbron och Tillväxtverket främja utvecklingen av inkubatorer, företagshotell och liknande aktörer som är anpassade för kulturella och kreativa näringar. Uppdraget genomförs i samråd med Statens kulturråd, Konstnärnämnden, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, och Svenska Filminstitutet.
Intrasis	Intra-site information system. Ett arkeologiskt dokumentationssystem för fältbruk.
Kap. 2 KML	Kapitel i Lag (1988:950) om kulturminnen m.m. som behandlar fornminnen
Kap. 3 KML	Kapitel i Lag (1988:950) om kulturminnen m.m. som behandlar byggnadsminnen
Kap. 4 KML	Kapitel i Lag (1988:950) om kulturminnen m.m. som behandlar kyrkliga kulturminnen
Kap. 5 KML	Kapitel i Lag (1988:950) om kulturminnen m.m. som behandlar skydd mot utförelse av vissa äldre kulturföremål
Kap. 6 KML	Kapitel i Lag (1988:950) om kulturminnen m.m. som behandlar återlämnande av olagligt bortförda kulturföremål
Kulturmiljövårdsanslaget	Anslaget 7:2, bidrag till kulturmiljövård
Mesolitikum	Äldre stenålder, dvs. Jägarstenålder
Neolitikum	Yngre stenålder, dvs. Bondestenålder
NILS-programmet	Nationell Inventering av Landskapet i Sverige
Paleoekologiska	Analys utifrån fossilt växtmaterial
Platsr	Riksantikvarieämbetets webbverktyg för att allmänheten ska kunna presentera en plats med historia i text, bild och med film
Riksantikvaren	Norges motsvarighet till Riksantikvarieämbetet
Trip.se	En interaktiv mötesplats för dialog med aktörer inom rese- och turistnäringen
Årderbill	Jämför plogbill, dvs. den skärande/ristande delen av ett åder som bearbetar jorden

Resultatredovisning

Insatsområden	8
Inriktning och samordning	8
Sektorsforskning	9
Kulturminnen	12
Samhällsbyggnad	18
Kulturmiljövårdsanslaget	24
Kulturarvsförvaltning	36
Fastigheter och besöksmål	40
Informationsförsörjning	44
Kunskapskommunikation	51
Arkeologisk uppdragsverksamhet	54
Redovisning av intäkter och kostnader per insatsområde	59
Övrig redovisning	60
Lokalkostnader	60
Kompetensutveckling	61
Jämställdhet, mångfald, arbetsmiljö och hälsa	61
Bidrag och sponsormedel	62

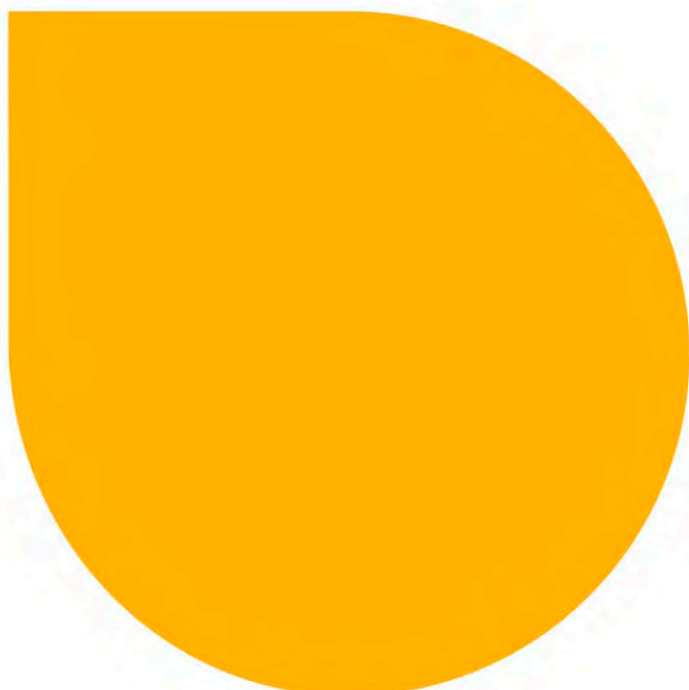
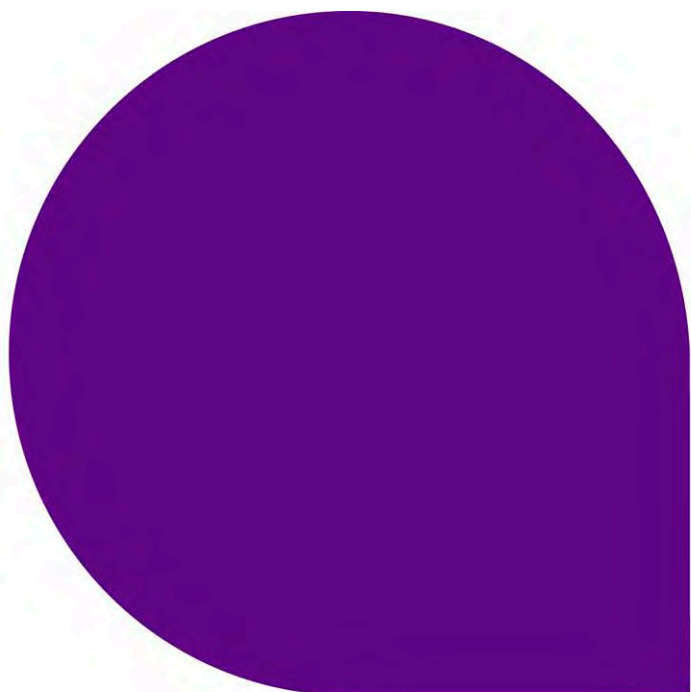
Finansiell redovisning

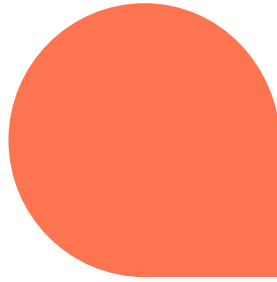
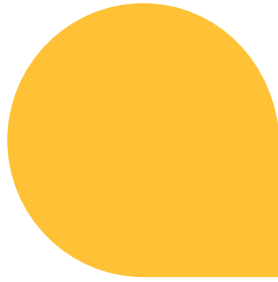
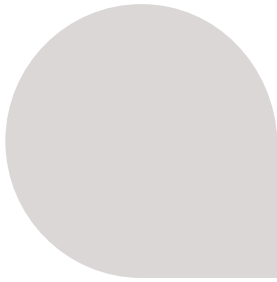
Sammanställning över väsentliga uppgifter	66
Resultaträkning	67
Balansräkning	67
Ansvarsförbindelser	68
Anslagsredovisning	69
Redovisning mot bemyndiganden i årsredovisningen	69
Villkor för anslag	70
Tilläggsupplysningar och noter	71

Foton: Riksantikvarieämbetet, Kulturmiljöbild

Resultatredovisning

Insatsområden

Inriktning och samordning

Mål

De strategiska ställningstaganden som utgör förutsättningar för myndighetens arbete har utvecklats och kommunicerats.

En ny vision – Tänka i tid

Med utgångspunkt från myndighetens uppdrag, verksamhetsanalys, omvärldsanalys och arbete med värdering och urval har en ny strategisk agenda utarbetats i myndigheten. Verksamhetsidé, vision och strategiska utvecklingsområden har tagits fram. Slutsatser från arbetet har successivt förankrats hos medarbetarna genom samverkan, personalmöten och webbdialog samt i en för myndigheten gemensam personalkonferens.

Sex strategiska utvecklingsprojekt har identifierats för att ge strategin stadga under kommande år. Det gäller omvärldsanalys, kulturmiljöövervakning, utvärdering, värdering och urval, kunskapshantering samt samhällsfrågeorientering.

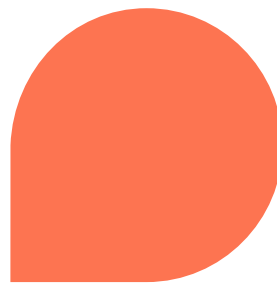
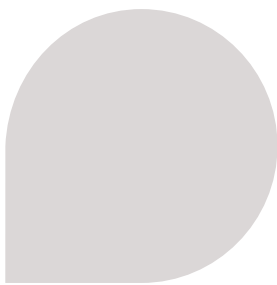
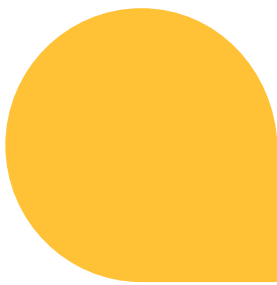
En uppdatering av omvärldsanalysen för myndighetens arbete har genomförts. Trendbeskrivningar och konsekvensanalyser har tagits omhand i strategiarbetet. Arbetet fortsätter tillsammans med en systematisk omvärldsbevakning som ett av de sex strategiska utvecklingsprojekten.

Ett myndighetsgemensamt arbete om värdering och urval har genomförts under en treårsperiod. Arbetet har inriktats på att kartlägga hur värdering och urval ser ut i praktiken i myndigheten. Valsituationer och vilka överväganden som styr valen har identifierats. Slutsatser har tagits om hand i strategiarbetet. Arbetet fortsätter som ett av de sex strategiska utvecklingsprojekten.

Världsarvskommittén

Riksantikvarieämbetet representerar tillsammans med Naturvårdsverket Sverige i Unescos världsarvskommitté. Arbetet utförs i samarbete med Regeringskansliet, Sveriges representation i Unesco och andra myndigheter. Det förankras i myndigheter, grupper och nätverk i Norden och övriga Europa. Under året har flera internationella möten genomförts där Sverige som ledamot i kommittén sökt utveckla Unescos arbete för hållbar utveckling, god förvaltning av världsarven och nya, förbättrade arbetsformer. Vid världsarvskommitténs möte i Brasilien var Sverige vice ordförande och ledde tillsammans med Kina en arbetsgrupp om turismfrågor inom ramen för kommitténs arbete med en vision och strategisk handlingsplan för världsarvskonventionens tillämpning.

Riksantikvarieämbetet genomförde i oktober i samarbete med Nordic World Heritage Foundation ett internationellt seminarium i Visby om turism och hållbar utveckling i världsarvsområden i Norden och Baltikum. Myndigheten har även bidragit med att bygga upp arkiv för hållristningar inom ramen för världsarvsarbetet.

Arbetet i kommittén vägleds av den nationella strategin för Sveriges engagemang i Unesco samt av målsättningar om en jämnare fördelning av världsarven, en integrerad natur- och kultursyn, hållbar utveckling, att avvärja hot mot utsatta världsarv och ökad kunskap bland barn och ungdomar om natur- och kulturarv.

Samverkan mellan Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna

Riksantikvarieämbetet har tillsammans med länsstyrelserna utarbetat ett program för hur ett fördjupat och samordnat arbete mellan myndigheterna ska bidra till att stärka det offentliga kulturmiljöarbetet. I programmet redovisas hur myndigheterna avser att förbättra de gemensamma arbets- och samarbetsformerna samt förslag till nya samarbetsformer där sådana behövs. Vidare redovisas hur länsstyrelserna gemensamt med Riksantikvarieämbetet och i bred samverkan med berörda parter kan verka för att stärka de humanistiska och historiska perspektiven i arbetet för en hållbar samhällsutveckling samt hur kulturarvet och kulturmiljön kan bidra till att skapa goda livsmiljöer.

Arbetet har redovisats gemensamt med länsstyrelserna till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) i en slutrapport den 1 juni 2010. Samverkan inför 2011 har planlagts i en gemensam programgrupp under november.

Sektorsforskning

Mål

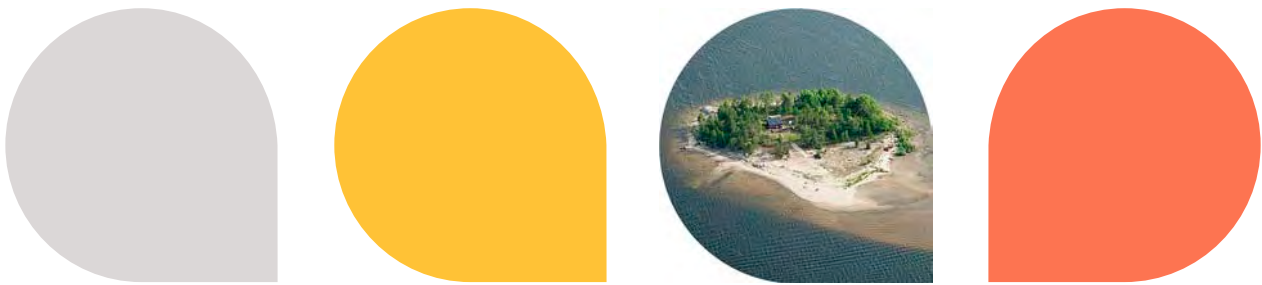
Myndighetens kunskapsuppbyggnad har riktats mot strategiskt viktiga områden. Samfinansiering och stöd till miljöer för tillämpad forskning har prioriterats. Resultat från forsknings- och utvecklingsverksamhet har utnyttjats inom kulturmiljöarbetet i hela landet.

Myndigheten disponerar ett särskilt anslag för forskning- och utveckling (FoU) med eget regleringsbrev; anslaget 1:5 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet. Genom bidrag till forsknings- och utvecklingsprojekt förses kulturarvsarbetet med sektorsrelevant kunskapsutveckling.

Program för forskning och utveckling

Verksamheten bedrivs enligt FoU-programmet för kulturmiljöområdet 2006–2010. Forskningen har utgångspunkt i ett antal perspektiv som är centrala för förståelsen och utvecklingen av kulturmiljöarbetet. Dessa är historieskrivning, historiebruk, material och teknik, delaktighet, mångfald, hållbar utveckling samt styrmedel och beslutsprocesser. Perspektiven fångar upp såväl olika aspekter av förståelsen och användningen av det förflutna som mer praktiskt inriktade frågor om kulturmiljöförvaltning. Ett eller flera av dessa perspektiv struktureras inom tema-

Tabell 1. Antal projekt per kategori och utbetalade medel i mnkr.

Temaområde i FoU-program	2010		2009		2008		2007		2006	
	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp
Påbörjade projekt 2001-2005	1	0,1	3	0,6	2	0,3	4	0,7	18	3,0
Landskap med historia	6	2,3	9	3,9	7	4,2	6	3,8	5	2,3
Plats och tradition	11	3,6	7	3,4	6	3,0	7	2,8	7	1,6
Moderna kulturarvet	10	6,2	6	3,7	4	2,1	5	2,5	3	1,7
Särskilt bidrag	6	0,6	11	0,6	7	2,4	8	2,1	10	2,2
Uppdrag	0	0	3	0,5						
Totalt	34	12,8	39	12,7	26	12,1	30	11,8	43	10,7

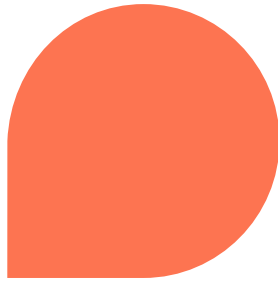
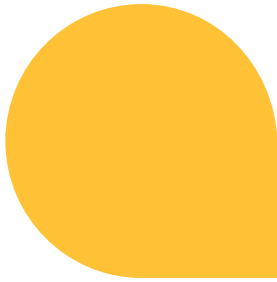
Tabell 2. Antal projekt och fördelning till mottagare i mnkr.

Anslagsmottagare	2010		2009		2008		2007		2006	
	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp
Museer	4	2,6	6	3,6	2	1,4	2	0,9	2	0,3
Länsstyrelser	1	0,8	1	0,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Universitet och högskolor	19	7,1	19	7,2	13	8,7	18	9,3	16	6,5
Forskningsinstitut	2	0,4	1	0,1	1	0,0	1	0,0	3	0,3
Stiftelser	0	0,0	2	0,3	1	0,3	1	0,3	2	0,3
Övriga	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,2	0	0,0
RAÄ extern medverkan	8	1,9	8	0,9	8	1,6	5	0,7	9	1,6
RAÄ internt	0	0,0	2	0,4	1	0,1	2	0,4	11	1,7
Totalt	34	12,8	39	12,7	26	12,1	30	11,8	43	10,7
Kostnad mnkr		2,0		1,5						

områdena Plats och tradition, Landskap med historia och Moderna kulturarv. För utlysningen 2010 har dessutom prioriterade teman tagits fram. Anslaget har tagits i anspråk 34 projekt som uppfyller kriterierna för vetenskaplig kvalitet och relevans för kulturmiljöområdet fått anslag.

Jämförelse av anslagens användning 2006-2010

Verksamhetsåret 2006 var ett övergångsår mellan det tidigare och det nya FoU-programmet. Fullt genomslag för det nya programmet uppnåddes från 2007 då de flesta projekt från tidigare programperiod avslutades. Under programperioden har större tvär-

vetenskapliga projekt fått anslag. En tyngdpunkt har funnits inom temaområdet Landskap med historia med forskning och utveckling i anslutning till den europeiska landskapskonventionen (ELC). Forskning och utveckling inom temat Moderna kulturarv har successivt ökat.

Det är främst universitet och högskolor som är anslagsmottagare men även kulturarvsinstitutioner för samverkansprojekt med universitet och högskolor. Antalet projekt som genomförs med Riksantikvarieämbetet som anslagsmottagare och i samverkan med externa utförare har varierat under programperioden. Dessa projekt har varit kortare utvecklingsprojekt, mindre än ett år, för att stödja särskilda uppdrag. 2010 genomfördes inget projekt vid Riksantikvarieämbetet med enbart interna medverkande.

Utvecklingsarbete

Ett förslag till nytt FoU-program för 2012 – 2016 kommer att tas fram med inriktning på beställning av verksamhetsnära kunskapsförsörjning och behovsmotiverade forsknings- och utvecklingsprojekt med tydliga prioriteringar för den årliga utlysningen av anslaget. Utredningar och utvecklingsarbete har genomförts om förutsättningar för existerande och förnyelse av forskningsmiljöer vid Riksantikvarieämbetet.

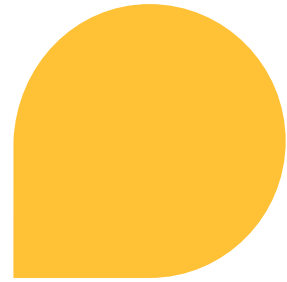
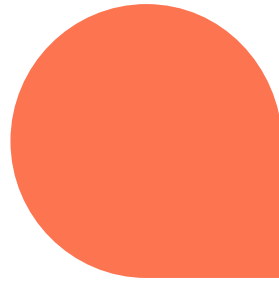
Samverkan har skett inom Joint Programming Initiative on Cultural Heritage and Global Change där medlemsländer inom EU utvecklar gemensamma forskningsprogram utifrån nationella forskningsbehov.

Utvecklingsinsatser och samverkan har skett med flera forskningsfinansiärer för en sektorsövergripande utlysning Samordnad stadsutveckling – en förutsättning för hållbarhet. Det är en treårig utlysning, som hanteras av Forskningsrådet Formas. Den samordnade utlysningen gjordes på initiativ från Delegationen för hållbara städer och sex myndigheter skapade en gemensam finansiering och utlysning. 62 ansökningar kom in och 6 projekt kunde finansieras inom den gemensamma ramen. Riksantikvarieämbetet bidrar under perioden med 3 mnkr av totalt 33 mnkr.

Forskningskommunikation

Forskningskommunikationen har ökat och samverkan med universitet och högskolor har utvecklats genom föreläsningsverksamhet vid masterkurser och kandidatprogram, deltagande i referensgrupper och studiebesök från kulturarvsutbildningar vid Riksantikvarieämbetet. Resultat från FoU-verksamheten har utnyttjats inom kulturvårdens olika verksamhetsområden. Inom seminarieserien Forum för kulturarvsforskning som genomförts av Riksantikvarieämbetet tillsammans med Statens historiska museer, Kungliga Vitterhetsakademien och Stockholms universitet har tre välbesökta heldagsseminarier arrangerats för utbyte mellan forskning och praktik. Stöd har också getts till FoU-projekt som redovisat sina resultat vid regionala seminarier.

Rapporter från FoU-projekt kommer numera ut som print on demand och som digitala pdf-filer. De distribueras och säljs via nätbokhandeln, vilket tryggar det långsiktiga behovet av att tillhandahålla

resultaten från genomförda projekt. Resultat från fem FoU-projekt har redovisats i rapporterna:

- Removal of Damaging Conservation Treatments on Mural Paintings.
- Delaktighetens landskap; Tillgänglighet och inflytande inom kulturarvssektorn.
- Kriterier för bedömning av uppdragsarkeologin.
- Det medeltida Sverige; Förutsättningar för den fortsatta kunskapsuppbyggnaden.
- Bevarande inomhusmiljö? Neutrala material i museimiljö.

Härutöver har resultat från tre doktorandprojekt publicerats som avhandlingar i respektive universitets utgivning:

- Medeltider; samtida mobiliseringsprocesser kring det förflutnas värden, Linköpings universitet.
- Landskapet som lärobok; Regionalitet och medborgarfostran i Jämtland kring sekelskiftet 1900. Mittuniversitetet.
- Medeltidskyrkan i Uppland; Restaurering och rumslig förnyelse under 1900-talet. Kungliga Tekniska Högskolan.

Dessutom har en FoU-rapport utgivits av Svenska Miljöinstitutet:

- Mögel, organiska syror och kulturarv. Kyrkans inne- och utemiljö.

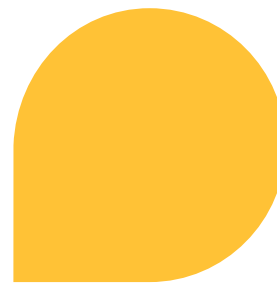
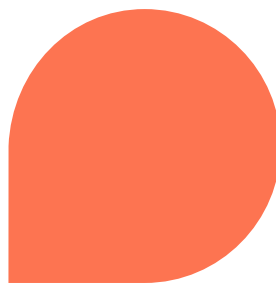
Insatsområde: Kulturminnen

Mål

Kunskapsuppbyggnad och lagtillämpning har vidareutvecklats mot ökad kvalitet, effektivitet, rättssäkerhet och demokrati så att kulturmiljöarbetet fått en mer enhetlig och av helhetssyn präglad tillämpning av Kulturminneslagen och Miljöbalken.

Årets insatser har fortsatt huvudsakligen bestått av stöd och vägledning till länsstyrelsernas arbete och syftat till en mer enhetlig tillämpning av lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. (KML). Riksantikvarieämbetet har varit drivande och samlande genom att färdigställa vägledningar och handböcker samt genom att göra uppföljningar och utvärderingar. Dessa arbeten har genomförts i samråd och i samverkan med berörda aktörer, framför allt länsstyrelserna. Riksantikvarieämbetet har inspirerat genom kommunikationsinsatser rörande värderings- och urvalsfrågor. De externa behoven av stöd, inte minst hos länsstyrelserna, inom ett antal områden är fortsatt stort. Det innebär bl.a. fortsatt behov av effektivisering av Riksantikvarieämbetets arbete och prioriteringar av insatser med principiell verkan.

För fjärde året i rad har en rapport ställts samman med statistik över länsstyrelsernas tillämpning av 2-4 kap. KML. I rapporten kommenteras särskilt eventuella skillnader över tid och mellan olika länsstyrelser.

Handläggning av dessa ärenden är omfattande och utgör en stor del av länsstyrelsernas kulturmiljöarbete. Trots den stora ärendemängden och de ibland knappa resurserna på länsstyrelserna bedömer Riksantikvarieämbetet att flertalet beslut har fattats på ett korrekt och lagenligt sätt.

Den vägledning om antikvarisk medverkan som Riksantikvarieämbetet tog fram 2009 har utvärderats. Utvärderingen redovisar hur villkor om antikvarisk medverkan har tillämpats vid länsstyrelsernas tillståndsgivning enligt 3 och 4 kap. KML 2005-2009. Utvecklingen går mot att tillämpningen blir alltmer enhetlig och likartad i hela landet.

Inriktningsdokument för uppdragsarkeologi och byggnadsminnen har tagits fram i samverkan med andra aktörer inom kulturmiljövärderna i syfte att ge en grund för mer enhetliga synsätt vid tillämpning av styrmedel.

Det finns behov och förväntningar hos medborgarna på information som gör att de själva kan ta ställning och agera. En broschyr om uppdragsarkeologi Bygga och bevara som vänder sig till såväl enskilda som företag som ansvarar för en byggnation har därför tagits fram. Broschyren är tänkt att användas vid länsstyrelsernas samråd inför markexploateringar och är avsedd att underlätta både för länsstyrelsen och byggherren vid planering av byggprojekt som berör fornlämningar.

Genom att höja kunskapen och kompetensen om kulturmiljön hos andra offentliga aktörer kan fler bidra till att kulturarvet bevaras och försvaras. Riksantikvarieämbetet och Statens maritima museer har genomfört en första utbildning för ett fyrtiotal

kustbevakare som en fortsättning på tidigare års regeringsuppdrag. Även representanter från sjöpolisen deltog. Utbildningen har ökat intresset för och kunskapen hos Kustbevakningen om det marina kulturarvet och var de värdefullaste historiska skeppsvraken finns.

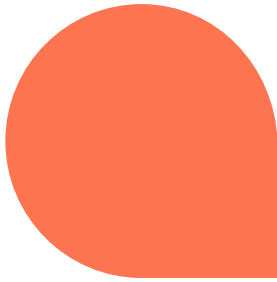
Riksantikvarieämbetet har vidare arbetat fram en utbildning med utgångspunkt i Haag-konventionen om skydd och bevarande av kulturegendom i krig och konflikt. Utbildningen är avsedd för svenska FN-styrkor i internationell tjänst. Den kommer under 2011 att erbjudas till soldater i den svenska ISAF-styrkan.

I nummer 58 av Bebyggelsehistorisk tidskrift presenterades fornminnesinformationssystemet (FMIS) och Bebyggelseregistret i nio artiklar. Syftet var att visa den vetenskapliga potentialen i dessa register genom att ge exempel kring hur den digitala informationen kan användas.

Fornminnen

Tillsyns- och brottsbekämpande myndigheter efterfrågar förenklade rutiner och riktlinjer, stärkt samarbete samt förbättrad övervakning av kulturmiljön för att bidra till att hindra brott riktade mot kulturarvet. Riksantikvarieämbetet har därför under året fortsatt att ge stöd och vägledning till bl.a. länsstyrelserna om hur kulturarvsbrott kan förhindras och hanteras.

Kulturarvsbrotten är till sin karaktär internationella vilket kräver samarbete och internationella kontakter. Riksantikvarieämbetet har därför tillsammans med bl.a. Rikskriminalpolisen i Sverige deltagit i en

Tabell 3. Informations- och utbildningsverksamhet i antal

	2010	2009	2008	2007
Vägledning och handböcker	3	6	5	
Rapporter	7	2		
Skrifter och informationsblad	1	1		
Utbildningar	3	4	7	4
Seminarier och konferenser	4	5	4	2
Kostnad i tkr	4 575	4 439		

Tabellen visar att informations- och utbildningsinsatserna till övervägande del är jämförbara med föregående år.

Tabell 4. Antal ärenden och remisser

	2010	2009	2008	2007
Ärenden och remisser	1 728	1 608	974	1 113
Kostnad i tkr	6 200	4 573		

Tabellen visar att det totala antalet hanterade ärenden har ökat bland annat genom fortsatta satsningar på fyndfördelningsärenden. Se även tabell 5 och 6.

FN-session i Wien anordnad av ett FN-organ med mandat att förebygga och bekämpa brottslighet.

Det stulna relikskrinet från Ullångers kyrka lämnades i september tillbaka av Spanska staten till Svenska kyrkan, vilket uppmärksammades av media. Riksantikvarieämbetet ansvarade för kontakterna med det spanska kulturministeriet och den formella begäran om att skrinet skulle återlämnas till Sverige.

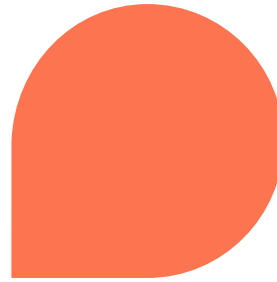
Riksantikvarieämbetet har yttrat sig i ett domstolsärende som rörde borttagande av en jordvall i Skåne. Riksantikvarieämbetets bedömning var att den berörda fornlämningen är unik i sitt slag och har

ett stort kulturhistoriskt värde och därför bör bevaras. Kamrarrättens dom innebär att fornlämningen inte får tas bort.

Riksantikvarieämbetet har bidragit med en artikel i en publikation om areella näringar och bevarande av fornlämningar utgiven av det europeiska antikvariska nätverket The Europae Archaeologiae Consilium (EAC). Artikeln belyser problematiken med skador på fornlämningar och olika styrmedel för att motverka skadorna. Ekonomiskt stöd har även getts till EAC.

Genom utbildnings- och informationsinsatser verkar myndigheten för att kunskaperna om land-

skapet och om skogens kulturarv ska öka hos främst Skogsstyrelsen, länsstyrelserna och länsmuseerna men även hos markägare och skogsföretag, som påverkar hur kulturarvet i skogen bevaras.

Under året har en landskapshistorisk utbildning genomförts som behandlade fornlämningarnas betydelse och tillämpningen av fornlämningsbegreppet i KML. Deltagarna kom från läns museer och privata arkeologiföretag som huvudsakligen arbetar med arkeologiska utredningar. Därutöver har fem certifieringar för platsledare genomförts. Det innebär att personer anställda vid läns museer och privata arkeologiföretag har prövats om de självständigt kan bedöma fornlämningar och registrera dessa i Riksantikvarieämbetets fornminnesinformations-system (FMIS).

En vägledning om hur man bör förfara då åtgärder inom jord- och skogsbruket berör fasta fornlämningar har utarbetats. Målgruppen är främst handläggare vid länsstyrelserna och Skogsstyrelsen.

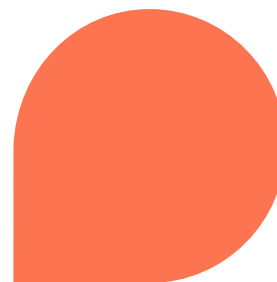
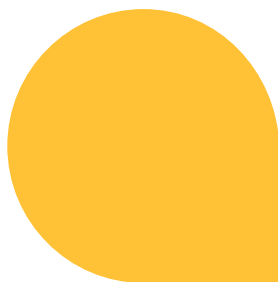
Riksantikvarieämbetet har samrått med Statens maritima museer och företaget Nord Stream om nio skeppsvrak med höga kulturhistoriska värden som ligger i den korridor i svensk ekonomisk zon inom vilken gasledningen i Östersjön ska förläggas. En plan har tagits fram för att vraken inte ska skadas i samband med förläggningsarbetena. Detta fick stor internationell medial uppmärksamhet. Trots vidtagna försiktighetsåtgärder skadades ett av skeppsvraken i samband med att en arbetsplattform ankrades. En plan har tagits fram för hur det skadade vraket ska dokumenteras och hur en slutlig utvärdering ska göras av gasledningens förläggning när det gäller hänsyn till kulturmiljön.

Arbetet med information, utbildning och uppföljning av tillämpningen av KML och föreskrifterna för uppdragsarkeologin (KRFS 2007:2) har fortsatt i samverkan med länsstyrelser och andra uppdragsarkeologiska aktörer. Riksantikvarieämbetet bedömer att kvaliteten i länsstyrelsernas beställningar av uppdragsarkeologiska undersökningar har förbättrats. Det finns fortfarande vissa brister när det gäller fyndhantering, konservering och arkivering av undersökningsdokumentationen. Vid anbudsfordranden har länsstyrelserna ofta svårt att formulera ambitionsnivån för undersökningarna, vilket ger anbud av olika kvalitet i olika prisnivåer. Ett seminarium om dessa frågor har genomförts med handläggare vid länsstyrelserna. En enkätundersökning gjordes i samband med seminariet, som visade att deltagarna i huvudsak var nöjda med hur Riksantikvarieämbetet arbetar.

Ett möte med handläggare med ansvar för uppdragsarkeologi och tillämpning av KML från Riksantikvarieämbetets motsvarigheter i de nordiska länderna har genomförts. På mötet diskuterades förutsättningar och problem i de olika länderna och ett framtida samarbete för att kunna finna gemensamma lösningar.

I Arkeologiska Samfundets årsskrift *Current Swedish Archaeology 2010* har myndigheten bidragit med en artikel som sammanfattar kvalitetsarbetet och kvalitetsproblem i den svenska uppdragsarkeologin. Vid en årlig konferens anordnad av European Archaeologists Association i Haag presenterades det svenska uppdragsarkeologiska systemet.

Arbetet med att förändra nuvarande system för fördelning av fornfynd har fortsatt. Syftet är att skapa förutsättningar för en bättre hantering av

Tabell 5. Ärenden rörande fyndfördelning och fyndinlösen

	2010	2009	2008	2007
Beslutade ärenden KML 2:14 (ersättning)	19	21	20	20
Beslutade ärenden KML 2:17 (fyndfördelning)	1 158	999	415	450
Beslutade ärenden KML 2:16 (fyndinlösen)	1	2	15	30
Kostnad i tkr	3 402	1 840		

För att åtgärda en stor balans av fyndfördelningsärenden har särskilda satsningar gjorts 2009 och 2010. Satsningen 2009 innebar att främst mindre komplicerade ärenden hanterades. År 2010 extraanställdes sex personer för att i projektform ta hand om äldre ärenden. I ärendehantering in gick i viss mån att komplettera och remittera ärendena, vilket förklarar den ökade kostnaden. Antalet inkommande ärenden kommer successivt att minska genom att det nya systemet för fyndfördelning införs med början under 2011.

fyndmaterialet genom tidig samverkan mellan staten, undersökaren och mottagarmuseet. Diskussioner om det nya systemet har förts med länsstyrelser och läns museer. Detta har tydliggjort vikten av en tydligare vägledning till såväl upphittare som länsstyrelser för att ta fram kompletta underlag.

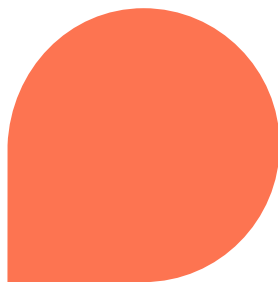
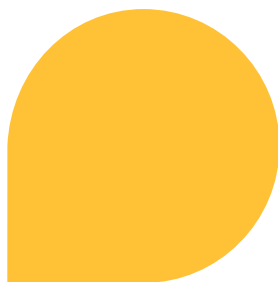
Kulturminnen, statliga byggnadsminnen och kulturresevat

Arbetet syftar fortsatt till att successivt minska samråden med länsstyrelserna i enskilda ärenden och fokuserar istället på generella och principiella frågeställningar. Riksantikvarieämbetet medverkar t.ex. endast i undantagsfall när det gäller urvalsfrågor som rör nya byggnadsminnen. Ett inriktningsdokument för byggnadsminnen har tagits fram, som kommunicerats med länsstyrelser och läns museer. Detta ska bl.a. ligga till grund för en reviderad vägledning för länsstyrelsernas tillämpning. Riksantikvarieämbetet har även, i samverkan med en länsstyrelse, tagit fram

ett principiellt ställningstagande att användas i samband med frågor om hävande av byggnadsminnen. En rapport Maglarps – kyrkan som försvann har publicerats i samverkan mellan Riksantikvarieämbetet och Länsstyrelsen i Skåne. Rapporten belyser företeelsen ”kyrklig övertalighet” i ett historiskt och internationellt sammanhang.

Sammanlagt har 398 ansökningar om tillstånd till utförelse och export av kulturföremål kommit in. Av dessa har 10 handlagts av Riksantikvarieämbetet. Antalet ansökningar fortsätter att minska och under 2010 med 25 % jämfört med 2009.

Antalet inkomna ärenden enligt förordningen (1988:1229) om statliga byggnadsminnen har minskat. Arbetet med effektivisering av ärendehantering har fortsatt tillsammans med Statens fastighetsverk. En vägledning för tillståndsansökan och tillståndsprövning har tagits fram och införts hos de statliga förvaltarna. Som följd av genomförda effektiviseringsarbeten har nedlagd tid per ärende minskat

Tabell 6. Ärenden remisser rörande statliga byggnadsminnen

	2010	2009	2008	2007
Ärenden SBM-förordn (statliga byggnadsminnen)	323	367	345	323
Kostnad i tkr	1 672	2 235		

Tabellen visar att antalet ärenden har minskat något. Genomfört effektiviseringsarbete bedöms vara en bidragande orsak. Den lägre kostnaden 2010 förklaras till stor del av förändrad fördelning av lokalkostnader.

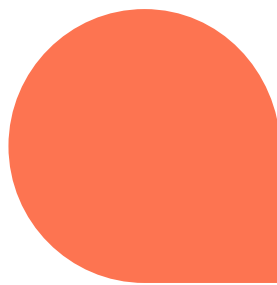
med drygt 40 % jämfört med år 2007 och därmed har även antalet årsarbeten reducerats.

En utvärdering av kulturresevatena som behandlar kommunikationsaspekten har avslutats. Resultatet visar att prioriterade frågor att arbeta vidare med är främst de som rör tillsyn, kommunal medverkan, information till olika målgrupper, tillgänglighet och uppföljning. Samtliga 19 län som har kulturresevat (sammanlagt 30) deltog i utvärderingen.

Projektet Test av etablerade miljövärderingsmetoder och deras användbarhet för en ekonomisk värde-

ring av kulturmiljön har avslutats. Det har bidragit till att öka kunskapen om olika värderingsmetoder och deras användbarhet för värdering av kulturmiljön.

Riksantikvarieämbetet har fokuserat sitt stöd till världsarven och berörda länsstyrelser på förberedelsearbetet inför nästa omgång av UNESCOs periodiska uppföljning som startar 2012. Som en introduktion till arbetet har möten anordnats och information förmedlats om förväntade aktiviteter. Myndigheten har även bidragit till arbetet med serie-nomineringen av vikingatida världsarv.

Insatsområde: Samhällsbyggnad

Mål

Förutsättningarna för att kulturarvet tas tillvara som en resurs i en hållbar samhällsutveckling har stärkts och ett väl fungerande samspel med andra sektorer har vidareutvecklats.

Riksantikvarieämbetet har fortsatt fokuserat på att vara inspirerande och drivande i argumentationen för kulturarvets betydelse för en hållbar samhällsutveckling. I bred samverkan och dialog har arbetet bedrivits för att kulturarvet ska vara en aspekt som tillvaratas i andra samhällsområden. Riksantikvarieämbetet har varit stödjande för länsstyrelsernas arbete med att lyfta fram kulturarvsaspekter i den regionala utvecklingen. Den externa efterfrågan på stöd och kunskap är större än vad Riksantikvarieämbetet kan svara upp mot. Det innebär återkommande strategiska val av målgrupper och insatser. Insatser har genomförts inom landskapsfrågor, landsbygd, klimat, hållbar stadsutveckling, regional tillväxt och kreativa och kulturella näringar, internationell samverkan och tillgänglighet.

I det nordiska samarbetet om klimat har medverkan skett bl.a. genom att delta i projektet Effekter av klimatändringar på kulturminne och kulturmiljö som finansierats av Nordiska ministerrådet.

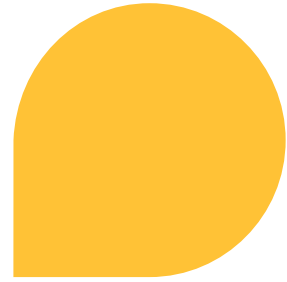
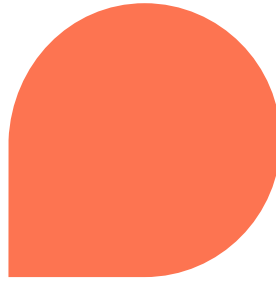
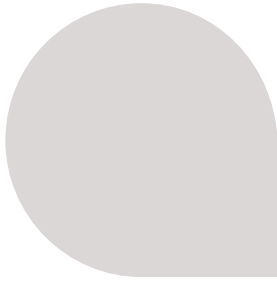
Arbetet inför Sveriges ratificering av den Europeiska landskapskonventionen har fortsatt. Syftet har

varit att främja samverkan kring konventionen, att stödja olika utvecklingsarbeten kring landskapsanalys och att inhämta erfarenheter från andra länder om konventionens tillämpning. Myndigheten har därför deltagit i möten och seminarier i England, Italien och Spanien. Vidare har Riksantikvarieämbetet medverkat i ett regionalt seminarium, som arrangerades av bland annat Region Västra Götaland och Västsvenska Turistrådet. Medverkan har även skett med Trafikverket i utvecklingsarbeten kring landskapsanalyser i konventionens anda.

Samverkan har även genomförts med ideella organisationer inom landskapsområdet och bl.a. har bidrag lämnats till Svenska IALE och Nordiska Kulturlandskapsförbundet.

Hållbar stadsutveckling

Riksantikvarieämbetet har deltagit i World Urban Forum 5 i Rio de Janeiro och världsutställningen Expo 2010 i Shanghai som en del av uppdraget om hållbar stadsutveckling. Målsättningen har varit att skapa dialog med olika målgrupper, över språk- och kulturbarriärer, bland annat om upplevelse av tid, plats och rum, stadsplanering och innovation. Aktiviteterna har bedrivits med lekfulla, lättillgängliga och intuitiva dialogverktyg. Härigenom har utbyte av erfarenheter och idéer om betydelsen av medborgarsamverkan i den långsiktiga förändringen av stadsmiljöer stimulerats samt visat på hur sociala och kulturella aspekter och arkitekturens roll kan utgöra drivkrafter i en hållbar samhällsutveckling. För att sprida dessa erfarenheter har katalogen When People Matter tagits fram.

Tabell 7. Informations- och utbildningsverksamhet i antal.

	2010	2009
Vägledning och handböcker	0	3
Rapporter	1	1
Skrifter och informationsblad	1	8
Utbildningar	0	8
Seminarier och konferenser	8	26
Kostnad i tkr	3 009	4 578

Tabellen visar att antalet egna seminarier och konferenser, utbildningar och publikationer har minskat. Riksantikvarieämbetet har valt att medverka vid andras evenemang och arbete med att ta fram olika publikationer, vilket är mer effektivt både vad gäller genomslag och kostnader.

I samband med myndighetens årliga höstmöte utgavs skriften Urban News och det gjordes en utställning i syfte att visa kulturmiljöns betydelse för frågor om urban utveckling. Medverkan har skett i Vadstena Forum på temat Makten över rummet – Tankar om den hållbara staden.

I samarbete med Kulturhusets Ekoteket samt Delegationen för hållbara städer, Movium och Koloniträdgårdsförbundet har två publika seminarier genomförts. Det ena filmades av Kunskapskanalen och vid det andra presenterade Riksantikvarieämbetet regeringsuppdraget om hållbar stadsutveckling.

Stödande insatser på nationell, regional och lokal nivå

Ett seminarium om riksintressen har anordnats där aktuella frågor för kulturmiljön diskuterades. Uppslutningen var stor med drygt 90 deltagare från i första hand länsstyrelser. Riksantikvarieämbetet

Tabell 8. Ärenden och remisser i antal.

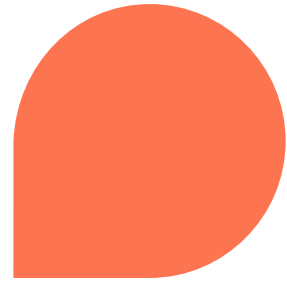
	2010	2009
Ärenden	234	291
Regeringsremisser	12	16
Övriga remisser	74	103
Kostnad i tkr	2 487	2 534

Tabellen visar att ärendetillströmningen inte ändrats mer än marginellt.

har prioriterat några ärenden av principiell karaktär rörande påtaglig skada på kulturmiljö av riksintresse och upphävande av detaljplan respektive överklagat bygglov. Riksantikvarieämbetet har, i samverkan med en länsstyrelse, tagit fram ett principiellt ställningstagande att användas i samband med frågor om hävande av riksintresse. Stöd har även getts till en länsstyrelse i ett ärende rörande etablering av energiskog. Två artiklar om riksintressen i städer – Slussen i Stockholm och frågan om höghus – har publicerats, den senare i samarbete med Boverket. Vindkraftsutbyggnaden och stadsutvecklingen kan vara en förklaring till det ökade intresset för riksintressena.

Länsstyrelsernas utvecklingsarbeten kring kunskapsunderlag inom projektet Hållbar landskapsutveckling har utvärderats. Utvärderingen har visat att det finns en osäkerhet kring olika kunskapsunderlag. Ett arbete har därför påbörjats för att förtydliga vad

som avses med olika slags underlag och hur de bör utformas för att vara användbara i de sammanhang där de ska göra nytta. Detta redovisas i rapporten Kulturmiljöunderlag i förvaltning och förändring.

I samverkan med Boverket har ett seminarium med temat Kulturmiljön i planering och byggande genomförts. Syftet var att tydliggöra hur man kan arbeta med kulturmiljön med stöd av plan- och bygglagen (PBL). Några slutsatser är att nyttan och användbarheten av kulturmiljön för den kommunala planeringen och utvecklingen bör tydliggöras och konkretiseras. Kulturmiljöunderlagen bör harmoniseras och samordnas. Detsamma gäller natur- och kulturintressena. Vidare konstaterades att länsstyrelsernas tillsynsvägledning, tillsyn samt uppföljning och utvärdering av tillämpningen av PBL bör bli mer ändamålsenlig och effektiv.

Riksantikvarieämbetet har deltagit i planering och genomförande av två seminarier kring tillgänglighetsfrågor anordnade av dels Stockholms läns museum och dels Västerbottens läns museum. Här har perspektiven vidgats till att också omfatta hur kulturarvet kan användas i vården av äldre dementa patienter. Riksantikvarieämbetet har medverkat i ett samnordiskt projekt för ökad tillgänglighet till kulturarvet. Projektet redovisas i en rapport *Accessibility to Cultural Heritage*.

Deltagande i styrgruppen för Skogen i skolan, som är ett projekt vid Umeå universitet i samarbete med bl.a. Skogssällskapet, Sveaskog, LRF och Svenska jägarförbundet har genomförts. Ett studiematerial för skolan om skogens värden har utarbetats. Inom ramen för regeringsuppdraget

Hållbar stadsutveckling har två möten på temat *When people matter* genomförts i september för barn i Shanghai.

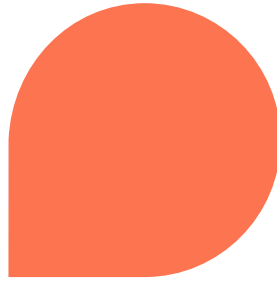
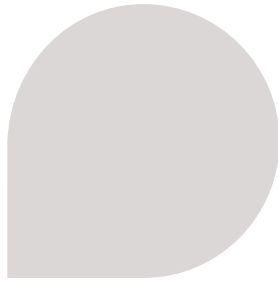
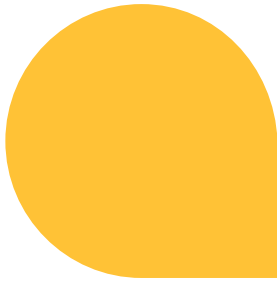
Under 2010 höll Kulturkontakt Sverige som drivs av Statens kulturråd och Riksantikvarieämbetet 12 informationsmöten om EU:s kulturprogram i Umeå, Göteborg, Stockholm, Visby, Karlskrona och Malmö.

Samverkan för regional utveckling och tillväxt

Många av de verksamheter som bedrivs av Riksantikvarieämbetet har betydelse för att uppnå regeringens mål för den regionala tillväxtpolitiken. Hit hör bland annat en del av de medel för vård av kulturmiljön som myndigheten årligen fördelar, verksamheten vid de fastigheter och besöksmål Riksantikvarieämbetet förvaltar, och arbetet med infrastruktur och samhällsplaneringsfrågor samt arbetet med digital information i projekt som bl.a. *Kringla* och *Platsr*.

Arbetet med regional tillväxt har bland annat omfattat deltagande i ett kommittéarbete för regionala fonden och Landsbygdsprogrammet, en arbetsgrupp för kommande strukturfondsperiod. Kulturmiljöfrågorna lyftes främst under rubriken innovationsfokus för hållbar tillväxt. Vidare har en analysmodell för kulturarvsentreprenörer tagits fram. Insatser inom ramen för kulturella och kreativa näringar har varit utvecklings- och samordningsarbete, rådgivning till företag, inkubatorsuppdraget, entreprenörskap inom kulturella och kreativa utbildningar samt kompetensutvecklingsuppdraget.

Arbetet med regeringens handlingsplan för kulturella och kreativa näringar har utgjort en stor del

av arbetet relaterat till den regionala tillväxtpolitiken. Samarbetet har förstärkts med bland andra ALMI, Konstnärsnämnden, Stiftelsen Svensk Industridesign (SVID), Svensk Form, Innovationsbron, Generator, Nordic World Heritage Foundation, Slow Food Sverige och Visit Sweden. Detta uppdrag har väsentligt bidragit till att Riksantikvarieämbetets arbete på området regional tillväxt och utveckling allt mer närmar sig enskilda företagare/entreprenörer.

Inom uppdraget för mäklarfunktionen har Tillväxtverket koordinerat en serie möten med samtliga regioner. Riksantikvarieämbetet har deltagit vid 17 av de 21 mötena och intresset för att diskutera kulturarvsfrågor har i många regioner varit stort. Flera av de projektförslag som inlämnats till Tillväxtverket som ett delresultat av dialogerna har bäring på kulturarvsfrågor. Arbetet med de myndigheter och organisationer som har uppdrag inom handlingsplanen fungerar tillfredsställande.

I enlighet med anvisningar från Tillväxtverket och i samverkan med övriga berörda myndigheter har förslag på aktiviteter och arbetsgrupper tagits fram inom uppdraget turism. Själva utförandet kommer att ske från 2011. Exempel på insatser som genomförts är en presentation vid European Heads of Heritage möte i Paris om kulturarv och turism och medverkan vid en workshop om världsarv och turism i Visby arrangerad av Nordic World Heritage Foundation.

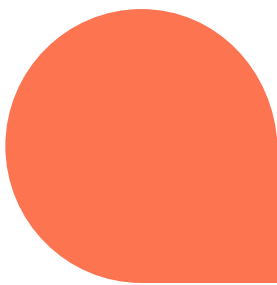
Planerade insatser för 2011 är medverkan på tripse och lansering av besöksnäringens utvecklingscenter, medverkan på Tillväxtdagen, TUR-mässan och medverkan i de fyra arbetsgrupper som är kopplade till turismuppdraget. Bland övriga planerade insat-

ser av betydelse för turistnäringen kan nämnas att Riksantikvarieämbetet avser att ta fram en strategi för den publika verksamheten, att stödja världsarvens arbete med turiststrategier och att medverka i den verksamhet och de arbetsgrupper som etableras utifrån friluftspolitiken.

Arbetet med landsbygdsutveckling är en del av regional utveckling och tillväxt. Samverkan med Jordbruksverkets arbetsgrupp för stöd till åtgärder för landsbygds diversifiering och höjd livskvalitet har etablerats. Medverkan har skett i Landsbygdsnätverkets aktiviteter samt i regionala och nationella konferenser om landsbygdsutveckling. Riksantikvarieämbetet har medverkat i en annonsbilaga till Dagens Nyheter med ett uppslag under temat Kulturarv inspirerar till kreativ utveckling.

Riksantikvarieämbetet har varit en samverkande part i Tillväxtverkets uppdrag för att utveckla formerna för fjällanpassad planering. Syftet med uppdraget var att öka kunskapen om och utveckla formerna för fjällanpassad planering för att överbrygga mål- och intressekonflikter och stimulera en hållbar regional och lokal utveckling och tillväxt. I arbetet har betydelsen av kulturarvet som resurs lyfts fram.

Det treåriga nordiska projektet Natur och kulturarv som resurs för hållbar utveckling och tillväxt har fortsatt. Två tematiska konferenser samt en avslutande workshop har anordnats. Dessa har haft en bred nordisk spridning vad gäller deltagande från olika aktörer som arbetar med utvecklings- och tillväxtfrågor. Konferenserna har bidragit till nätverksbyggande och erfarenhetsutbyte som i förlängningen kan ge en ökad genomslagskraft för frågorna.

Samverkan med andra myndigheter

På nationell nivå är en myndighetssamverkan på ledningsnivå etablerad med ett tiotal myndigheter. Det gäller bl.a. Statens fastighetsverk, Statens kulturråd, Riksarkivet, Jordbruksverket, Skogsstyrelsen, Boverket, Naturvårdsverket och Trafikverket. Förutom bilaterala överläggningar sker samverkan inom ramen för miljömålsarbetet, kultursamverkansmodellen och nationell kulturdatahantering. Riksantikvarieämbetet samverkar även med organisationer som Sveriges kommuner och landsting, Svenska kyrkan och Hembygdsförbundet.

Samverkan inom ramen för miljömålsarbetet sker numera dels inom ramen för det samlade ansvar Naturvårdsverket har för uppföljning, dels genom medverkan i miljöministerns särskilda generaldirektorsgrupp och med Miljömålsberedningen.

För samordning av nationella statliga intressen inom ramen för den så kallade kultursamverkansmodellen medverkar Riksantikvarieämbetet i det samverkansråd som informellt inrättats i Statens kulturråd. Med hänsyn till att regelverket inte hade etablerats har samverkansformerna också varit trevande och resultatet är svårt att bedöma.

Samverkan på internationell nivå är bl.a. etablerad genom riksantikvariernas europeiska nätverk (European Heritage Heads Forum EHHF) som hade sitt årliga möte i Paris. Motsvarande möte på nordisk nivå genomfördes på Island. Inom Östersjösamarbetet arrangerades möten i Riga och Visby.

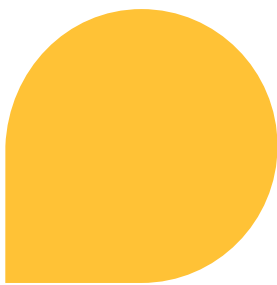
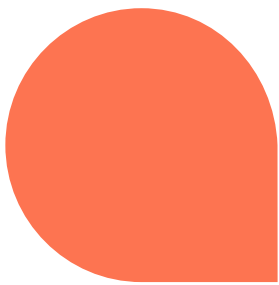
Riksantikvarieämbetet har en representant i Europarådets styrgrupp för kulturarv och landskap som har hållit ett ordinarie möte i Strasbourg. Vidare har Riksantikvarieämbetet deltagit i ett möte

om Herein i Liège och gett ekonomiskt stöd till Europarådets databas Herein som bl.a. ska vara ett verktyg för information och uppföljning av Europarådets konventioner. Riksantikvarieämbetet deltog i en konferens om Europarådets ramkonvention om kulturarv (Farokonventionen) i Istanbul.

Riksantikvarieämbetet samverkar med Energimyndigheten genom att delta i forskningsprogrammet Vindval, ansvara för de sidor som rör landskap, kulturmiljö och KML i webbportalen Vindlov samt medverkar i den myndighetsgemensamma gruppen Vinddialog. Syftet har varit att påverka etableringen av vindkraft i landskapet så att kulturmiljön tas till vara. Effekter av vägledningen Vindkraften och landskapet som togs fram 2009 kan nu avläsas i att de planeringsunderlag som tas fram påtagligt förbättrats när det gäller vindkraftens inverkan på landskapet.

Samverkan med Trafikverket har huvudsakligen rört områdena uppdragsarkeologi och väg- och järnvägsplanering. Diskussion och erfarenhetsutbyte har skett kring vägledningstexter om KML

Riksantikvarieämbetet har ingått i arbets-, referens- och expertgrupper för olika väg- och järnvägsprojekt. Vidare har myndigheten deltagit i samråd om miljö- och effektbedömning för den nationella och regionala åtgärdsplaneringen. Riksantikvarieämbetet har även ingått i diskussioner om vägledningar, metodutveckling och forskning som exempelvis Trafikverkets MKB-handbok, forskningsprojektet Bättre landskapsanalys för transportsektorn, projektet Regionalt planeringsunderlag för Västra Götaland och Kulturmiljö i miljöbedömning av nationella och regionala transportplaner.

Riksantikvarieämbetet kan slutligen efter många års arbete med vägprojektet genom världsarvet Tanum konstatera att ett lösningsorienterat arbetssätt ger goda resultat. Nu kan en till landskapet väl anpassad vägsträckning anläggas, med möjligheter att stanna och få intressanta utblickar och information om världsarvet Tanum.

Riksantikvarieämbetet har deltagit i Naturvårdsverkets workshop Tankesmedja friluftsliv. Vidare har medverkan skett i samverkansplaner om biosfärområden, remisser kring skogsbruksfrågor samt i vägledningsarbete kring hänsynsparagrafen i skogsvårdslagen. I samverkan med andra aktörer har en promemoria om det biologiska kulturarvet utarbetats. Den innehåller Riksantikvarieämbetets syn på definition, nivåer och förslag på tematisk indelning. Riksantikvarieämbetet har vidare deltagit i Naturvårdsverkets referensgrupp för en Handbok för biotopskyddsområden och Skogsstyrelsens referensgrupp för översyn av 30 § skogsvårdslagen.

Medverkan har skett i styrgruppen för Södra Östersjöns vattendistrikt och för Bottenhavets vattendistrikt knutna till utvecklingen av kunskapsunderlag för kulturmiljöfrågorna i anslutning till vattenmyndigheternas åtgärdsprogram.

Tillsammans med Statens maritima museer har Riksantikvarieämbetet skrivit en debattartikel som lyfter frågor om hur kulturarvet under vatten bättre ska tillgodoses.

Miljömålsarbete

I samverkan med Boverket och Socialstyrelsen har utvecklingen av det gemensamma programmet för miljödata i byggd miljö fortsatt. Programmet syftar

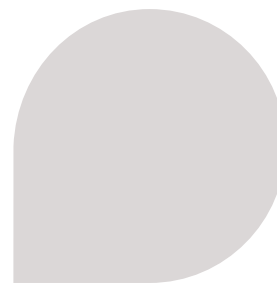
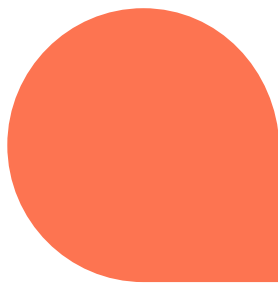
till att följa tillståndet för den byggda miljön utifrån redan befintliga indikatorer och att gemensamt kommunicera de tre myndigheternas tolkning av förändringar av den byggda miljön. Den första tillståndsrapporten ska publiceras under 2012.

Ett metodutvecklingsarbete inom ramen för programmet Nationell Inventering av Landskapet i Sverige (NILS) har resulterat i robusta och långsiktiga metoder för övervakning av landskapselement, byggnader samt forn- och kulturlämningar. Vad gäller övervakning av landskapselement har ett ställningstagande gjorts; sådan övervakning bör ske inom ramen för det länsstyrelsegemensamma övervakningsprogrammet för småbiotoper. Det drivs och förvaltas av Sveriges Lantbruksuniversitet och Riksantikvarieämbetet har stöttat programmet ekonomiskt. Den framtagna metoden efterfrågas av andra organisationer, bl.a. Trafikverket i deras arbete med miljöbedömningar av kulturmiljöer i regional och nationell transportplanering.

En uppdatering av indikatorerna Nedbrytning av arkeologiskt material i jord, Andel skadade fornlämningar och Påverkan på runinskrifter har genomförts på Miljömålsportalen, Naturvårdsverkets samverkanswebbplats.

Samverkan med Svenska kyrkan om kyrkoantikvarisk ersättning m.m.

Riksantikvarieämbetet och Svenska kyrkan har under året haft fyra möten i den centrala samrådsgruppen. Tillsammans med Göteborgs stift arrangerades den årliga konferensen om det kyrkliga kulturarvet på temat Mångbruk, sambruk och nybruk. Ett yttrande har lämnats till Svenska kyrkan över dess förslag till

fördelning av kyrkoantikvarisk ersättning. Riksantikvarieämbetet har deltagit i arbetet med en översyn av villkor och allmänna råd till kyrkoantikvarisk ersättning. Parterna är överens om att det är viktigt att tydliggöra gränserna och beröringspunkterna mellan de uppdrag som berör 4 kap. KML och principerna för fördelning av kyrkoantikvarisk ersättning.

Tillsammans med Svenska kyrkan arrangerades seminariet Ingen fara på taket, om solceller, solvärme och förnyelsebara energikällor i kyrkor. Seminariet syftade till en större samsyn om möjligheterna att förena förnyelsebar energi och kulturhistoriska hänsyn.

Kulturmiljövårdsanslaget

De grundläggande förutsättningarna för användningen av anslag 7:2, nedan kallat KMV-anslaget, återfinns i Riksantikvarieämbetets regleringsbrev för år 2010, förordningen (1993:379) om bidrag till kulturmiljövård och förordningen (2002:929) om bidrag till arbetslivsmuseer.

Riksantikvarieämbetets arbete med anslaget

Riksantikvarieämbetet har vid fördelningen av medel till länsstyrelserna bl.a. tagit hänsyn till om länsstyrelsernas begäran om medel visar att bidragsgivningen kommer att åstadkomma största möjliga effekt och nytta för kulturmiljön och bidra till att uppfylla kulturmiljöområdets verksamhetsmål (se prop 1998/99:114).

En löpande samverkan med länsstyrelserna i syfte att öka effektiviteten i bidragsgivningen och

effekterna av anslaget har genomförts. Vidare har två län besökts där frågor om länens bidragsgivning diskuterats och olika objekt/miljöer som fått bidrag har besökts. Vidare har ett seminarium med länsstyrelserna genomförts där frågor om såväl kulturmiljövårdsanslagets handläggning som bidragsgivningen till byggnadsminnen diskuterades. Deltagarna har fått bedöma vilken betydelse som seminariet hade avseende ökad kunskap, medvetenhet och förståelse rörande bidragsgivningen. På en femgradig skala var omdömet 3,5. På frågor om seminarium är en bra form för att diskutera frågor rörande handläggningen var omdömet 4,7. Syftet med seminariet kan därmed anses uppfyllt.

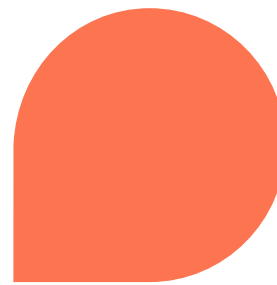
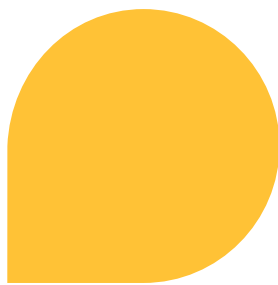
Det treåriga projektet Källa avslutades i projektform under 2008. Under 2010 har arbetet med den fortsatta förvaltningen och utvecklingen skett i samarbete med länsstyrelserna.

En översyn av bidragsfördelningen till länsstyrelserna har inletts. Syftet är att förenkla den administrativa hanteringen av anslaget och utveckla former för en tydligare strategisk ansats samt för att följa upp och utvärdera användningen av anslaget.

Utbetalade medel

Riksantikvarieämbetet har efter avdrag med återbetalningar från tidigare år totalt betalat ut 251,5 mnkr. På bidrag till kulturmiljövård har en anslagskredit på 1,09 mnkr tagits i anspråk och på anslagsposten för kunskapsunderlag har 0,63 mnkr återlämnats. Sammantaget innebär detta att förbrukade medel på 251,2 mnkr överstiger tillgängliga medel på 250,8 mnkr med 0,46 mnkr.

Tabell 9. För RAÄ:s och länsstyrelsernas beslut

	Utbetalade medel, mnkr		
	2010	2009	2008
För länsstyrelsernas beslut	230,1	227,6	241,3
varav Hus med historia	11,7	0,0	0,0
varav kunskapsunderlag enligt ap 3	23,3	0,0	0,0
För RAÄ:s direkta beslut	21,4	14,9	14,2
varav arbetslivsmuseer enligt ap 2	6	4,0	4,0
varav kunskapsunderlag ap 3	5,6	0,0	0,0
Summa	251,5	242,5	255,5
Kostnad RAÄ mnkr	5,7	5,2	

Utbetalade medel år 2008-2010. Uppgifterna är hämtade från Källa.

Summan utbetalade medel enligt vidstående tabell omfattar årets utbetalningar exklusive återbetalningar från tidigare års KMV-anslag, varför redovisad summa uppgår till 251,5 mnkr.

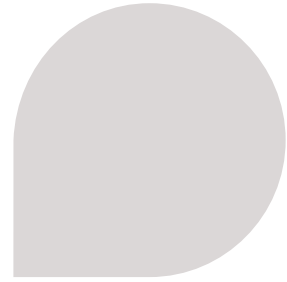
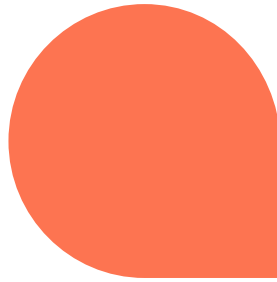
Sammanfattande konsekvenser

Möjligheterna att använda anslaget till såväl vårdåtgärder som olika informations- och tillgänglighetsinsatser minskade 2010. Förklaringen är att det i enlighet med regleringsbrevet dels varit möjligt att utnyttja anslaget till framtagande av kunskapsunderlag, dels att utbetalningarna för arkeologi vid bostadsbyggnandet ökat till maximal nivå, 20 mnkr. Det innebär en stor utmaning att anslaget dels ska räcka till för allt fler ändamål, dels ska möta fluktuationerna när det gäller arkeologi vid bostadsbyggnande.

Tabell 10. För länsstyrelsernas beslut, olika åtgärder

	Utbetalade medel, mnkr			Utbetalade medel %			Antal objekt			Antal ärenden		
	Totalt			Totalt			Totalt			Totalt		
	2010	2009	2008	2010	2009	2008	2010	2009	2008	2010	2009	2008
Kunskapsunderlag	29,2	8,7	24,0	13%	4%	10%	194	111	184	196	112	188
Varav anslagspost 3	23,3	0,0	0,0	10%	0%	0%		0	0		0	0
Vård	149,7	173,0	170,4	65%	76%	71%	1158	1225	1292	1226	1306	1368
Information/tillgängliggörande	27,8	35,0	40,0	12%	15%	17%	308	314	364	318	319	376
Arkeologi	22,3	9,4	4,7	10%	4%	2%	81	82	75	81	82	75
Övrigt	1,1	1,5	2,2	0%	1%	1%	3	14	26	3	14	26
Summa	230,1	227,6	241,3	100%	100%	100%	1744	1746	1941	1824	1833	2033

Utbetalade medel, objekt och ärenden för olika åtgärder år 2008-2010. Uppgifterna är hämtade från Källa.

Detta har inneburit svåra avvägningar för länsstyrelserna vid bidragsgivningen. Angelägna insatser har fått skjutas på framtiden. Detta kan innebära framtida merkostnader vid vård av olika objekt samt att ett ackumulerat vårdbehov uppstår. Insatser för den skyddade bebyggelsen prioriteras samtidigt som endast en mindre andel av denna grupp får bidrag jämfört med tidigare år. Utrymmet för andra att få bidrag minskar.

En allt högre andel av KMV-anslaget är uppbundet av insatser som initierats av kulturmiljösektorn. Detta gäller framför allt vård av fornlämningar och mark/landskapselement samt olika informationsinsatser.

Satsningen på Hus med historia har inneburit ett intensifierat samarbete med hembygdsrörelsen. De ökade medlen till arbetslivsmuseer har bidragit till att höja det lokala engagemanget för denna typ av kulturmiljö.

Anslaget är av fundamental betydelse för kulturmiljöarbetets måluppfyllelse. Det strategiska och målinriktade arbetet behöver dock fortsätta att utvecklas

Medel beslutade av Riksantikvarieämbetet

Riksantikvarieämbetet har utbetalat 21,4 mnkr, vilket är drygt 6 mnkr mer än föregående år. Ökningen omfattar utbetalningar till Sveriges Hembygdsförbund (Hus med historia) och till arbetslivsmuseerna.

På anslagsposten för bidrag till kulturmiljövård har 9,8 mnkr utbetalats. Av dessa medel har totalt 3 mnkr utbetalats till Sveriges Hembygdsförbund för samordning av projektet Hus med historia. Totalt

har 2,6 mnkr använts för arkeologiska undersökningar enligt bestämmelser i 2 kap. 14 § KML. För konservering av fynd har totalt 3,7 mnkr utnyttjats, av vilka 2,9 mnkr är till konservering av arkeologiskt fyndmaterial från Gotland.

Av de 5,6 mnkr som Riksantikvarieämbetet utbetalat från anslagsposten för kunskapsunderlag har 1,1 mnkr utbetalats till licensavgifter för FMIS. För utveckling av K-samsök har 4,5 mnkr nyttjats.

Bidrag till kulturmiljövård

Medel beslutade av länsstyrelserna

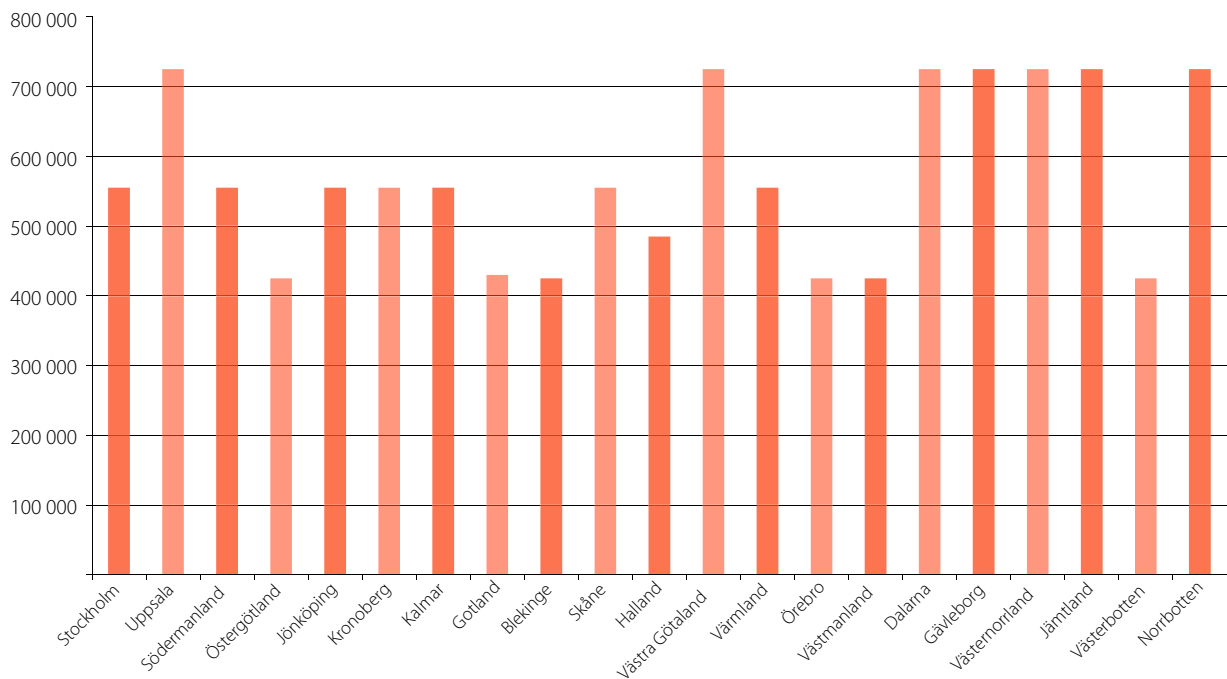
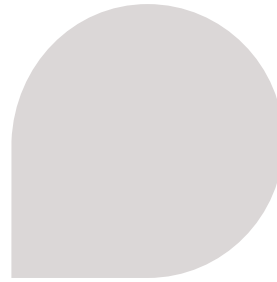
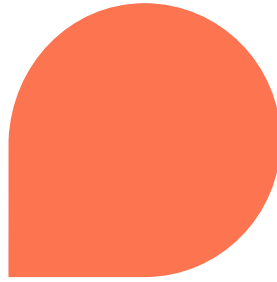
Länsstyrelserna har beslutat om bidrag om 230,1 mnkr. Huvuddelen av medlen, 149,7 mnkr, har utbetalats till olika vårdåtgärder. Jämfört med 2009 har beloppet minskat med drygt 23 mnkr.

De medel som utbetalats för olika informations- eller tillgänglighetsinsatser har minskat med drygt 7 mnkr till 27,8 mnkr, av vilka 5,3 mnkr utbetalats till den s.k. Bergslagssatsningen.

Totalt har 22,3 mnkr utbetalats till åtgärden arkeologi, en ökning med nästan 13 mnkr. Av dessa avser 19,1 mnkr arkeologi vid bostadsbyggande.

Medel till kunskapsunderlag redovisas i enlighet med regleringsbrevet under särskild rubrik nedan.

Kulturmiljövårdens samverkan med andra funktioner på länsstyrelserna och med olika kommuner i konkreta projekt har bidragit till att berörda aktörer har bättre förutsättningar att ta tillvara olika kulturvärden i sitt arbete. Samverkan sker även med hembygdsföreningar, intresseföreningar, läns museer, turistorganisationer, entreprenörer samt mark- och fastighetsägare. Denna samverkan leder till ökad

Fördelning av bidrag per län avseende Hus med historia.

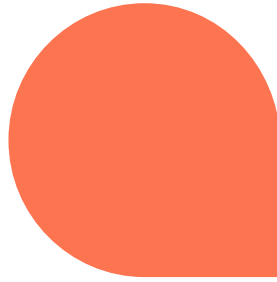
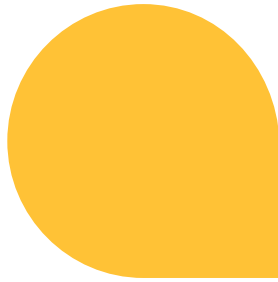
förståelse och kunskap samt förbättrade möjligheter till samfinansiering. Det strategiska och målinriktade arbetet behöver utvecklas i takt med samhällsförändringar och för att anslaget ska räcka till fler ändamål.

I enlighet med regleringsbrevets anvisning avsattes 15 mnkr för projektet Hus med historia varav 3 mnkr till Sveriges hembygdsförbund för samordning. Bidrag har givits till byggnadsvård och till informationsåtgärder i samband med byggnadsvården. Fördelning och utbetalning har beslutats

av länsstyrelserna efter samråd med de regionala hembygdsförbunden.

Ansökningar inkom till länsstyrelserna på över 90 mnkr. Till Riksantikvarieämbetet inkom ansökningar från länsstyrelserna om cirka 55 mnkr. Fördelning skedde till länsstyrelserna enligt ovanstående diagram. Totalt har 11,7 mnkr utbetalats till insatser inom projektet, av vilka 11,1 mnkr avser olika vårdåtgärder.

Bidraget har uppmärksammats under våren i media.

Fördelning på olika kategorier

Anslaget har riktats till vård, information och tillgängliggörande av kulturhistoriskt värdefulla byggnader, landskap och fornlämningar. Därutöver har KMV-anslaget använts till bildande av kulturresevat, kunskapsunderlag och olika arkeologiska åtgärder.

Skyddade objekt och miljöer

KMV-anslaget är ett viktigt styrmedel för att bevara de objekt som är skyddade enligt lag, framför allt 2 och 3 kap. KML, samt 7 kap. miljöbalken (MB). Andelen utbetalade medel till objekt och miljöer som är skyddade enligt lag uppgick 2010 till 81 procent. Totalt har drygt 45 mnkr utbetalats till framför allt vård av objekt och miljöer som är skyddade enligt 3 kap. KML (byggnadsminnen). Det är en minskning med nästan 20 mnkr jämfört med 2009. Av landets 2143 byggnadsminnen har närmare 15 procent fått bidrag.

Totalt har cirka 16 mnkr utbetalats till miljöer skyddade enligt MB. Det är något mer än tidigare år. Ett nytt kulturresevat, Högarp, har inrättats i Jönköpings län. Sedan 1999 har totalt 31 kulturresevat inrättats. Länsstyrelserna har under de senaste åren varit restriktiva med att bilda nya kulturresevat då dessa ofta innebär årligen återkommande kostnader.

Drygt 63 mnkr har betalats ut till objekt och miljöer som är skyddade enligt 2 kap. KML (fornlämningar). Det är en ökning från tidigare år, beroende på att 19,1 mnkr utbetalats till arkeologiska undersökningar vid bostadsbyggande. Av dessa har 15 mnkr utbetalats till en enskild arkeologisk undersökning i

Tabell 11. Olika skyddsstatus

Alla objekttyper	Utbetalade medel %		
	2010	2009	2008
Skyddsstatus (ett objekt kan ha flera skydd)			
Skydd enligt lag totalt	81	82	79
varav Kulturresevat (MB)	10	9	9
Skydd enligt 2 kap KML - Fornlämningar	37	29	27
Skydd enligt 3 kap KML - Byggnadsminne	27	34	33
Skydd enligt PBL	6	6	8
Övrigt	1	4	2
Förslag till skydd utreds	7	8	8
Saknar skydd enligt lag	12	10	13

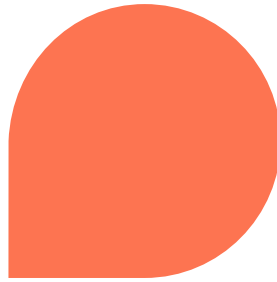
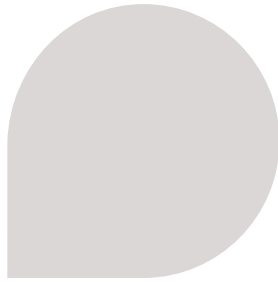
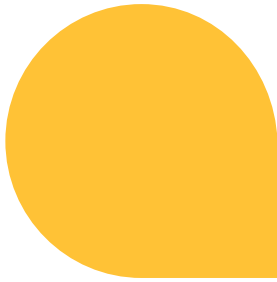
Tabellen visar andelen av medel som utbetalats till objekt med olika skyddsstatus. Ett objekt kan ha flera skydd. Uppgifterna är hämtade från Källa

Nyköping. Den höga bidragsnivån grundar sig på höga undersökningskostnader i förhållande till den totala kostnaden för hela byggprojektet.

I övrigt har medel huvudsakligen utbetalats för vård av fornlämningar och ruiner.

Objekt och miljöer utan formellt skydd

Andelen medel som utbetalats till objekt och miljöer som saknar formellt skydd har ökat något och uppgick 2010 till 12 procent. Att andelen ökat beror på projektet Hus med historia som riktar sig till hembygdsgårdarnas byggnader. I övrigt är det framför allt lantbrukets ekonomibygnader samt byggnader i olika industrimiljöer som fått medel. Dessa byggnader är ofta hotade eftersom de idag saknar funktion. De är dock viktiga för landskapets karaktär och för länens kulturmiljöprofiler.

Vårdåtgärder samt antikvarisk medverkan

Det långsiktiga och kontinuerliga arbetet med att vårda objekt och miljöer har fortsatt. Totalt har 149,7 mnkr utbetalats för olika åtgärder.

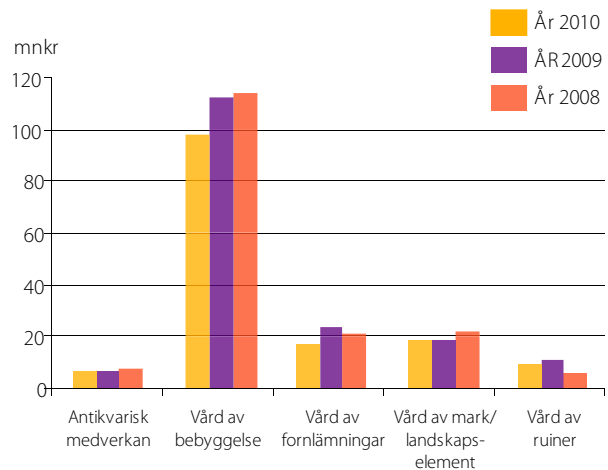
Vård av bebyggelse

De medel som länsstyrelserna beslutat om har till största delen utbetalats till vård av bebyggelse.

Totalt har 98,4 mnkr utbetalats till vård av bebyggelse vilket motsvarar 66 % av alla vårdåtgärder. Det utbetalade beloppet har minskat med nära 14 mnkr i jämförelse med 2009.

Inom huvudgrupperna Hantverk, industri har totalt 18 mnkr utbetalats, vilket är 7 mnkr mindre än år 2009. De 85 objekt som fått medel är i de flesta fall karaktäristiska för länets kulturmiljöprofil. I Blekinge och Västernorrlands län har till exempel totalt 1,4 mnkr utbetalats för restaurering av hamnkranar. Genom restaureringarna har en viktig del av 1900-talets industrihistoria vårdats vilket innebär att en bredare bild av tidigare generationers liv och arbete lyfts fram. I Östergötlands län har 0,6 mnkr utbetalats till Motala verkstad. Insatsen har inneburit att en lokverkstad restaurerats så att den nu kan nyttjas för nya verksamheter (teater) och byggnaden är tillgänglig för allmänheten.

Cirka 25 mnkr har utbetalats till vård av olika byggnader inom huvudgruppen Areella näringar. Av dessa är nästan 4 mnkr utbetalade till olika objekt inom ramen för Hus med historia. Flera länsstyrelser har, liksom tidigare år, beviljat mindre uppmuntringsbidrag till fastighetsägarna inom denna huvudgrupp för att uppmärksamma behovet av underhåll av

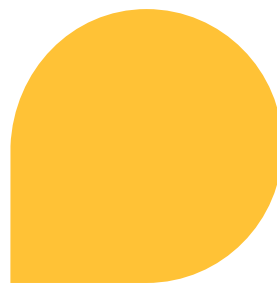

Utbetalade medel för olika vårdåtgärder år 2008-2010. Uppgifterna är hämtade från Källa

ekonomibyggnader och bidra till ökat intresse och större kunskap om denna typ av miljöer. De bidrar till landskapets karaktär och till den lokala livsmiljön och historien.

Till huvudgruppen Slott och herrgårdar har drygt 6 mnkr utbetalats, vilket är en minskning med 6 mnkr i jämförelse med 2009. I denna grupp är i stort sett alla skyddade enligt 3 kap. KML. Under året har 27 objekt fått medel, en halvering i jämförelse med föregående år. Bidragsbeloppet till varje enskilt objekt har dock varit på samma nivå.

Inom huvudgruppen Bostadsbebyggelse har cirka 15 mnkr utbetalats. Av dessa har drygt en 1 mnkr utbetalats till hembygdsrörelsens byggnader och 1,2 mnkr till en brandskadad kyrkstuga i Öjebyn i

Tabell 12. Vård av bebyggelse

Huvudgrupp	Utbetalade medel, %		
	År 2010	År 2009	År 2008
Hantverk, industri	19	23	22
Areella näringar	27	28	27
Slott/herrgårdar	7	11	12
Övrig bostadsbebyggelse	16	13	15
Offentlig bebyggelse	15	13	13
Kultur och föreningsliv	9	3	3
Övrigt	7	10	8

Andel av medel som utbetalats till objekt inom olika huvudgrupper. Uppgifterna är hämtade från Källa.

Norrbottnens län. Av de medel som totalt utbetalats avser 2,5 mnkr interiöra vårdinsatser.

Att andelen som utbetalats till vårdinsatser inom huvudgruppen Kultur- och föreningsliv ökat beror framför allt på att flera av de byggnader som tillhör hembydsgårdarna ingår i denna grupp.

Länsstyrelserna har beslutat att utbetala drygt 7 mnkr för antikvarisk medverkan. Antikvarisk medverkan uppgår till cirka 7 % av vad som utbetalats för vård av bebyggelsen. Genom antikvarisk medverkan har vårdprojekten följts upp från en kulturhistorisk synvinkel.

Vård av mark och landskapselement, fornlämningar och ruiner

För vård av mark och landskapselement har närmare 19 mnkr utbetalats under såväl 2009 som 2010. Länsstyrelserna har prioriterat vård av mark och landskapselement i befintliga kulturresevat och där

frågor om kulturresevat väckts. Totalt har 10,4 mnkr utbetalats till dessa. I övrigt har medel fördelats till olika miljöer i kulturlandskapet och till parker och trädgårdar i anslutning till bebyggelse.

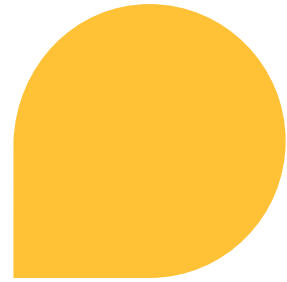
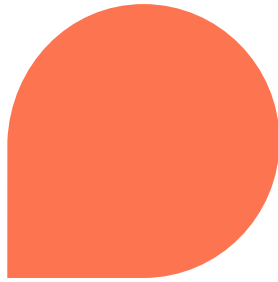
Länsstyrelserna har fördelat 16,8 mnkr för vård av fornlämningar. Att beloppet är lägre än föregående år beror på att tre länsstyrelser under 2009 avslutat olika projekt. I övrigt har utbetalade medel för vård av fornlämningar inte märkbart förändrats. Det övergripande målet är att vårda och visa ett representativt urval av fornlämningar som speglar länets förhistoriska utveckling i såväl nationellt, som regionalt och lokalt perspektiv. Vården av fornlämningar sker inom ramen för olika avtal med kommuner, fastighetsägare eller enskilda markägare. Vårdade fornlämningar väcker uppmärksamhet och intresse både hos lokalbefolkningen och tillfälliga besökare vilket medför större medvetenhet och aktsamhet om kulturarvet. Förvaltningen av fornlämningarna utgör på så sätt en resurs för länsstyrelsernas och andra aktörers arbete med miljömål, regional och lokal utveckling samt turism.

För vård av ruiner har tio länsstyrelser beslutat att utbetala drygt 9 mnkr. Ruinvården kräver stora insatser för att säkra de kulturhistoriska värdena, men också för att säkra ruinerna som besöksmål.

Arbetslivsmuseer

Totalt har 6 mnkr fördelats till arbetslivsmuseer. Det är en ökning med 2 mnkr i jämförelse med föregående år. Intresset är stort med 355 ansökningarna om sammanlagt 41 mnkr. I beredningen av ansökningarna medverkade Arbetets museum, Riksarkivet,

Statens försvarshistoriska museer, Statens maritima museer, Sverige järnvägmuseum och i beslutet Statens kulturråd. 110 projekt fick bidrag, vilket är en ökning med ca 35 projekt jämfört med 2009.

I samtliga län fanns minst ett projekt som beviljats bidrag. Artiklar i regional och lokal press är vanliga, både i samband med fördelningsbeslutet och när de olika projekten är klara och invigda. Många personer berörs av bidraget, både som medlemmar och besökare. Antalet medlemmar i de museiorganisationer som fick bidrag var 2010 ca 25 000 och de berörda museerna hade ett årligt besöksantal på ca 838 000 personer.

Kunskapsunderlag

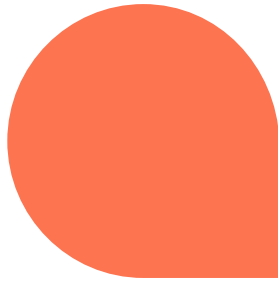
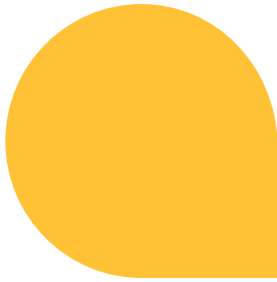
Regeringen har i regleringsbrevet för budgetåret 2010 anslagit 29,5 mnkr till en ny post, under anslaget 7:2. Bidrag till kulturmiljövård. Syftet var att långsiktigt skapa förutsättningar för ett effektivt kulturmiljöarbete som, genom aktuella och ändamålsenliga kunskapsunderlag, kunde bidra till att skapa goda livsmiljöer och ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas. 28,9 mnkr har förbrukats under året – varav länsstyrelserna har beslutat om 23,3 mnkr och Riksantikvarieämbetet om 5,6 mnkr.

Antalet projekt i ansökningarna om kunskapsunderlag varierade mellan länen från två till elva projekt. Sammanlagt har ca 110 ansökningar om kunskapsunderlag inkommit till Riksantikvarieämbetet. Av projekten avsåg 21 riksintressen för kulturmiljövården och 20 regionala program, t.ex. kulturmiljövårdsprogram, arkeologiska handlingsprogram

och strategier för kulturmiljövården. 20 projekt avsåg inventeringar av olika slag och 11 landskapet, inklusive det biologiska kulturarvet. Sju länsstyrelser ansökte om medel till att skriva äldre arkeologiska rapporter och fem ansökningar avsåg stads-GIS för att lägesbestämma/kartera tidigare gjorda ingrepp i medeltida städers kulturlager. Granskning av resultaten från projektet Skog & Historia omfattades av ansökningar från 17 län och uppgick totalt till ca 6 mnkr.

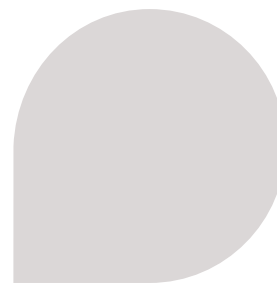
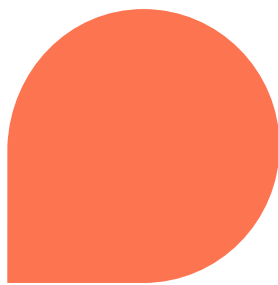
Riksantikvarieämbetets fördelningsgrunder var projektens förväntade effekt och nytta för kulturmiljön och förmåga att uppfylla verksamhetsmålen för kulturmiljöområdet (se prop. 1998/99:114). Riksantikvarieämbetet har även beaktat om en långsiktig strategisk ansats fanns för kunskapsunderlagens användning, samverkan och medfinansiering med olika aktörer samt att insatserna varit väl motiverade och tydligt beskrivna.

De medel som utbetalats till kunskapsunderlag har ökat med drygt 20 mnkr i förhållande till år 2009. Totalt har länsstyrelserna utbetalat 29,2 mnkr. Högsta beloppen har utbetalats till Skog & Historia (2 mnkr) för att kvalitetsgranska tidigare gjorda inventeringar samt beloppet som avsågs för Hantverkslaboratoriet (1 mnkr). Av beloppet (1 mnkr) som anslagits för kunskapsuppbyggnad kring de norrländska kyrkstäderna har knappt 0,9 mnkr förbrukats. Projekt som riktade sig till den kommunala samhällsplaneringen med villkor om 50 procent medfinansiering har bedrivits i 27 städer och tätorter i 14 län. Totalt har 3,1 mnkr utbetalats till dessa kunskapsunderlag.

Tabell 13. Fördelningen av medel och ändamål per län. Belopp i kr.

Län	Beslut	Återlämnat	Omfördelat	Hantverks- laboratoriet	Utfall	Skog & Historia	Kyrkstad	Kommunala
AB	1 175 000	0	382 500		1 557 500	100 000		595 000
C	460 000	0	0		460 000			
D	870 000	400 000	0		470 000	200 000		
E	575 000	0	0		575 000			255 000
F	2 355 000	0	300 000		2 655 000	400 000		
G	1 000 000	104 677	28 600	100 000	1 023 923	225 000		
H	1 075 000	0	490 000		1 565 000	75 000		250 000
I	1 535 000	0	195 000		1 730 000	225 000		175 000
K	2 425 000	337 575	0		2 087 425			140 770
M	1 040 000	0	0		1 040 000	325 000		
N	475 000	475 000	543 464	200 000	743 464			475 000
O	2 445 000	0	168 000	600 000	3 213 000			385 000
S	875 000	224 369	0		650 631	150 000		200 631
T	452 000	42 000	0		410 000			110 000
U	560 000	0	0		560 000			225 000
W	725 000	0	0		725 000	175 000		
X	625 000	102 000	100 000		623 000	125 000		178 500
Y	475 000	0	0		475 000			125 000
Z	502 000	0	0	100 000	602 000			
AC	926 000	38	0		925 962		378 962	
BD	1 126 000	137 967	180 900		1 168 933		495 933	33 000
Summa	21 696 000	1 823 626	2 388 464	1 000 000	23 260 838	2 000 000	874 895	3 147 901
Fördelade medel till RAÄ								
Licenser	1 126 000	176	22 000		1 147 824			
Ksamsök	5 000 000	538 688	0		4 461 312			
S Råda	500 000	500 000	0		0			
Summa	28 322 000	2 862 490	2 410 464	1 000 000	28 869 974			

I övrigt har länsstyrelserna utbetalat cirka 6 mnkr för framtagande av vård- och underhållsplaner samt underlag inför vård av olika objekt. Detta ökar kunskaperna hos fastighetsägarna och för den regionala kulturmiljövården och innebär en bättre framförhållning och prioritering avseende olika åtgärder för vård och underhåll.

Av de 81 projekt som beviljats bidrag har 58 projekt slutförts under 2010. Merparten av ännu ej avslutade projekt kommer att slutföras under början av 2011. Länsstyrelserna redovisar vidare att de resultat som uppnåtts i samtliga fall bedöms underlätta länsstyrelsens handläggning. Resultaten från ca hälften av alla projekt avses bli tillgängliga för en bredare allmänhet, främst i digital form.

Riksantikvarieämbetet tillmäter de projekt som bidragit med kunskapsunderlag avsedda för den kommunala samhällsplaneringen en väsentlig kulturmiljönytta.

Med beaktande av att många projekt kom igång först vid halvårsskiftet på grund av att villkoren inte var kända vid tiden för länsstyrelsernas planering och äskanden inför år 2010, bedömer Riksantikvarieämbetet att medlen utnyttjats väl och till stor nytta för kulturmiljövården.

Framtida resursbehov för kunskapsunderlag

Länsstyrelserna har ombetts uppskatta framtida resursbehov. Tyngdpunkten i svaren har legat på år 2012. De äskanden som avser år 2011 och som uppgår till ca 36 mnkr, har inte tagits med i nedan redovisade siffror. Det sammanlagda resursbehovet

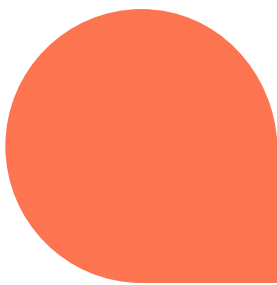
från 15 av länsstyrelserna under en period om 3-5 år, med tyngdpunkt i år 2012, har bedömts till ca 65 mnkr.

Särskilt kvalitetsgranskningen av projektet Skog & Historia har redovisats av många län och har uppskattats till ca 15 mnkr. Projekt kopplade till kommunal samhällsplanering har uppskattats till ca 17 mnkr avseende bidragsdelen under förutsättning att 50 procent av projektens totala kostnader bärs av berörda kommuner.

Resursbehoven för översyn av regionala riksin-tressen för kulturmiljövården och olika regionala program med strategisk ansats uppskattas av länsstyrelserna till 5,3 respektive 3,5 mnkr.

Kunskapsunderlag i form av GIS har bedömts underlätta länsstyrelsernas arbete betydligt och har uppskattats till 3,5 mnkr. Därtill kommer behov av riktade inventeringar, dels inom miljömålsarbetet avseende kulturvården längs vattendrag, dels fornminnesinventering inför vindkraftsetableringar med ca 2 mnkr vardera.

Kostnaden för färdigställande av arkeologiska rapporter avseende Stockholms och Gotlands län uppskattas till ca 5 mnkr. Västerbottens och Norrbottens län uppskattar fortsatt resursbehov för de norr-ländska kyrkstäderna till ca 1 mnkr. Vidare bedömer länsstyrelserna att ca 2 mnkr kommer att användas till dokumentation av det biologiska kulturarvet. Kostnadskrävande projekt såsom fornminnesinventering i de delar av fjällvärlden som aldrig inventerats samt revideringsinventeringar i delar av Blekinge och Uppsala län har uppskattats till ca 12 mnkr.

Verksamhetsmålen uppfyllande

Nedan beskrivs hur olika insatser har bidragit till att uppfylla kulturmiljövårdens verksamhetsmål. Många gånger har en insats bidragit till att uppnå flera av kulturmiljövårdens verksamhetsmål, så indelning är bara ett sätt att beskriva anslaget användning.

Ett försvarat och bevarat kulturarv

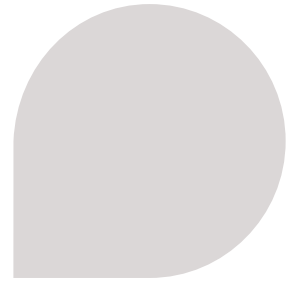
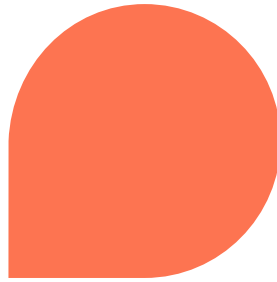
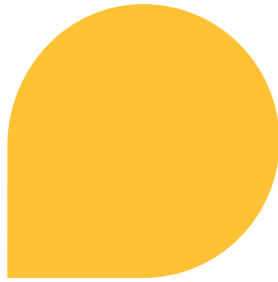
Det långsiktiga och kontinuerliga arbetet med att vårda objekt och miljöer har fortsatt. Totalt har 149,7 mnkr utbetalats för olika vårdåtgärder.

Vårdåtgärderna har inneburit att kulturhistoriska värden har bevarats. Komplicerade antikvariska arbeten, som normalt inte är möjliga för en fastighetsägare att genomföra, har kunnat komma till stånd. Förutsättningar för en förbättrad livsmiljö samt för regional utveckling och tillväxt har skapats. Insatserna har bidragit till att lyfta fram och tillgängliggöra flera kulturmiljöer, ofta i samverkan med andra aktörer. De flesta åtgärder ger också effekter i form av ökad delaktighet, förståelse och ansvarstagande. Även kunskapen om såväl traditionella hantverksmetoder som miljöernas historia har ökat. För fastighetsägarna och förvaltarna har det inneburit ökade möjligheter att genomföra den framtida förvaltningen av objektet på ett antikvariskt korrekt sätt. Värdefulla kontaktytor har skapats genom de möten som bidragsgivningen innebär och länsstyrelserna har kunnat inleda en dialog kring den framtida vården. Enskilda fastighetsägares vård har betydelse för att inspirera andra att bevara och bruka kulturmiljön. Länsstyrelserna

redovisar att öppna visningar, seminarier och kurser har förekommit i anslutning till olika vårdåtgärder och att allmänheten därigenom fått en ökad kunskap om objektet och vården.

Ett hållbart samhälle med goda och stimulerande miljöer med kulturmiljöarbetet som en drivande kraft i omställningen

Kultur och kulturarv framhålls som alltmer betydelsefulla för regional utveckling. Kulturarvet kan vara en resurs som stärker regioner och förbättrar förutsättningarna för tillväxt. Riksantikvarieämbetetets och länsstyrelsernas arbete sker i samverkan med andra myndigheter och aktörer, och syftar till att lyfta fram och utveckla kulturarvets roll även inom andra politikområden. Insatser inom bland annat turism, attraktivitet och boende vilar i många fall på kulturarvsgrund. Riksantikvarieämbetet bedömer att kulturmiljövården i många fall är aktiv och efterfrågad i samband med samfinansiering av projekt. Inom arbetet med regeringens handlingsplan för kulturella och kreativa näringar har under året flera län lyft möjliga insatser med klar kulturarvskoppling. KMV-medel ingår i samfinansieringsprojekt med bland annat medel från kommuner, regionalekonomiska medel, bolag och stiftelser, samt med EU:s fonder och program. Fastighetsägare och -brukare står dessutom för en del av finansieringen. EU:s fonder och program har medfinansierat kulturmiljövårdsinsatser med 13 mnkr. Detta är bara drygt hälften så mycket som under 2009. Nedgången observerades också

för kulturprojekt i stort i kulturmyndigheternas gemensamma rapport (Stöd från EU:s strukturfonder till svenska projekt med kulturanknytning 2009), som lämnades till regeringen 2010. Nedgången har inte analyserats, men den kan möjligen förklaras av konjunkturläget. En stor del av de insatser som samfinansierats med EU-medel ingår som delar i olika näringslivssatsningar, till exempel inom turistnärningen.

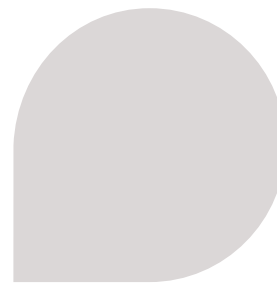
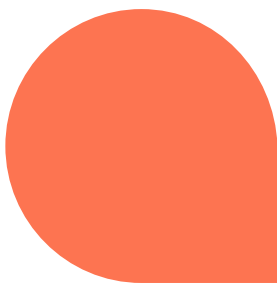
Ett hållbart samhälle med goda och stimulerande miljöer med kulturmiljöarbetet som en drivande kraft i omställningen

Olika informationsinsatser syftar till att sprida kunskap, göra kulturmiljöer tillgängliga och öka människors deltagande i kulturmiljöarbetet. Totalt har länsstyrelserna fördelat nästan 27,8 mnkr till olika insatser för att informera om och tillgängliggöra olika kulturmiljöer. Drygt 1 mnkr av medlen har utbetalats för att tillgängliggöra miljöer fysiskt.

2010 var det sista året av den särskilda satsningen Bergslagssatsningen. Totalt har drygt 15 mnkr utbetalats sedan starten 2006, varav 5,3 mnkr under år

2010. Ett antal utvalda industrihistoriska miljöer fungerar som centra för Historia i Bergslagen och utgör basen för turism, folkbildning samt förvaltning och utveckling av kulturarvet. Bergslagssatsningen bidrar till ökat antal besökare, ökad tillgänglighet och ett breddat näringsliv. Under året har många foldrar, böcker och hemsidor, riktade till olika målgrupper producerats. Genom kurser, seminarier och nätverksträffar för förvaltare och ägare till olika kulturmiljöer har kunskap om äldre byggnadstekniker lärts ut och kompetensen höjts inom lagtillämpning och praktisk förvaltning av äldre byggnader. Till exempel har länsstyrelsen i Västernorrland tagit fram en folder om länets skyddade miljöer och i Stockholms län har en satsning gjorts för att beskriva kulturhistoriskt intressanta kolonistugor.

Länsstyrelserna har angett att mer än 20 procent av de värdeärenden som avslutats bidragit till att målet avseende nationell och internationell solidaritet och respekt inför olika gruppers kulturarv uppnåtts. Vidare uppges att 12 procent av de objekt som vårdats är anpassade för funktionshindrade. I miljöer såsom kulturresevat, ruiner, bebyggelsemiljöer och arkeologiska utgrävningar har aktiviteter genomförts för barn och ungdomar.

Insatsområde: Kulturarvsförvaltning

Mål

Kunskapen kring vård och konservering av byggnader, fornlämningar, föremål och annat kulturhistoriskt material har samordnats och vidareutvecklats.

Riksantikvarieämbetet har ett samordningsuppdrag för vård och konserveringsfrågor för byggnader, fornlämningar, föremål och annat kulturhistoriskt material. En del i arbetet är att initiera och driva nätverk samt skapa arenor för informationsspridning och erfarenhetsutbyte. Vidare är arbetet med olika kartläggningar och analyser av sektorsbehoven en central uppgift.

Ett webbaserat forum, Kulturvårdsforum, har tagits fram. Där kan professionella aktörer, institutioner, enskilda personer och utövare diskutera kulturvårdsfrågor. Forumet är anpassat för att publicera artiklar, lyfta fram kommande arrangemang samt utbyta bilder och dokument.

Under hösten genomfördes konferensen Samlingsforum i Visby, i samarbete med Högskolan på Gotland, med temat Inomhusklimat i museimagasin. Konferensen riktade sig primärt till samlingsförvaltare och konservatorer inom museisektorn och ca 85 personer deltog.

Nordiskt Ruinseminarium 2010 genomfördes i Visby i samarbete med Högskolan på Gotland och

Gotlands museum. Temat var Ruinen som arena för samarbete mellan forskning, kultur, samhälle och näringsliv. Cirka 80 personer deltog från övriga Europa.

Inom ramen för Baltic Heritage Cooperation ansvarade myndigheten i år för ett av fyra teman vid det forum som ägde rum i Riga i september. Inom ramen för samarbetet deltar myndigheten också i två arbetsgrupper som arbetar med frågor kring praktisk byggnadsvård och hållbara historiska städer.

Under året lanserades Handbok för beställning och utförande av konservering av kyrkliga kulturminnen. Den ger beslutsfattare stöd i bl.a. upphandling och dokumentation samt redogör för rollfördelning och beslutsprocesser.

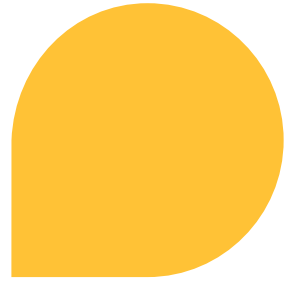
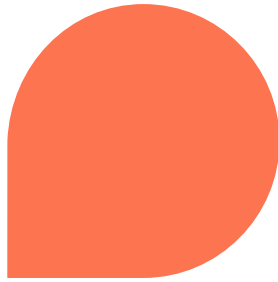
Det pågår en omfattande renovering av FN-byggnaden i New York. Riksantikvarieämbetet deltar tillsammans med Statens konstråd i arbetet på uppdrag av Utrikesdepartementet, dels med att bevaka de antikvariska aspekterna, dels att delta i en expertkommitté vid framtagandet av ett nytt textilt konstverk som Sverige avser skänka till FN. Arbetet presenterades vid ICOM-CC möte i Rom under rubriken United Nations – uniting professions?

Samråd med Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna har skett under året genom besök och erfarenhetsutbyte.

Utvecklingsarbeten

Riksantikvarieämbetet verkar för en ökad tillämpning av naturvetenskapliga metoder i kulturarvsförvaltningen. Under året har ett arbete med att etablera och utveckla begreppet konserveringsveten-

skap i Sverige initierats. Laboratieverksamheten vid myndigheten har förstärkts tillsammans med möjligheterna att erbjuda analysstöd till kulturvården. Under året har även en kartläggning av laboratorier som utför analyser för kulturvårdens behov genomförts.

Myndigheten ska genom förebyggande och aktiva insatser minska skador på kulturarvet till följd av klimat- och miljöpåverkan. Seminariet kring vibrationsskador på kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, som hölls i Stockholm hösten 2009, bidrog till att uppmärksamma riskerna och innebar att det under året initierades ett antal fortsatta diskussioner kring bl.a. vibrationsskador och dokumentation. Under 2010 har FoU-projektet Vibrationers påverkan på arkitekturbunden konst i historiska byggnader initierats.

Arbetet inom projektet Hållbar textilkonst fokuserar på flamskyddsmedel i textil avsedd för offentliga miljöer. Förutsättningar för brandförebyggande arbete undersöks och olika flamskyddsmedel identifieras. I arbetet ingår också en analys i syfte att klarlägga nedbrytningsprocessen av textilt material behandlat med flamskyddsmedel.

Projektet Ozonbehandling av konst och kulturhistoriskt material syftar till att utreda omfattning, förekomst, frekvens och inleda en diskussion kring verkan av ozonsanering av konst- och kulturhistoriskt material.

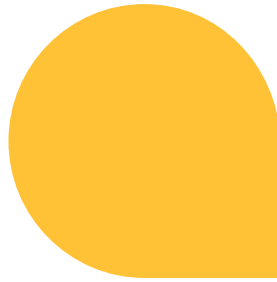
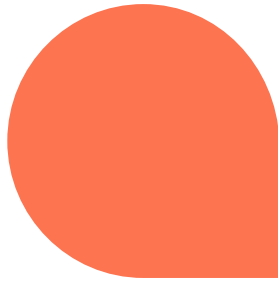
Inom området förebyggande konservering presenterades en modell för vård och underhåll av historiska interiörer Cleaning, Condition, Surveying and Maintenance: House Keeping Swedish Style

vid ICOM-CC möte i Rom. Presentationen skedde i samarbete med Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet.

Riksantikvarieämbetet deltar i Energimyndighetens forskningsprogram Spara och Bevara på temat energieffektivisering i kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Fokus har legat på samarbetet med Sveriges Tekniska Forskningsinstitut och projektet Hållbar och varsam renovering och energieffektivisering av kulturhistoriskt värdefulla byggnader - en förstudie. Under året har även intervjuer genomförts med länsstyrelserna och stiftens i syfte att få en överblick över kunskapsnivån hos personer i beslutsfattande roll. Arbetet har sammanfattats i en rapport.

Riksantikvarieämbetet deltar på flera sätt i miljömålsarbetet som drivs av Statens Naturvårdsverk. I projektet Miljömål: Runstenar görs försök att genom scanning med laser finna nya, mer mätbara kriterier för stenvittring. I projektet Miljömål: Bara naturlig försurning är syftet att genom analys av jordprover och nedgrävda metallplattor under flera års tid få indikationer på hur försurningen i mark utvecklas till följd av surt nedfall.

Projektet Regionala nätverk för katastrofberedskap och restvärdesräddning i kulturmiljöer har initierats. Syftet med projektet är att uppmuntra de regioner som redan idag har påbörjat detta arbete, samt att ta fram verktyg för att sporra andra aktörer/regioner att bli mer aktiva. Målet är att kartlägga existerande verksamhet på området och lägga upp en plan för hur regionala nätverk ska kunna startas och göras livskraftiga för att kunna hålla en god beredskap.

Under året har en medarbetare genomgått ICCROM:s utbildning till First Aid Cultural Heritage Manager vilket innebär kompetens att leda och samordna katastrofärbete vid konflikter och katastrofer.

Myndigheten verkar också för att kvaliteten på kulturarvsförvaltningen höjs och att förvaltarna har argument för val av metoder och åtgärder. Som ett led i detta arbete deltar Riksantikvarieämbetet i det europeiska standardiseringsarbetet Conservation of Cultural Property CEN 346 och är ordförande för den svenska spegelgruppen inom SIS. Syftet är att ta fram standards och riktlinjer inom bl.a. test- och analysmetoder, terminologi, konserveringsmetoder, inom- och utomhusklimat, emballage och transport av föremål.

Inom runstensförvaltningen har ett utredningsarbete initierats som avser beskriva hur detta arbete kan utvecklas och förstärkas framöver. En förstärkning är redan utförd genom att två forskartjänster knutits till myndigheten genom ett samarbete med Riksbankens Jubileumsfond och Vitterhetsakademien.

Över 300 000 arkeologiska fynd magasinerades hos Gotlands museum när Riksantikvarieämbetets Gotlandsundersökningar lades ner. Projekt Arkeologisk konservering ska nu konservera de arkeologiska föremål som myndigheten har ansvar för, så att de kan fyndfördelas. Projektet är även en utgångspunkt för vidare utveckling av fyndfördelningsfrågor och konserveringsmetoder.

Tillgänglighet

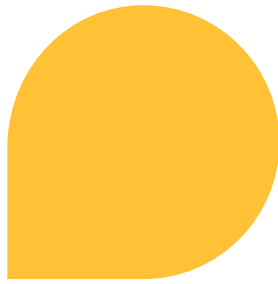
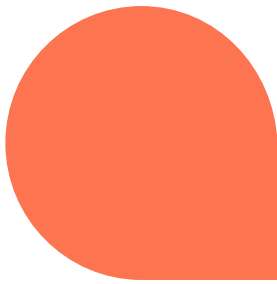
Riksantikvarieämbetet har ett ansvar som sektorsmyndighet för handikappfrågor och har under 2010 deltagit i ett regeringsuppdrag med att ta fram delmål för en handikappolitisk strategi. Myndigheten arbetar aktivt för att öka tillgängligheten till de platser som myndigheten förvaltar och där publik verksamhet bedrivs.

Gamla Uppsala museum har en god tillgänglighet inne i museet och för att öka denna ytterligare har utställningen försetts med nya lättlästa informationstexter i utställningsmontrarna. Vid Glimmingehus har gångbanan vid vallgraven asfalterats för att öka framkomligheten och räcken har monterats i anslutning till en av ramperna på borggården och golvnivån har jämnats ut i borgens källare. Gamla Uppsala museum och Glimmingehus har kompletterats med taktila informationsskyltar.

Vid Ales stenar har en ny informationsskylt satts upp i samarbete med Ystad kommun och länsstyrelsen i Skåne län.

Svensk Museitjänst

Svensk Museitjänst, (SMT), överfördes den 1 oktober från Riksarkivet till Riksantikvarieämbetet. Verksamheten är lokaliserad i Tumba, i två fastigheter som är utrustade för att kunna hyra ut högklassiga föremålsarkiv till i första hand museer. Totalt har SMT ett 50-tal hyresgäster, varav de största hyresgästerna är statliga museer. Därutöver finns ett antal hyresgäster med korttidskontrakt.

Lokalerna har byggts om och anpassats till de krav på arkiv som museerna ställt avseende klimat samt brand- och stölskydd. Investeringarna påbörjades 2003 och befintliga arkiv var iordningställda 2007. År 2008 påbörjades ytterligare en stor ombyggnad som innebar färdigställande av sex helt nya arkiv. Dessa ombyggnationer genomfördes utan att kostnaden direkt kunde finansieras, på grund av att hyreskontrakten löpte på längre tidsperioder och inte kunde omförhandlas direkt.

De gjorda investeringarna och underskottet i utförda tjänster ledde, trots tillförda anslagsmedel, till att verksamheten vid övergången hade ett ackumulerat underskott på ca 20,3 mnkr

Det ekonomiska resultatet för 2010 har inneburit ytterligare ca 2,1 mnkr i underskott. Rationaliseringar har påbörjats som på sikt bedöms kunna leda till en självfinansierad verksamhet.

Tabell 14. Antal deltagare i seminarier och medlemmar i Kulturvårdsforum

	2010
Seminarier	165
Kulturvårdsforum	0
Kostnad tkr	1 269

Kulturvårdsforum utvecklades 2010.

Tabell 15. SMT:s volymer

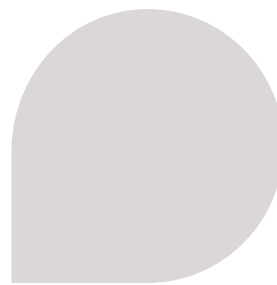
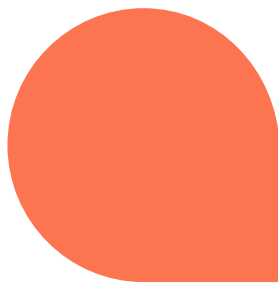
	2010	2009	2008
Uthyrd yta i förhållande till disponibel yta i %	100	100	100
Uthyrd yta totalt i kvm	22 648	22 523	25 087
Antal hyresgäster/kunder	62	62	60
Antal sålda timmar	2 808	3 172	2 509

Den stora minskningen i antal uthyrda kvm mellan 2008 – 2009 beror på att tidigare stora öppna icke klimatiserade magasinssytor byggdes om till avgränsade klimatiserade föremålsarkiv, brand och stölsäkra. Ytor för kommunikation, toaletter och personalrum tillkom som gemensamma ytor för alla hyresgäster. Dessa ytor inräknas inte in i uthyrda kvm-ytor.

Tabell 16. Ekonomiska nyckeltal för SMT. Belopp i tkr.

	2010	2009	2008
Intäkter	21351	21016	19161
Kostnader	-23490	-22693	-22687
Resultat	-2139	-1677	-3526
Anslagsfinansiering	2500	2120	2120
Akkumulerat underskott	21800	19660	17344

Det ackumulerade underskottet 2009-12-31 för Svensk Museitjänst uppgick till 19,7 mnkr. Underskottet förklaras av att SMT år 2002 fick överta flera stora hyreskontrakt som kan omförhandlas först i slutet av år 2010. Om anslagsmedel får nyttjas framöver i motsvarande nivå, så är bedömningen att det ackumulerade underskottet kan börja avbetalas from 2011.

Insatsområde: Fastigheter och besöksmål

Mål

De kulturhistoriska värdena på de fastigheter som Riksantikvarieämbetet förvaltar har vidmakthållits och den publika verksamhet som bedrivs vid besöksmålen har utvecklats.

Fastighetsförvaltning

Riksantikvarieämbetet förvaltar cirka 160 fastigheter på 76 platser, från Skåne i söder till Östersund i norr, vilka består till största delen av mark och fornlämningsområden. Kring flera av fastigheterna finns skötselavtal med entreprenörer eller andra myndigheter. Publika besöksmål, bostäder och restauranger utgör en mindre del av fastighetsbeståndet och hyrs ut till hyresgäster som är offentliga eller kommersiella aktörer.

De fastighetsförvaltande insatser som Riksantikvarieämbetet genomför syftar till att vidmakthålla fastigheternas kulturhistoriska värden och vara långsiktigt hållbara. De förvaltande insatserna består av löpande skötsel som regleras av avtal samt insatser för bevarande och utveckling. Kostnaderna för löner och löpande skötsel uppgick till drygt 80 procent av fastighetsförvaltningens anslag och intäkter under 2010. För att vidmakthålla fastigheternas värde genomförs, förutom löpande skötsel, insatser för bevarande i form av underhåll. För ändamålet disponerar Riksantikvarieämbetet avkastningen från ett

antal fonder som Vitterhetsakademien förvaltar. De utvecklingsinsatser som görs avser de fastigheter där Riksantikvarieämbetet bedriver publik verksamhet i egen regi.

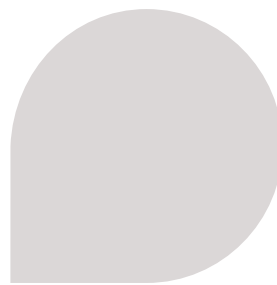
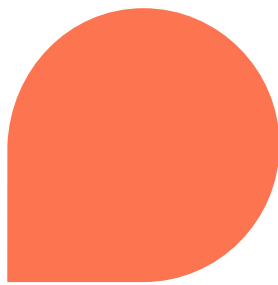
Lagfarter finns där det varit möjligt. För 19 fastigheter saknas fortfarande lagfart på grund av att fångeshandling saknas. Under året har befintliga avtal förtecknats och analyserats med resultatet att två hyresavtal har sagts upp och tre nya avtal upprättats. Riksantikvarieämbetet har ingått avtal med Gotlands museum angående nyttjande och skötsel av kyrkoruiner i Visby samt med Ödeshögs kommun angående Alvastra klosterruin. Skötselavtal har upprättats med Skogsstyrelsen för tre fornlämningsområden i Närke. Restaurang Odinsborg i Gamla Uppsala har fått en ny restauratör. För att underlätta framtida avyttringar har fastighetsreglering beställts för fastigheterna vid Ranstena domarring och för avstyckning av Åsbotorp vid Ekornavallen. Ägande- och förvaltningsförhållandena kring Visby ringmur har utretts.

En dialog med Laholms kommun kring ett nytt avtal som rör visningsverksamhet och fastighetskötsel av Lugnarohögen pågår.

Publik verksamhet

Berättelser, aktiviteter och arrangemang

Gamla Uppsala museum har förnyat de ordinarie visningarnas innehåll utifrån de pågående forsknings- och utvecklingsprojekten som Uppsala universitet och Riksantikvarieämbetet/UV har genomfört i området. I den nya visningen Arkeolog på plats får besökaren ta del av fornlämningsområdet och de senaste forsk-

ningsrönen kring Gamla Uppsala som boplatz och hantverkscentrum. Både vårens kvällsföreläsningar och sommarens utställningar Gamla Uppsala - klassiska frågor i ljuset av nya undersökningar och På spaning efter vikingatiden - arkeologisk prospektering med georadar och magnetometer presenterade de pågående forskningsprojekten. Dessa har resulterat i två arkeologiska undersökningar i området.

Uppsala universitet har med stöd av Upplandsmuseet genomfört en arkeologisk forskningsgrävning i Kungsgårdsområdet och Riksantikvarieämbetet/UV har genomfört en undersökning med georadar. Vid Arkeologidagen den 29 augusti fanns arkeologer på plats, som visade forskningsgrävningen, hur arkeologisk dokumentation sker med hjälp av GPS samt hur fyndvävt går till. I oktober hölls en föreläsning i museet om förhistoriskt glas i samband med publiceringen av en bok på samma tema och i december medverkade museet tillsammans med andra lokala aktörer på den traditionella julmarknaden i Gamla Uppsala.

Glimmingehus har anordnat olika arrangemang i samarbete med lokala och regionala kulturutövare och föreningar som ett led i det långsiktiga arbetet med att förankra Glimmingehus verksamhet lokalt och göra verksamheten angelägen för de boende i området. Musikföreställningen Elsa och Holger är ett arrangemang med denna inriktning. Ett annat är samarbetsprojektet Kulturhistorien där lokala museer och hembygdsföreningar samarbetat med Ystads, Simrishamns och Tomelilla kommun samt den regionala besöksnäringsen. Under året har projektet resulterat i en webb-portal som riktar sig

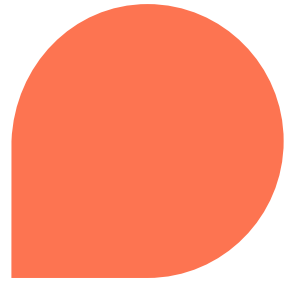
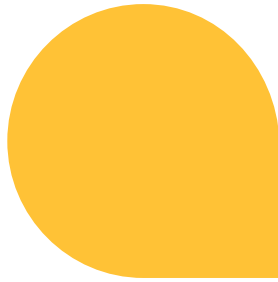
till besökare och lyfter fram kulturlivet i Ystad och Österlenregionen.

Den publika verksamheten vid världsarvet Birka och Hovgården bedrivs vid Björkö av Strömma Turism & Sjöfart AB (Strömma) samt vid Hovgården av en handfull lokala kulturentreprenörer. Riksantikvarieämbetet svarar för utställningsverksamhet och konstnärlig utsmyckning i Birkamuseet. Basutställningen och den tillfälliga utställningen Forskning pågår samt publika datorer och vikingastatyer ställdes inför turistsäsongen 2010 i ordning enligt avtal med Strömma. Riksantikvarieämbetet har genomfört utbildning för Strömmas personal och andra aktörer som guider inom världsarvet.

Barn och unga

Gamla Uppsala museum har introducerat en familjevisning där besökare i alla åldrar först får följa med på vikingafärd i lekbåten Disa och sedan avsluta med en kungshögsbestigning. På 10-års jubileet erbjöds en rad familjeaktiviteter och föreläsningar för alla åldrar. Under skolloven har särskilda barnaktiviteter bedrivits. Ett antal visningar för förskolor, och grundskolor har hållits under maj och juni. Det mest bokade pedagogiska programmet är Mantelvisningen – ett rollspel om hur man klädde sig förr och hur vi klär oss nu.

För att väcka ungdomars historieintresse och understryka att Glimmingehus aktiviteter även riktar sig till denna målgrupp, betonades det i marknadsföringen hur de tematiska familjeverkstäderna även innehöll moment av högre svårighetsgrader så som smide och repslageri. Detta för att de publika

Tabell 17. Gamla Uppsala

	2010	2009
Skolvisningar	78	77
Övriga visningar (ej ordinarie)	34	63
Publika arrangemang (antal genomförda)	11	1
Programverksamhet (antal dagar)	24	14
Kostnad i tkr	4 051	3 787

Tabellen visar antal genomförda visningar utöver de som ingår i den ordinarie entréavgiften, publika arrangemang samt antal dagar som programverksamhet genomförts. Att antal övriga visningar har sjunkit bedöms bero på att en prisjustering gjordes inför säsongen 2010.

Tabell 18. Glimmingehus

	2010	2009
Skolvisningar	258	269
Övriga visningar (ej ordinarie)	45	70
Publika arrangemang (antal genomförda)	43	44
Programverksamhet (antal dagar)	57	69
Kostnad i tkr	4 060	3 615

Tabellen visar antal genomförda visningar utöver de som ingår i den ordinarie entréavgiften, publika arrangemang samt antal dagar som programverksamhet genomförts. Att antal övriga visningar har sjunkit bedöms bero på att en prisjustering gjordes inför säsongen 2010.

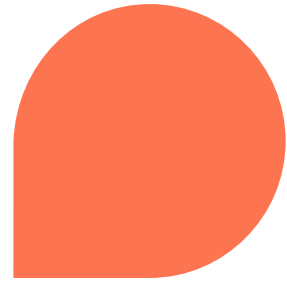
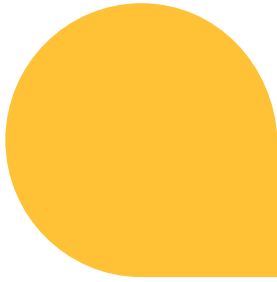
familjeverkstäderna inte enbart ska förknippas med barnverksamhet. Att besökarna själva medverkar har även varit en viktig del i aktiviteterna med pilbågs-kvällar, köks- och trädgårdsaktiviteter under Kristi himmelfärdshelgen och De 10 000 riddarnas dag. Särskilda satsningar gjordes under skolornas påsklov, som sammanfaller med Glimmingehus säsongöppning och konstrundan på Österlen samt under höstlovet. Syftet var att nå fler elever i skolåldern och visa att Glimmingehus är ett attraktivt besöksmål även under lågsäsong.

Skolverksamheten på Glimmingehus har hela Skåne som upptagningsområde och elever från alla Skånes kommuner har möjlighet att ta del av organiserad pedagogisk verksamhet. Utöver guidade visningar, praktiska verkstäder med historiska hantverk

och lägerskoleprogram har uppsökande verksamhet bedrivits. Inom ramen för den regionala kulturpedagogiska överenskommelsen mellan Riksantikvarieämbetet och Region Skåne har fortbildning och förmedling kopplat till den Europeiska landskapskonventionen bedrivits. Här kan också nämnas att Glimmingehus kulturmiljöpedagog använt Riksantikvarieämbetets community Platsr i skolverksamheten som en del i utvecklingen och utvärderingen av produkten

Trots vikande besökssiffror, på grund av det vackra vädret under högsäsongen, har Gamla Uppsala museum lyckats behålla antalet besökande skolklasser under 2010. Minskningen av antalen bokade övriga visningar bedöms bero på att avgifterna höjdes inför säsongen 2010. Programverksamheten vid

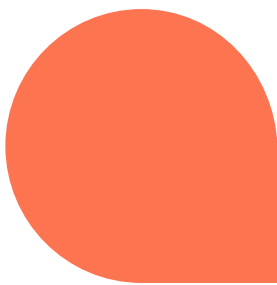
Gamla Uppsala museum har utökats som en del av en medveten satsning på att profilera besöksmålet.

Även Glimmingehus har lyckats behålla antalet besökande skolklasser under 2010. Anledningen till att antalet övriga visningar har sjunkit är sannolikt att en prisjustering gjordes inför säsongen 2010.

Inställda arrangemang och programverksamhet på grund av kraftiga snöfall under december och en konsert som ställdes in på grund av sjukdom har påverkat utfallet negativt.

Kulturmiljöpedagogik

Riksantikvarieämbetet har deltagit i projektet weReurope – European Lifelong Learning by Intercultural Dialogue. Under 2010 har projektet genomfört två av totalt fem ICD-konferenser (InterCulturalDialogue). Myndigheten har deltagit i att ta fram projektets slutprodukt som är ett ICD-skript för de erfarenheter och det lärande som gjorts inom det tvååriga projektet. Metoder för interkulturellt lärande redovisas på projektets hemsida www.weReurope.eu

Insatsområde: Informationsförsörjning

Mål

Myndighetens målgrupper har fått ökad tillgång till efterfrågad och kvalitetssäkrad information från såväl Riksantikvarieämbetets som andra informationsägares källor.

För att kulturarvsinformationen ska vara så tillgänglig och användbar som möjligt har Riksantikvarieämbetet flera e-tjänster. E-tjänsterna ska stödja såväl det professionella kulturarvsarbetet som medborgarnas möjlighet att vara delaktiga i kulturarvsarbetet genom att göra det lätt att söka, förstå, ladda hem och tillföra kulturmiljöinformation. Basen för e-tjänsterna är de informationssystem och databaser som myndigheten förvaltar. Generellt kan konstateras att antalet fysiska besök i bibliotek och arkiv minskar medan antalet besökare på webben fortsätter att öka markant. Myndighetens långsiktiga strategi är därför att satsa på webben för att nå fler användare oavsett vilka de är och var de befinner sig.

Regeringsuppdrag K-samsök

I regleringsbrevet ger regeringen myndigheten i uppdrag att förvalta och utveckla den digitala infrastruktur som skapats genom K-samsök. Arbetet ska göras i nära samverkan med arkiv, bibliotek och museer samt med ideella aktörer. Uppdraget innebär också att utveckla den samverkan som skapats genom K-samsöksprojektet samt deltagande i den

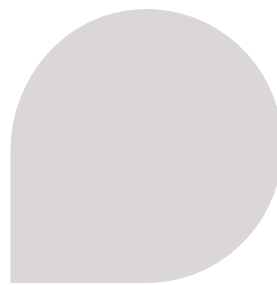
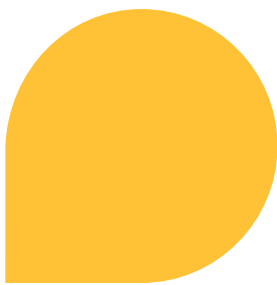
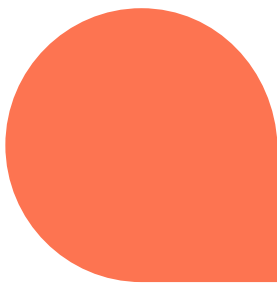
EU-finansierade kulturportalen Europeana med sikte på att möjliggöra leveranser av information från museer och Riksantikvarieämbetet m.fl.

Ju mer effektivt Riksantikvarieämbetet utvecklar och förvaltar K-samsök och de nationella e-tjänsterna för kulturarvsinformation, desto större blir förutsättningarna för ökad samhällsnytta. Informationen kommer till nytta i olika kunskapsprocesser och många kan utnyttja och samverka kring gemensamma lösningar istället för att en mångfald olika lösningar utvecklas av olika institutioner. Detta medför ökade kostnader för Riksantikvarieämbetet men skapar förutsättningar för att frigöra större resurser inom kulturarvsområdet än vad myndigheten avsatser.

Antalet leverantörer av information till K-samsök växer kontinuerligt och uppgår i dagsläget till ett 40-tal, varav hälften utgörs av hembygdsföreningar. En viktig prioritering under året har varit att stötta arbetet med att ansluta fler museisystem till K-samsök, däribland museisystemen SOFIE och Museum-Plus samt Naturhistoriska riksmuseets system GBIF. Att ansluta de system som lagrar kulturarvsinformation är centralt för att K-samsök ska generera samhällsnytta. Tempot i detta arbete styrs av respektive museums resurser och systemleverantörer.

En central fråga är informationsförvaltarnas ansvar för att klarera rättigheterna för indexerade objekt. Ett avtal avseende villkor för deltagande och användning av K-samsök har därför utarbetats. Arbetet med avtalet har så långt som möjligt anpassats till den motsvarande process som pågår inom Europeana.

Intresset bland externa utvecklare för att använda K-samsöks öppna programmeringsgränssnitt och

Tabell 19. Översikt över informationssystem

Bebyggelseregistret BBR	Information om det byggda kulturarvet
Forminnesinformationssystem FMIS	Information om fornlämningar i Sverige
Kulturmiljöbild KMB	Presentation av ett urval av RAÄ bildsamlingar
K-samsök webbservice	En teknisk plattform som skördar och tillgängliggör information från RAÄ:s egna system samt från museers och biblioteks
Platsr	Användarnas egna berättelser om en plats.
Kringla	Söktjänst som söker i K-samsök samt Europeana (cirka 15 miljoner föremål)
Kringla mobil	Söktjänst för mobiltelefoner som söker i K-samsök (ca 3,5 miljoner objekt)

skapa applikationer baserade på kulturarvsinformationen har ökat påtagligt. Nu används K-samsök i åtta e-tjänster. För att kvalitetssäkra och stötta denna process ska ett avtal för applikationsutvecklare tas fram.

E-tjänsten Kringla söker mot all information som är indexerad i K-samsök och är i dagsläget den tjänst som tydligast visar på webservicens nytta. Under året har Kringla legat ute för användartester. Trots att Kringla inte var färdigutvecklad gick tjänsten till semifinal i Guldlänken 2010. Guldlänken arrangeras av VINNOVA i samverkan med Sveriges kommuner och landsting samt konferensen Offentliga Rummet. Guldlänken belönar den mest innovativa svenska e-förvaltningsutvecklingen i offentlig sektor till nytta för medborgare och företag.

Tabell 20. K-samsök

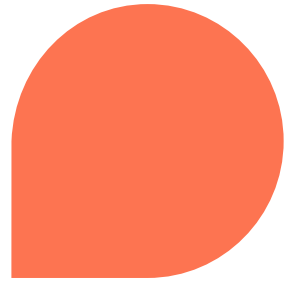
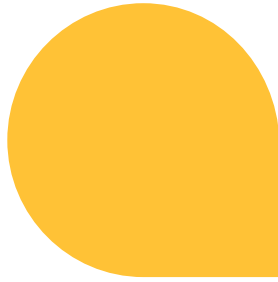
Volym i antal	2010	2009
Nyttillkomna leverantörer/institutioner	26	15
Nyttillkomna objekt	1 000 000	2 400 000
Antal anrop	8 500 000	-
Utdelade API-nycklar	10	
Kostnad i tkr	4 151	3 282

Kostnadsökningen beror på en ökad satsning på samverkan med levererande aktörer samt att förvaltningskostnader tillförts.

K-samsök är en teknisk lösning som hämtar information från olika databaser som finns hos svenska kulturinstitutioner/leverantörer. Objekt registreras inte i K-samsök utan nya registreringar i de underliggande databaserna skördas regelbundet och automatiskt till K-samsök.

Ett anrop är en fråga (t ex genom en sökning i Kringla) som ställs till K-samsök. För att kunna göra ett anrop från t ex en extern webbplats så krävs en API-nyckel som delas ut av Riksantikvarieämbetet. API-nycklarna är alltså ett mått på antal e-tjänster som använder K-samsök. Anropen är ett mått på hur mycket e-tjänsterna används. Mätningarna startade i slutet av juni 2010.

En mobil version av Kringla har utvecklats för mobiltelefoner med android som operativsystem. Kringla Mobil har laddats ner över 7 000 gånger varav 38 % är aktiva installationer. Kringla Mobil är ett exempel på hur man kan använda informationen som är indexerad i K-samsök och innebär att användare med en mobiltelefon kan bära med sig information om 3,5 miljoner K-samsöksobjekt i fickan. Kringla Mobil har fått många positiva kommentarer. Ett exempel postat på tekniksajten Swedroid är: "Wow jag är riktigt imponerad. Riksantikvarieämbetet har lyckats skapa en riktigt kul och användbara app till ett så pass nytt OS som android! Ni har fått en helt ny respekt i mina ögon iaf."

Under sommaren lanserades ett en ny version av Europeanas prototyp under namnet Rhine release. Målet om minst 10 mnkr objekt nåddes, med Sverige som näst största leverantör. Huvuddelen av den svenska musei- och kulturvårdsinformationen levereras via K-samsök.

Myndigheten medverkar i projektet Carare, inom EU:s sjunde ramprogram. Målet för Carare är att leverera kulturmiljöinformation till Europeana. Årets arbete har bestått i att delta i arbetet kring metadatastandard och kartläggning av data samt föra dialog med övriga delprojekt. I uppdraget ingår även att sprida kunskap om Carareprojektet inom Sverige. För Riksantikvarieämbetet innebär Carareprojektet att myndigheten har fått extern delfinansiering för leverans av kulturmiljöinformation om bl.a. fornlämningar och bebyggelse till Europeana.

Regeringsuppdraget om en nationell strategi för digitalisering, elektronisk tillgång och digitalt bevarande innebar att kartlägga, kvantifiera och beskriva myndighetens samlingar samt formulera strategier kring hur Riksantikvarieämbetet och institutioner inom arkiv, bibliotek, museer och kulturmiljövård kan samverka bättre inom detta område. Uppdraget avrapporterades den 9 april tillsammans med Riksantikvarieämbetets särskilda uppdrag att lämna förslag till K-samsöks framtid.

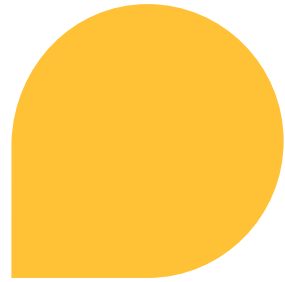
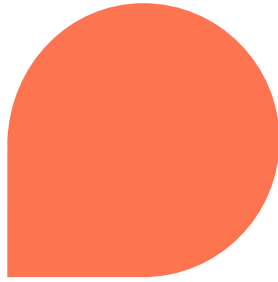
Under året genomfördes också en dialogturné till ett antal platser i landet. Syftet var dels att informera om K-samsök och samarbetsplattformarna Kringla och Platsr för att uppmuntra fler att delta, dels att lyssna av vilka behov av stöd och insatser som finns

bland företrädesvis museer. Sammantaget genomfördes besök på nio orter med 115 representanter från 58 institutioner på i huvudsak lokal och regional nivå.

Dialogturnén har visat på stora behov av samordnande insatser och stöd inom områden som uppgradering av museisystem, standarder, leverans till Europeana, upphovsrättfrågor och licensiering av digitalt material, öppenhetsfrågor, best practice. En del av behoven kommer Riksantikvarieämbetet att kunna tillmötesgå under 2011. Det gäller i första hand möjligheter att enklare kunna tillgängliggöra video, ljud och biologisk data samt en mer samlad dialog rörande möjligheten att visa konst via webben.

Utöver dessa dialoger har myndigheten medverkat i ett flertal olika seminarier och möten, bl.a. kring Creative Commons-licensiering. Myndighetens erfarenheter av att arbeta med öppenhet genom bland annat sociala medier, öppen länkad data och semantik har rönt stort intresse i omvärlden. Myndigheten har bjudits in att dela sina erfarenheter med andra myndigheter utanför kulturarvssfären som Lantmäteriet, Sveriges Lantbruksuniversitet, Vinnova, SMHI och Konsumentverket.

Dialog har förts med flera nationella och internationella aktörer kring olika konkreta samarbeten. Särskilt kan nämnas samtal med norska ABM-utveckling – en norsk myndighet som arbetade med utveckling inom arkiv, bibliotek och museer - om planer på att samverka med utgångspunkt i digitalt berättande. Samtalen med norska myndigheter kommer att fortsätta även efter avvecklingen av ABM-utveckling.

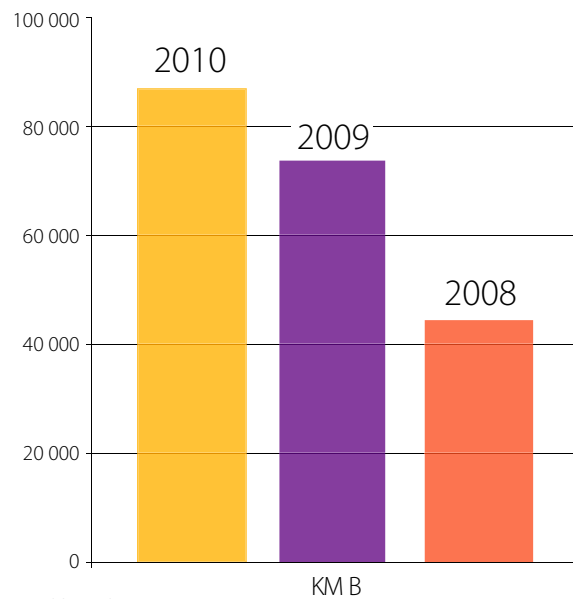

Kulturmiljöbild (KMB) , Flickr Commons

Inom ramen för regeringsuppdraget om hållbar stadsutveckling har Riksantikvarieämbetet åskådliggjort förändringar i stadsmiljön genom urval av historiska bilder ur KMB som presenterats tillsammans med nyfotograferade bilder av samma miljöer. Detta är ett exempel på hur bilder och annan information i Riksantikvarieämbetets samlingar kan användas för att stärka kunskapen om kulturarvet och ge perspektiv på förändringar inom ramen för myndighetens uppdrag. Finns nämnt tidigare; ska det dubbleras, eller?

Antal besök i KMB har ökat betydligt under 2010 jämfört med tidigare år. Sedan försommaren finns KMB:s bilder på Europeana och därifrån länkas man till Riksantikvarieämbetets bilddatabas. Den spanska dagstidningen El Pais uppmärksammade bilder tagna av Carl Curman i Spanien 1878 på Flickr Commons. Effekten av detta var på knappt en vecka nästan 50 000 visningar i KMB av dessa bilder på Flickr Commons. Flera av besökarna har alltså via länk hittat till KMB.

Riksantikvarieämbetet har under året fortsatt att publicera delar av bildsamlingarna på Flickr Commons med syfte att nå nya användargrupper. Totalt har Riksantikvarieämbetet sedan starten i mars 2009 t o m december 2010 lagt ut ca 710 bilder. Det totala antalet visningar för dessa har under samma period varit ca 997 000. Närvaron på Flickr Commons väcker fortsatt intresse och uppskattning vilket verifieras av kommentarer från användare runt om i världen. Under samma tidsperiod har 73 bilder

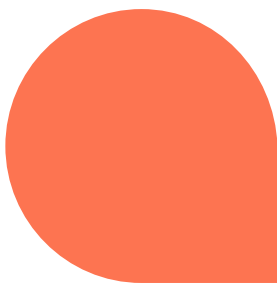
Antal besök i KMB

kompletterats med kvalitetshöjande information av användarna. De har bl.a. hjälpt till med att lokalisera platser samt identifiera byggnader och personer.

Informationssystem

En konvertering till ny databas och ny databasstruktur har påbörjats för Bebyggelseregistret (BBR) med syfte att förbättra prestandan.

Under året har användarna regelbundet fått tillgång till publikt tillgängliggjorda datauttag ur BBR. Samtliga länsstyrelser men även andra användare har laddat ner datauttag för användning för egna analyser.

Tabell 21. Antal registrerade objekt i FMIS, BBR, KMB

Volym i tusental	2010	2009	2008
Fornlämningar	641	633	615
Byggnader	80	74	70
Bilder	92	90	80
Historiska kartor tillgängliga via internet		250	250
Kostnad i tkr	23 179	15 381	

Kostnaden för 2010 har beräknats mer relevant än 2009. Bland annat har kostnaden för förvaltning av informationssystem samt kartserver till FMIS och BBR tillförts. Dessutom har projektet Lyftet genomförts i samverkan med arbetsfördelningen vilket har höjt kvaliteten på systemets information. Licenskostnad för FMIS, 1 148 tkr, ingår inte i beräkningen då den finansieras med kulturmiljövårdsanslaget.

I samverkan med centrala myndigheter, länsstyrelser, kommuner, läns museer och stift tillför Riksantikvarieämbetet kontinuerligt ny information samt uppdaterar befintliga objekt med information i informationssystemen Bebyggelseregistret (BBR) och Fornminnesinformationssystemet (FMIS).

Vad gäller FMIS används i tabellen termen fornlämningar. I FMIS databas återfinns information om s.k. fasta fornlämningar, sådana objekt som bedömts omfatta skydd enligt lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. I databasen finns även information om lämningar som idag bedömts inte omfattas av detta

skydd. I tabellen redovisas det totala antalet objekt. För enkelhetens skull har termen fornlämningar använts i tabellen. Ökningen i antalet registrerade objekt är lägre mellan åren 2009 och 2010 än mellan åren 2008 och 2009. Detta beror på att det från 2006 till år 2009 gjordes en satsning för att registrera sådant material som blivit liggande. Antalet nyregistreringar under ett år inte ger en fullständig bild av informationsflödet i FMIS. Under 2010 gjordes nästan 12 500 förändringar i databasen (nyregistreringar och kompletteringar av befintlig information).

Vad gäller BBR anges antalet byggnader om vilka det finns publikt tillgänglig information. I databasen finns information om ytterligare ett antal byggnader som ännu inte är publikt tillgänglig eftersom arbete fortfarande pågår med informationen.

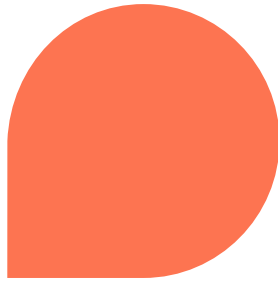
I ett tidigare projekt samarbetade Riksantikvarieämbetet med Lantmäteriet i syfte att skanna och tillgängliggöra historiska kartor.

Nyfotografering och nyregistrering i KMB har prioriteras ner under 2010.

SWEREF

I maj 2010 byttes referenssystemet för den lägesbundna informationen i BBR, FMIS, Kulturmiljöbild, Det medeltida Sverige och Platsr. Det nya referenssystemet SWEREF 99 TM är en anpassning till det europeiska koordinatsystemet ETRS 89 (European Terrestrial Reference Frame 1989). I och med detta byte tillgängliggör Riksantikvarieämbetet information i det referenssystem som är nationell standard och som möjliggör noggrannare lägesbestämning.

Antalet besök visar ett ökat intresse för våra informationssystemens innehåll och tillgänglighet, via våra olika e-tjänster.

Besöken i BBR har ökat med nästan 90 % under året. Förklaringen till ökningen är att det nu är möjligt att göra datauttag och den informationssatsning som gjordes i samband med detta, att Stockholms stadsmuseum gjort en informationssatsning till alla fastighetsägare och att e-tjänsten Kringla genererat ökad användning av BBR.

Besöksfrekvensen i FMIS har ökat något i jämförelse med 2009.

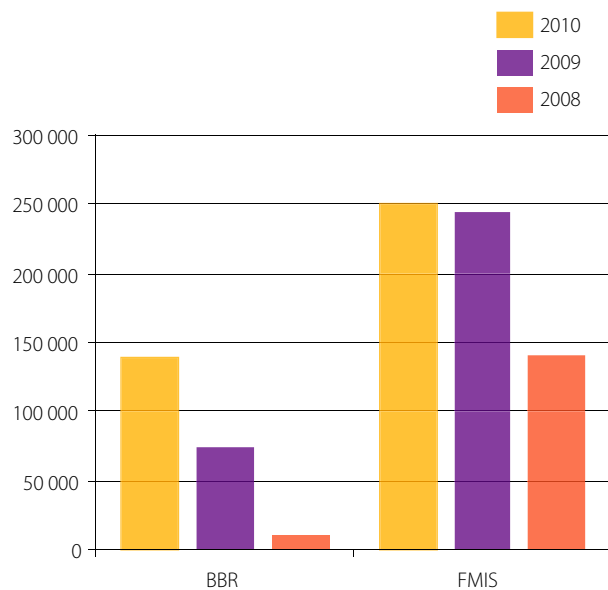
Bibliotek och Arkiv

Som ett led i arbetet med att förvalta och säkert förvara de omfattande biblioteks- och arkivsamlingar som Riksantikvarieämbetet ansvarar för har ett arbete påbörjats för att öka beredskapen inför eventuell brand, översvämning och dylikt. Samlingarna omfattar cirka sju hyllkilometer böcker samt fyra hyllkilometer arkivhandlingar och cirka fem miljoner fotografier och negativ.

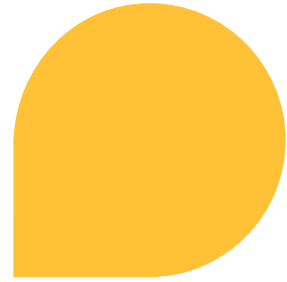
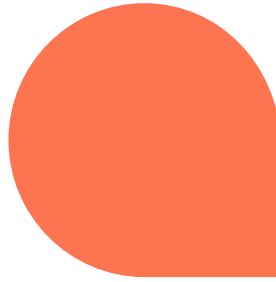
Arkiv- och bibliotekssamlingarna tillgängliggörs för närvarande i huvudsak analogt och strävan är att göra dem digitalt tillgängliga i ökad utsträckning. Arkivförteckning och bibliotekskatalog finns dock digitalt. Biblioteket tillgängliggör även digitala externa biblioteksresurser.

Bibliotekets utveckling följer ungefär samma utvecklingstrend som övriga forskningsbibliotek både avseende första lån och omlån. En förklaring till nedgången i antal lån är att e-resurser används istället för fysiska lån. Tendensen från tidigare år att de skriftliga förfrågningarna ökar har inte fortsatt 2010.

Antalet besök 2010 var ungefär oförändrat jämfört med tidigare år men antalet volymer besökarna tog del av var betydligt fler.

Antal besök i informationssystemen BBR och FMIS. Statistik för BBR 2008 finns endast från och med oktober månad.

Tabell 22

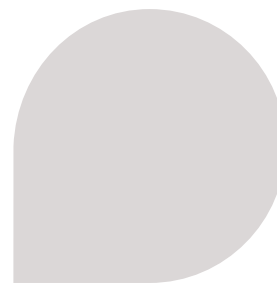
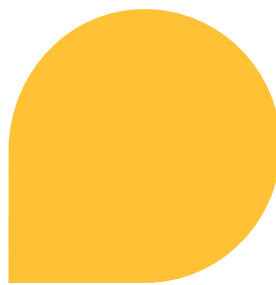
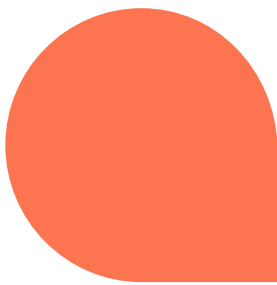
Bibliotekets och arkivets bestånd och antal lån	2010	2009	2008	2007
Bestånd, volymer i tusental	425	430	424	417
Nya låntagare i antal	367	339	302	319
Lån i antal	43 429	50 437	60 572	65 302
Beställda volymer till läsesalen	12 502	10 227	10 536	11 867
Volymer genom fjärrlån	217	593	759	1 166
Beställda fotokopior	489	601	625	1 317
Skriftliga förfrågningar	901	958	795	702

Bibliotekets utveckling följer ungefär samma utvecklingstrend som övriga forskningsbibliotek både avseende första lån och omlån. En förklaring till nedgången i antal lån är att e-resurser används istället för fysiska lån.

Tabell 23

Antal öppettimmar och besökare i bibliotek och arkiv	2010	2009	2008	2007
Öppettimmar	1 178	1 075	1 272	-
Inskrivna besökare	1 277	1 270	1 241	1 542
Kostnad i tkr	18 614	15 881		

Tabellen visar indikatorer för bibliotekets och arkivets verksamhet. Kostnaden redovisas totalt för biblioteks- och arkivverksamheten. I kostnaden för 2010 har förvaltning av informationssystem tillförts.

Insatsområde: Kunskapskommunikation

Mål

Genom en webbaserad tjänsteutveckling har kulturarvsinformation blivit mer efterfrågad, tillgänglig, användbar samt stödjer dialog och delaktighet.

Riksantikvarieämbetet har fortsatt att utveckla e-tjänster som stödjer dialog och delaktighet som viktiga förutsättningar för ett framgångsrikt kulturarvsarbete. Ett viktigt utvecklingsspår har varit att tillgängliggöra fri information på välbesökta och globala webbplatser som bygger på principerna för sociala medier. Ett annat spår har varit att färdigutveckla communityn Platsr. Platsr driftsattes i slutet av året efter en avslutande utvecklingsperiod där olika testgrupper deltagit för att få en användarvänlig lösning. Antalet sidvisningar har under den öppna testperioden legat runt 25 000 per månad, med runt 2 500 besök. Efter driftsättningen har antalet besök fördubblats till ca 5 000 besök per månad.

Avgörande förutsättningar för att öka användningen av kulturarvsinformation i samhället är att informationen är tydligt licensierad, fri och lätt att komma åt. Som ett led i detta har resurser lagts på att utarbeta riktlinjer för att klargöra juridiska frågor

Tabell 24 Platsr

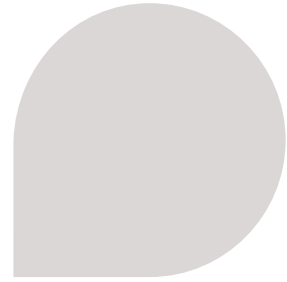
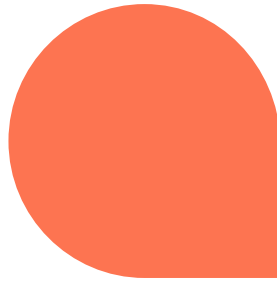
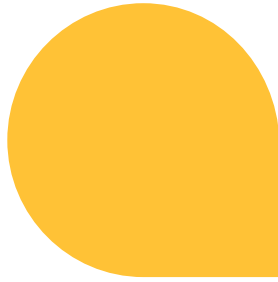
Volym i antal	2010	2009
Antal nyregistrerade användare	380	-
Antal nyregistrerade platser	690	-
Kostnad i tkr	2 783	

Tabellen visar antalet registrerade användare som har skapat platser i Riksantikvarieämbetets community på webben, vilken bygger på användarnas egna berättelser om platser. Fokus ligger på personligt berättande och interaktivitet medlemmar emellan.

samt de konsekvenser en mer tillåtande informationspolicy innebär. I ett första steg har det lett till att en policy för myndighetens bildanvändning har tagits fram.

Förvaltningen av bloggarna och forumet har genomförts enligt plan. Avsikten med forumet är framförallt att fungera som en plattform för ett öppet erfarenhetsutbyte i kulturmiljöarbetet både internt och externt. Detta har dock ännu inte uppnåtts. Forumet har istället blivit mest ett internt kommunikationsverktyg. Däremot har andra kanaler – som mikroblogg, blogg och andra sociala medier, egna och andras – fått ökad betydelse för omvärldsbevakning, kommunikation och för att utveckla samverkan. Dessa erfarenheter ska användas för att utveckla arbetssätten och nå målen på ett effektivare sätt.

Myndigheten har under året deltagit i en rad seminarier och nätverksmöten kring användningen av sociala medier i verksamheten där deltagarna till största delen kommit från offentlig sektor.

Evenemang

Riksantikvarieämbetet är initiativtagare till en rad evenemang och konferenser där vi både själva och i samverkan med andra aktörer planerar, genomför och utvärderar de olika aktiviteterna. En viktig mötesplats är det årliga höstmötet där myndigheter, intresseorganisationer och verksamma inom kulturarvsområdet från hela landet deltar för att diskutera aktuella frågor. Andra årliga evenemang är Kulturarvsdagen och Arkeologidagen där Riksantikvarieämbetet agerar som central samordnare för de aktiviteter som genomförs runt om i landet. Några exempel på kommunikativ samordning för evenemangen är marknadsföring, information och kommunikation på internet/sociala medier, annonsering i olika media, framtagande av affischer, annat material och pressutskick.

Kulturarvsdagen

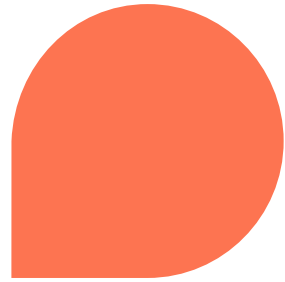
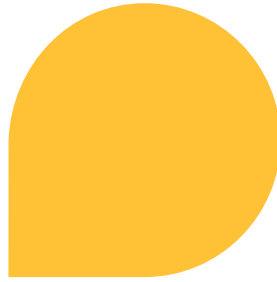
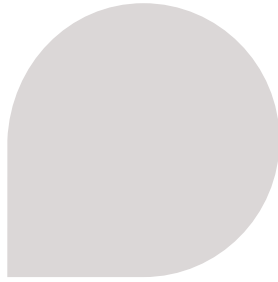
Runt om i Europa arrangeras årligen en mängd kulturarvsdagar i Europarådets projekt European Heritage Days, med olika teman i respektive land. Riksantikvarieämbetet är samordnare för Kulturarvsdagen i samarbete med Sveriges Hembygdsförbund. I år genomfördes Kulturarvsdagen den 12 september och årets tema var Vägar - vilken historia kan vägen, stigen eller leden berätta för oss? I utvärderingen framkom att temat var mycket uppskattat av såväl arrangörer som besökarna till de olika

arrangemangen. Aktörerna upplever att de lättare får gehör hos lokala intressenter i och med kopplingen till Riksantikvarieämbetet och European Heritage Days.

Cirka 200 arrangörer anordnade evenemang i landets alla län. Kulturarvsdagen fick stort genomslag i lokala medier med totalt drygt 250 artiklar.

Höstmötet

I över 30 år har det årliga höstmötet genomförts. Målet är att lyfta gemensamma frågor och skapa en mötesplats för att skapa nätverk för fortsatt utveckling. De senaste två åren har andra myndigheter bjudits in för samverkan kring programmet. Höstmöte 2010 arrangerades i samverkan med Boverket, Formas och Arkitekturmuseet. Temat var Staden, och handlade om kulturarv och hållbar utveckling, som ett led i arbetet med regeringsuppdraget om hållbar stadsutveckling. Ett program med internationella utblickar presenterades och föreläsare och deltagare involverades i en aktiv mötesform där grupper om sex deltagare hade tillgång till en dator länkad till en frågeredaktion. Grupperna fick svara på frågor och kunde även ställa frågor direkt till talarna. I utvärderingen framkom att deltagarna uppskattade mötesformen för bättre dialog, liksom att de upplevde att temat var inspirerande och lärorikt. Nästan 90 % av deltagarna svarade att de kommer att rekommendera andra att delta på framtida höstmöten.

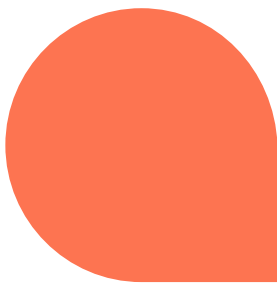
Arkeologidagen

Varje år arrangeras Arkeologidagen den sista söndagen i augusti. Målet är att locka besökare till utgrävningssplatser och fornlämningsmiljöer för att där låta arkeologer och andra engagerade möta allmänhetens intresse och frågor. Under dagen genomför länsstyrelser, museer, fornbyar, föreningar och andra kulturentreprenörer visningar, utgrävningar, föreläsningar och andra aktiviteter. I utvärderingen framkom att arrangemanget är efterfrågat, väl inarbetat och att dagen fungerar som "ett slags examen och bokslut" för regionala aktörer och därmed "blivit ett behov". Under årets arkeologidag genomfördes 32 arrangemang i 14 deltagande landskap.

Tabell 25. Antal besökare

	2010	2009	2008
Kulturhusens dag, bedömt	10 000	10 000	25 000
Höstmöte	439	431	550
Arkeologidagen	6 112	4 100	8 200
Kostnad i tkr	2 492	1 228	

Årets höstmöte var en ambitionsökning jämfört med 2009. Bland annat användes ett dialogverktyg där mötesdeltagarna kunde interagera tillsammans med föreläsarna, en utställning med 14 utställare arrangerades samt föreläsare från Indien och Frankrike deltog.

Insatsområde: Arkeologisk uppdragsverksamhet

Mål

Arkeologiska uppdrag har utförts kostnadseffektivt med hög antikvarisk och vetenskaplig kvalitet. Den pågående omstruktureringen av verksamheten har fortsatt. Affärsmodellen har fortsatt att utvecklas i enlighet med den affärsplan som beslutats för att skapa en stabilare ekonomisk situation och på sikt arbeta bort det ackumulerade underskottet.

De senare årens nedgång i volym på de arkeologiska uppdragen har följts av en ökning 2010. Året innebar ett ekonomiskt trendbrott för Riksantikvarieämbetets arkeologiska uppdragsverksamhet (UV).

Det omställningsarbete som påbörjades 2009 med att säga upp ett 30-tal medarbetare avslutades under 2010 då åtgärder genomfördes för att ha en bemanning som bättre klarar svängningar i uppdragsvolymen. Det har bland annat inneburit en översyn av det administrativa stödet och inrättandet av en ny enhet för Redaktion och teknik.

Under 2010 har UV hanterat en markant ökning av antalet uppdrag och tidvis har 90 personer varit extraanställda. Denna nya situation med färre fast anställda ställer krav på ett förändrat arbetssätt. En affärsplan har därför arbetats fram. En viktig del i

affärsplanen är att delegera mer till medarbetarna. Planen har tagits fram i samarbete med medarbetarna.

UV har en fortsatt stor markandsandel. Av de uppdrag som överstiger 20 prisbasbelopp, och upphandlas genom anbud, har mer än 50 % av anbuden vunnits.

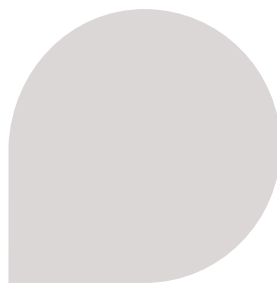
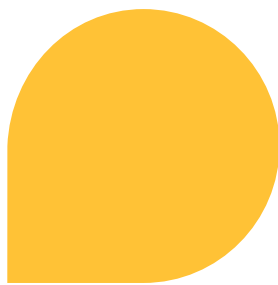
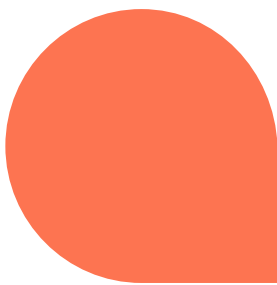
Under senare år finns en tydlig tendens att den förtätning av bebyggelsen som sker i många städer leder till flera större undersökningar i stadskärnor. Det har inneburit ett ökat behov av stadsarkeologiska undersökningar. Exempel på sådana städer är Nyköping, Kalmar, Linköping, Jönköping och Norrköping där flera stora undersökningar genomförts under året.

Även om det finns en viss förskjutning av uppdragen in till städerna eller i dess utkanter så är basen för flera större uppdrag utbyggnad av infrastrukturen. Det gäller till exempel dubbelspårsutbyggnaden för järnväg förbi Motala, ny riksväg mellan Mjölby och Motala, väg 288 i Uppland samt nytt logistikcentrum utanför Landskrona.

Resultat

Det ekonomiska resultatet för 2010 blev 6,7 mnkr vilket innebär en kraftfull vändning jämfört med närmast föregående år. Det bör noteras att 2009 års resultat påverkades negativt av engångskostnader för avgångar med cirka 17 mnkr. Den operativa resultatförbättringen blir därmed knappt 27 mnkr. Förbättringen kan härledas till de neddragningar som beskrivits ovan men också till den kraftigt förbättrade uppdragsvolymen och de därmed ökade intäkterna.

Tabell 26. UV:s resultat

	2010	2009	2008
Debiterade timmar	166 448	114 635	132 595
Fälttimmar	118 995	50 584	57 118
Antal påbörjade projekt	277	321	390
varav budget över 0,2 mnkr	90	68	81
Intäkter mnkr	144,3	100,5	108,5
Kostnader mnkr	137,7	137,9	119,6
Resultat mnkr	6,7	-37,1	-11,1

Tabellen visar UV:s resultat och de faktorer som påverkat resultatet.

Debiterade timmar steg med ca 45 % jmf med i fjol och fälttimmar med 135 %. Det sistnämnda är viktigt då det indikerar goda fortsatta intäkter i form av avslutande rapportarbete våren 2011.

Statistiken över påbörjade projekt är för 2008 en uppskattning. Under det året skedde en stor uppgradering av ekonomisystemet och somliga äldre projekt lades upp på nytt i nytt register vilket kan innebära en något för hög siffra. Det totala antalet projekt har en vikande tendens men andelen större projekt har stigit 2010.

Arkeologiska resultat

I Mellansverige har framför allt två undersökningsområden gett ny kunskap - dels vid väg 288 nordöst om Uppsala, dels ett centralt kvarter i Nyköpings stad. Den arkeologiska situationen nordöst om Uppsala har varit tämligen okänd, då området forskningsmässigt har legat i skuggan av t. ex. Gamla Uppsala och Vendel. Genom undersökningarna vid väg 288 har ett kulturlandskap från perioden bronsålder till

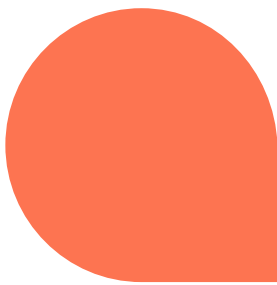
tidig medeltid framträtt. Till de ovanliga resultaten hör ett manifest av forntida återbruk av äldre monument och vikingatida hallbyggnader anlagda på plåtåer. Kunskapen om det medeltida Nyköping har varit starkt begränsad. Under 2010 har en stor undersökning invid Nyköpingsån, i den dåtida stadens centrum, rönt stort intresse från såväl arkeologer som allmänhet. Medeltida stadstomter, gator och hantverkslämningar har dokumenterats, och till överraskningarna hörde spåren av två mycket stora hallbyggnader från den äldsta fasen, troligen före år 1100.

Med anledning av Trafikverkets utbyggnad till dubbelspår mellan Mjölby och Motala fortsatte de arkeologiska undersökningarna 2010, delvis i samarbete med Arkeologikonsult AB. Resultaten har vidgat perspektiven kring boplatskomplexet från äldre stenåldern. Arbetet har framförallt varit orienterat till Motala ströms forna strandlinje. Av särskilt intresse är det rika organiska fyndmaterialet med välbevarade ben- och hornredskap, varav flera dekorerade, samt depositioner av människoben. Fyndet av ett fallosliknande hornredskap blev en världsnyhet.

I Barnarp strax söder om Jönköping undersöktes ett urnegravfält från romersk järnålder med bland annat 50 brandgravar, fem skelettgravar samt två kulthus. Flera gravar innehöll också vapen såsom pil- och spjutspetsar samt omböjda svärd.

I Ränneslöv strax sydöst om Laholm undersöktes tre bronsåldershögar samt en hällkista i vilken det låg en guldring.

Inför Malmö stads planer att anlägga en botanisk trädgård vid Katrinetorps gård i södra Malmö

genomfördes en arkeologisk undersökning av ett komplex från romersk järnålder och vikingatid med bebyggelse- och offerplats. Vid undersökningen påträffades tre gårdslägen med stolpbyggda hus. I anslutning till gårdsbebyggelsen undersöktes ett härd- och gropområde vid en våtmark med trettioalet brunnar i vilka spår efter nedläggelser av offer i form av ben från tamdjur och människa, men även lerkärl, mal- och knackstenar påträffades. Från brunnarna tillvaratogs också ett rikt och välbevarat trämaterial, bland annat bestående av en årderbill och en svarvad träskål.

Undersökning i Örja för nytt logistikcentrum, öster om Landskrona avslöjar att byns äldsta historia sträcker sig tillbaka till 300-talet e.Kr. Det arkeologiska materialet berättar om byns olika skeden genom tiderna, bland annat om de dramatiska krigsåren under 1600-talets senare del då hela Landskronatrakten var indragen i konflikterna mellan danskar och svenskar, och fram till våra dagar. Förutom detta påträffades även en dös ovanpå två äldre gravar, ett litet gravfält med urnor och en äldre järnåldersboplats.

Utveckling av arkeologiska metoder, ökat tjänsteutbud och service till uppdragsgivarna

De byggnadsarkeologiska metoderna och frågeställningarna har fortsatt att utvecklas. I forskningsprojektet *The Lateran Baptistery in three dimensions* har UV i samarbete med Pävlige institutet för kristen arkeologi i Rom, Vatikanmuseerna samt Svenska institutet i Rom arbetat med att laserscanna delar av Lateranbaptisteriet i Rom för att kunna utveckla

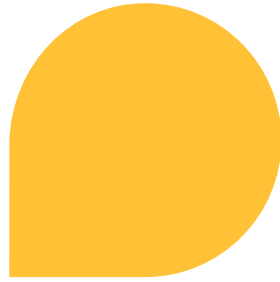
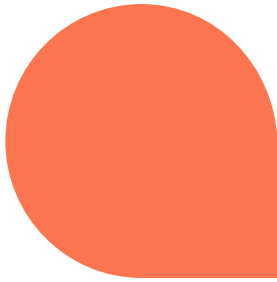
frågeställningar och metoder som rör byggnadens rumslighet och bruk.

Tillsammans med Gotlands museum har en byggnadsarkeologisk dokumentation och analys av flera medeltida källare i Kvarteret Släggan i Visby innerstad genomförts.

En arkeologisk prospekteringsundersökning med georadar vid Kungsgården i Åskloster i Halland visade att två privatforskares misstankar om att det gamla cistercienserklostret har givit namn åt orten var riktiga. Mycket litet var känt om klosteranläggningens läge och hur den såg ut. Mätningarna visade tydliga spår av murar under mark. Klosters östra och södra långa syns liksom rumsindelningar, en trappa och antagligen ett hörn av klosterkyrkan.

Under 2010 har UV gått in som partner i ett nytt forskningsinstitut med säte i Österrike, Ludwig Boltzmann Institute, Archaeological Prospection and Virtual Archaeology. Institutet arbetar med att kombinera geofysik och arkeologi för att utveckla generella metoder för arkeologisk icke-förstörande markprospektering genom att bland annat använda georadar och magnetometer. I Sverige kommer institutet att göra fallstudier vid Uppåkra i Skåne och Vikingastaden Birka. Övriga partners kommer från England, Österrike, Tyskland och Norge.

Vetenskapsrådet har beslutat att stödja ett treårigt forskningsprojekt på temat *Samhällskrisens arkeologi och ekologi: Social och agrar förändring i digerdödens spår*. Projektet är tvärvetenskapligt och drivs i samarbete med Lunds universitet. Till skillnad från tidigare forskning kring den senmedeltida krisen kommer detta projekt inte att utgå från his-

toriska källor. Fokus ligger istället på arkeologiska, humanosteologiska, paleoekologiska och dendrokronologiska data. Dessa har framkommit under de senaste 20 åren, bland annat inom uppdragsarkeologin, och kommer nu för första gången att användas för en djupgående studie av den senmedeltida krisen. Genom att belysa både krisens sociala konsekvenser och dess ekologiska sammanhang kommer projektet att bidra till det miljöhistoriska forskningsfältet och få betydelse som historisk referens till en mer övergripande diskussion om samhällskonjunkturen och miljöpåverkan.

Insatser som syftar till snabb och effektiv hantering av det ökade antalet konsultuppdrag med tidiga planeringsunderlag vidareutvecklas och följs upp. Genom ett samarbete med naturvårdskonsulter vid Calluna kan ett ännu bredare tjänsteutbud erbjudas. Tjänsterna, som efter uppdragets typ anpassas till KML eller den Europeiska landskapskonventionens krav, marknadsförs via personliga kontakter och besök hos såväl kommuner som uppdragsgivare. Arbetet har lett till talrika utredningar av planerade vindkraftsparker, men även av väg- och VA-arbeten. Uppdragen har särskilt ökat i Småland. UV arrangerar vid behov möten med representanter för länsstyrelser och uppdragsgivare för att underlätta den fortsatta planeringsprocessen och hjälper även till med ansökan enligt KML om uppdragsgivaren önskar det.

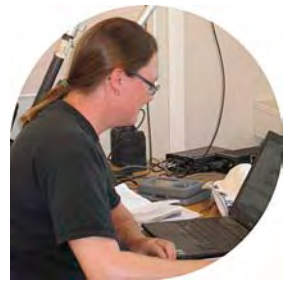
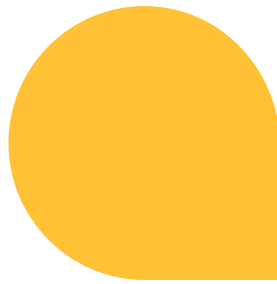
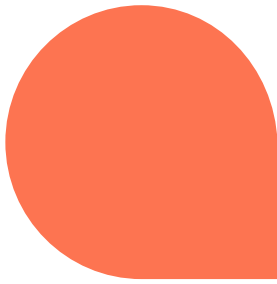
Tillgängliga resultat

Resultaten från undersökningarna har kommunicerats till den intresserade allmänheten på flera sätt,

t.ex. på webben med ett antal bloggar och genom visningar av utgrävningsplatserna. I Motala har regelbundna guidningar för allmänheten skett i samarbete med Stiftelsen Kulturmiljövård Mälardalen som också bedrivit undersökningar i Motala samt med kommunens turistbyrå. I anslutning julmarknaden på Katrinetorps gård i Malmö anordnades en fotoutställning. Undersökningarna i Nyköping gjordes i samarbete med Sörmlands Museum. Ett pedagogiskt program inom Nyköpingsprojektet har bl.a. medfört att ca 2 000 skolelever har besökt utgrävningen och att en grupp stadsplanerare ska involveras. Härutöver har en miniutställning producerats, samt en populärarkeologisk skrift inför invigningarna av vägprojekt på Hisingen och i Veddige, Halland tagits fram. UV har samarbetat med Trafikverket kring E6 i världsarvsområdet i Tanum.

En satsning under året var utgivningen av ett första nummer av tidskriften *Arkeologi* i Östergötland. Tidskriften är ett samarbete med Östergötlands länsmuseum och ambitionen är att ge ut den med jämna mellanrum under de kommande åren. Tidskriften berättar om nya upptäckter och arkeologiska händelser som speglas i resultaten från de senaste 20 årens undersökningar.

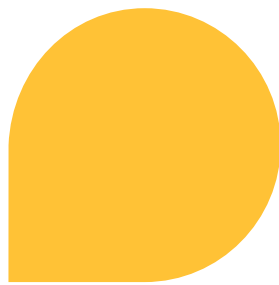
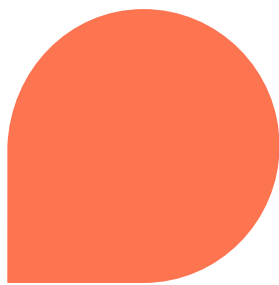
I år har medarbetare deltagit i bl.a. följande konferenser; The Permanent European Conference for the Study of the Rural Landscape i Riga, Lettland samt MESO 2010 i Santander, Spanien. UV ingår även i samarbetsprojektet The post medieval archaeological resource in and around Norwegian towns – heritage potential, protection and management tillsammans med bland andra Norsk institutt for kulturminnes-

forskning och Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.

UV har även deltagit med föredragshållare vid konferenserna Houses – shaping dwellings, identities and homes. European housing culture from the Viking Age to the renaissance vid Århus universitet, och The society for Pennsylvania Archaeology, Palmer Township Memorial Library i Pennsylvania.

Vidare har medarbetare vid UV suttit som betygsnämndsledamot, varit opponent till avhandling i arkeometallurgi och flera medarbetare fungerar som handledare för doktorander samt föreläsare vid universiteten i Stockholm, Linköping, Lund, Göteborg, Linnéuniversitetet i Kalmar och SLU i Uppsala. Förutom de ovan nämnda bedriver UV flera internationella samarbeten.

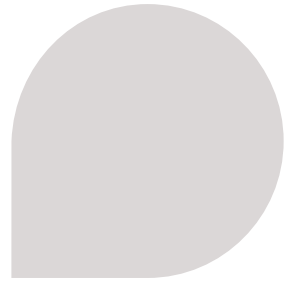
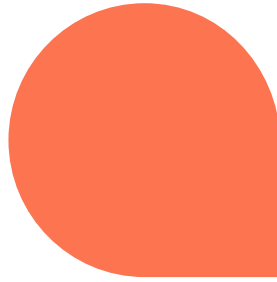
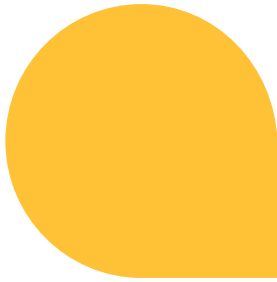
Redovisning av intäkter och kostnader per insatsområde

Tabell 27. Redovisning av intäkter och kostnader per insatsområde

Insatsområde	2010				2009			
	Anslag	Övriga intäkter	Kostnader	Summa	Anslag	Övriga intäkter	Kostnader	Summa
Inriktning och samordning	15 061	727	-15 419	369	13 467	499	-11 548	2 418
Kostnader kopplade till omlokaliseringen	0	2 616	-7 203	-4 587	19 899	2 136	-17 657	4 379
Kulturminnen	38 816	1 501	-35 821	4 496	39 325	2 922	-41 203	1 044
Samhällsbyggnad	36 054	1 172	-36 109	1 117	26 617	3 536	-32 200	-2 048
Kulturarvsförvaltning, exkl SMT	36 183	3 290	-42 627	-3 154	31 025	1 762	-33 958	-1 171
Fastigheter och besöksmål	20 005	6 753	-24 624	2 134	14 353	12 204	-27 451	-894
Kunskapskommunikation	6 024	184	-6 410	-202	3 979	129	-3 995	112
Informationsförsörjning	56 788	4 917	-62 730	-1 024	51 612	6 615	-62 938	-4 711
Avgiftsbelagda verksamheter								
Arkeologisk uppdragsverksamhet	0	144 304	-137 647	6 658	0	100 483	-137 903	-37 420
Svensk Museitjänst	2 498	18 715	-23 355	-2 142	0	0	0	0
Butiksförsäljning besöksmål	0	1 295	-1 636	-341	0	0	0	0
Summa	211 427	185 475	-393 580	3 322	200 277	130 286	-368 854	-38 291

Avvikelse mellan ovanstående sammanställning och resultaträkningen i årsredovisningens finansiella del förklaras av intern kostnadsfördelning mellan anslagsfinansierade och avgiftsfinansierade verksamheter. Delar av verksamheten har full kostnadstäckning som ekonomiskt mål och ska bära delar av gemensam ledning och administration. Totala summeringsbelopp för respektive år motsvarar årets kapitalförändring. Siffrorna för 2009 har justerats för att öka jämförbarheten mellan åren. Anslag och kostnader kopplade till transfereringar återfinns inte i ovanstående uppställning.

Inom "kostnader kopplade till omlokaliseringen" återfinns kostnader som är kopplade till myndighetens omlokalisering till Gotland såsom lönekostnader för personal i omställning, pensionsersättningar o dyl. Kostnader för myndighetens administration har fördelats ut på samtliga insatsområden.

Övrig redovisning

Lokalkostnader

Tabell 28. Hyreskostnader inklusive uppvärmning samt elkostnad och övrig skötsel av hyrda lokaler (tkr)

	2010	2009	2008
Lokalhyror	53 131	45 400	41 330
Elkostnad	3 699	1 607	1 317
Reparationer och underhåll	171	416	87
Övriga driftskostnader	2 167	2 064	2 293
Summa	59 168	49 487	45 027

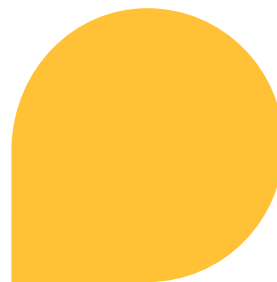
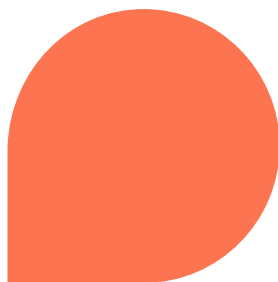
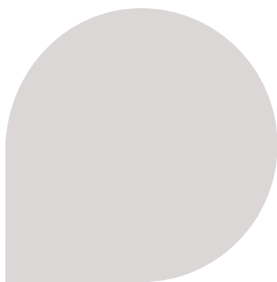
Tabell 29. Lokalkostnader fördelade per respektive hyresvärd (tkr)

	2010	2009	2008
Statens Fastighetsverk	18 178	19 414	19 070
RBS nordisk Renting AB	16 724	18 653	7 263
Vasakronan AB			8 648
Fastighetsbolaget Reglaget AB	7 634	0	0
Realia Fastighets AB	6 367	0	0
Väderholmen	2 527	2 191	2 467
KB Platzer Forsåker 1:196	1 601	1 461	1 284
Cineasten AB	2 106	1 962	1 898
Klövern Ström AB	1 834	1 405	1 359
Vasakronan Uppsala City AB*	1 409	1 160	1 146
Henry Ståhl Fastigheter AB	168	1 426	681
Övriga	620	1 815	1 211
Summa	59 168	49 487	45 027

* Tidigare Fastighets AB Dombron.

Myndigheten har jämfört med 2009 avvecklat lokaler hyrda av Statens Fastighetsverk i fastigheten Krubban 18 (Styrmannen, Textil och Västra Stallet). Nyförhyrning i samma fastighet har gjorts av västra delen av Ämbetsbyggnaden. Tekniska flygeln har hyrts av Statens Historiska museum. 2010 har Svensk museitjänst tillkommit med hyresvärdarna Fastighetsbolaget Reglaget AB och Realia Fastighets AB. Förutom hyreskostnaderna har el och uppvärmningskostnaderna ökat som följd av detta. Verksamhet inklusive lokaler i Örebro (Henry Ståhl Fastigheter AB) har under året avvecklats. Jämförelsevärdena för 2009 och 2008 har justerats till att visa fördelning av de totala lokalkostnaderna och inte bara fördelning av hyror som tidigare redovisats.

Kompetensutveckling

Riksantikvarieämbetet är en kunskapsintensiv myndighet som ska säkerställa att kompetens finns för att nå verksamhetens mål. För att lyckas med myndighetens uppdrag är förmågan att rekrytera, attrahera, utveckla och behålla kompetens avgörande varför ett flertal insatser har genomförts inom ramen för kompetensförsörjning. Ett internt chefsutvecklingsprogram har påbörjats med fokus på det framtida ledarskapet. Samarbete har skett med andra myndigheter vars chefer deltagit vid ett tillfälle. Ett arbete med att ta fram ett program för utveckling av medarbetare som ska genomföras parallellt med chefsutvecklingsprogrammet har påbörjats.

Chefs- och medarbetarkontrakt finns där individuella mål tydliggörs. I september genomfördes en arbetsmiljöutbildning för Riksantikvarieämbetets nya chefer och skyddsombud. Årligen avsätts särskilda medel för ett kompetensutvecklings- och kompetensväxlingsprogram som ska användas i syfte att öka medarbetarnas anställningsbarhet inom eller utom Riksantikvarieämbetet. 150 medarbetare har under 2010 utnyttjat möjligheten att kompetensutveckla sig inom ett eget intresseområde.

Inom myndigheten har under året totalt 587 medarbetare varit anställda, varav 338 tillsvidare. Medeltal anställda var 437 och beräknat i årsarbetskrafter 398. Sex medarbetare har nyanställts tillsvidare under året. Under den senaste fyraårsperioden har antalet tillsvidareanställda medarbetare inom Riksantikvarieämbetet minskat från 391 till 338. Det minskade antalet medarbetare beror till en del av att ett antal anställningar i samband med

omlokalisering till Visby ej ersatts. Det beror också på en omfattande omorganisation inom Arkeologisk uppdragsverksamhet (UV), där 31 personer gått i omställning under 2009. Under 2010 har fem personer blivit uppsagda på grund av arbetsbrist.

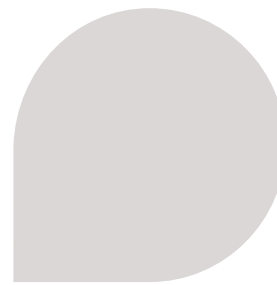
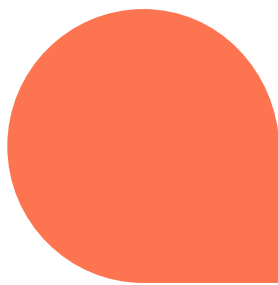
Arbete med återbesättning av vakanser i samband med omlokalisering har gjorts och det största antal nyrekryteringar gjordes under 2007 då 82 personer nyanställdes. 2008 nyanställdes 51 medarbetare, under 2009 28 och under 2010 har sex medarbetare nyanställts. Under 2010 inordnades Svensk Museitjänst med nio anställda i myndigheten.

Lojala och kompetenta medarbetare i kombination med en satsning på kompetensutveckling har bidragit till att verksamhetens mål har nåtts.

Jämställdhet, mångfald, arbetsmiljö och hälsa

Jämställdhet och mångfald

Riksantikvarieämbetets interna arbete med jämställdhet och mångfald sker bland annat genom en kontinuerlig utveckling av interna styrdokument. En ny jämställdhetsplan inklusive en lönekartläggning har beslutats. I och med myndighetens satsning på att delta i programmet Staten leder Jämt, med mål att öka andelen kvinnor i ledande befattning och att ge ökad kunskap och verktyg för jämställdhetsintegrering, har en datorbaserad genusutbildning genomförts för alla medarbetare. Utbildningen ska ge en grund för fortsatt dialog om jämställdhet med fokus på verksamhetsutveckling där alla medarbetares kompetens tas till vara på bästa sätt. Arbetet har stärkt grunden för ett långsiktigt arbete med jämställdhet och mångfald på Riksantikvarieämbetet.

Tabell 30. Sjukfrånvaro

	2010	2009	2008
Total sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid	2,5	2,3	2,8
Långtidssjukfrånvaro (60 kalenderdagar) i förhållande till total sjukfrånvaro	25,6	16,0	28,0
Kvinnors sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid	3,1	2,8	2,9
Mäns sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid	1,6	1,8	2,7
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 29 eller yngre i procent av tillgänglig arbetstid	1,8	0,0	1,1
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 30-49 i procent av tillgänglig arbetstid	2,0	2,3	2,3
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 50 år eller äldre i procent av tillgänglig arbetstid	3,2	2,4	3,6

2010 uppgick antalet sjukfrånvarotimmar till 2,5 % av ordinarie arbetstid. Siffran för samma period 2009 var 2,3 %, 2008 2,8 % och 2007 3,8 %. Under det senaste året har sjukfrånvaron för män totalt sjunkit med 0,2 % och sjukfrånvaron för kvinnor ökat med 0,3 %. Riksantikvarieämbetet har som mål att minska sjukfrånvaro bland både män och kvinnor samt att genomföra tidiga rehabiliteringsinsatser.

Arbetsmiljö och hälsa

Under våren 2010 genomförde Arbetsmiljöverket en inspektion. I efterföljande inspektionsmeddelande framkom en oro för hög arbetsbelastning bland både chefer och medarbetare. Utifrån inspektionsmeddelandet har en genomlysning av arbetsmiljön inom myndigheten gjorts och flera åtgärder vad gäller stress och hög arbetsbelastning har påbörjats. Även en översyn av de kartläggningsinstrument som myndigheten använder för att synliggöra stress och ohälsa har genomförts och en revidering planeras. Överlag har Riksantikvarieämbetet etablerade rutiner för att bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete. De huvudsakliga hälsobefrämjande åtgärderna är att alla medarbetare erbjuds en friskvårdstimme per vecka eller ersättning med 50 % av kostnaden för friskvårdsaktiviteter.

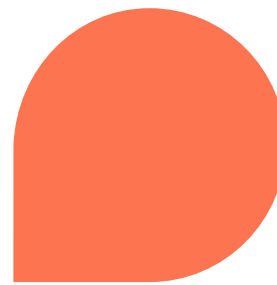
Bidrag och sponsormedel

Riksantikvarieämbetet ska i årsredovisningen för 2010 redovisa för vilka ändamål och på vilka villkor myndigheten tar emot bidrag eller sponsormedel, andel bidrag respektive andel sponsormedel av den totala intäkten.

Sponsormedel

Inga sponsormedel är sökta för år 2010

Sponsormedel: 0 % av totala intäkter
 Bidragsmedel: 2,0 % av totala intäkter
 (3,9 % 2009)

Tabell 31. Bidrag och sponsormedel

Projekt	Belopp (tkr)	Bidragsgivare	Ändamål
Bibliotek	1 355	Kungliga Vitterhetsakademien	Förstärka verksamheten i Vitterhetsakademiens- och RAÄ:s bibliotek
Runtjänster	1 344	Kungliga Vitterhetsakademien	Runsvenska skrifttraditioner
VR-projekt Brons	747	Göteborgs Universitet	Metodutveckling koppar
Spara och bevara	700	Energimyndigheten	Öka den antikvariska kompetensen och förståelsen
Sockenkyrkoprojekt	508	Riksbankens jubileumsfond	Publicering av projektresultat
Forskning OWJ	400	Kungliga Vitterhetsakademien	Stimulera kvalificerad forskning
Magistern SU	348	Länsstyrelsen Kalmar län	Utgrävningsprojekt
Kulturmiljöpedagog	347	Kulturen i Lund	Utveckla pedagogiken i Glimmingehus
Carare	313	Europakommissionen/ICT PSP	Tillgängliggöra kulturhistoriska byggnader och fornlämningar
Rosenhane	263	Kungliga Vitterhetsakademien	Dokumentation och digitalisering
Förvaltningsindexmätare förändringstryck	258	Naturvårdsverket	Vidareutveckla och kvalitetssäkra metoder och genomförda pilotstudier
Lindeängelund ett brunnsområde	146	Bjerkes/Ebbe Kocks Stiftelse	Osteologisk bestämning av djurben
Döserygg Ost	100	Backmans minne Stiftelse	Kompletterande undersökning söder om Malmö

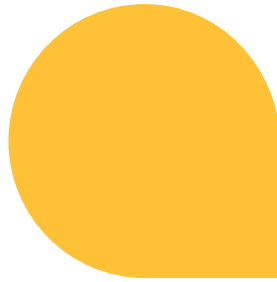
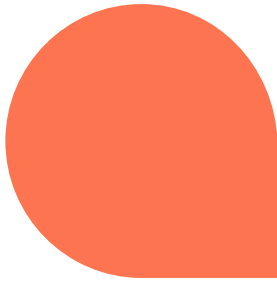
Tabellen visar de största bidragsgivarna. Den totala summa som Riksantikvarieämbetet erhållit i bidrag är 7 652 tkr.

Redovisning av avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 32. Avgiftsbelagd verksamhet, utfall (tkr)

Avgiftsbelagd verksamhet med full kostnadstäckning	± t o m 2008	± 2009	Int. 2010	Kost. 2010	± 2010	Ack. ± utgå. 2010
Arkeologisk uppdragsverksamhet, inkl INTRASIS	-17 236	-37 420	144 304	137 647	6 658	-47 998
Museitjänster ¹⁾	-	-19 661	21 213	23 355	-2 142	-21 802
Butiksförsäljning besöksmål	0	0	1 295	-1 636	-341	-341

1) Svensk museitjänst fördes över till Riksantikvarieämbetet den 1 januari 2010. Ackumulerat saldo per 2009-12-31, -19 661 tkr, överfördes från Riksarkivet.

Övriga uppdrag

Tabell 33. Övriga uppdrag

Uppdrag	Beskrivning	Redovisat
Regleringsbrevets återrapporteringskrav		
Bidragsgivning	Delredovisning rörande anslagsposten för kunskapsunderlag i kulturmiljövårdsanslaget	2010-10-01
Regleringsbrevets uppdrag		
EU:s strukturfondsprogram	I samarbete med Statens kulturråd, Stiftelsen Svenska Filminstitutet och Riksarkivet redovisa antalet svenska projekt med kulturanknytning som beviljats stöd via EU:s strukturfondsprogram m.m. Statens kulturråd samordnar redovisningen.	2010-08-15
EU:s ramprogram Kultur 2007	Redovisa antalet svenska ansökningar till EU:s ramprogram för kultur (Kultur 2007), antalet ansökningar som beviljats stöd samt hur mycket EU-medel som utbetalats. Statens kulturråd samordnar redovisningen.	2010-08-15
Regionalt tillväxtarbete	Fortsatt arbete med en långsiktig intern strategi för myndighetens arbete med regionala tillväxtfrågor.	2010-12-01
Kulturarvs-IT		2011-02-22
Övriga regeringsuppdrag		
Regeringsuppdrag	Nationell strategi för digitalisering, elektronisk tillgång och digitalt bevarande.	2010-04-09
Regeringsuppdrag	Förslag avseende framtiden för K-samsök	2010-04-09
Regeringsuppdrag	Samverkan för att främja hållbar stadsutveckling. Delrapport.	2010-06-15
Regeringsuppdrag	Utarbeta föreskrifter och allmänna råd för att tillämpningen av 4 kap. kulturminneslagen ska bli mer enhetlig när det gäller tillståndsgivning och tillsyn.	2010-10-01 (delrapport)

Transparens

Redovisning av prestationer

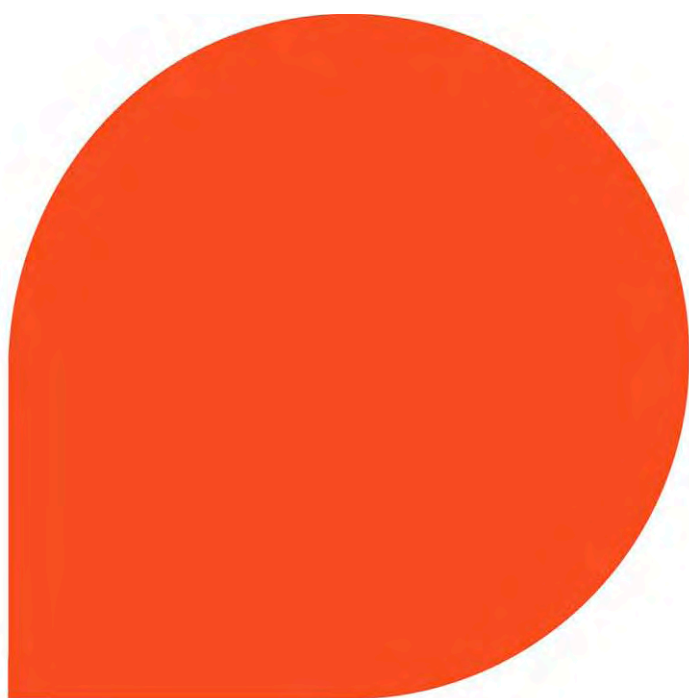
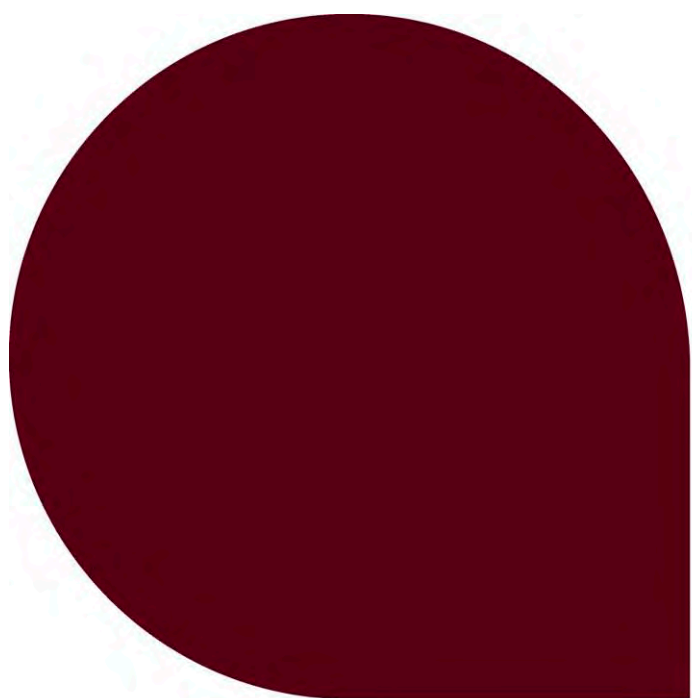
För beräkning av overheadkostnad för respektive prestation har personår använts som fördelningsnyckel. Antal personår per prestation är uppskattade. För beräkning av hyra per prestation har kostnaden fördelats utifrån faktiskt nyttjad yta. Huvuddelen av tabellerna omfattar prestationer för 2010 och

2009. Uppgifter saknas då för 2008 på grund av att 2009 var det första året som en redovisningsstruktur anpassad för prestationer tillämpades.

I vissa fall finns värden bara för 2010. Det innebär då att det är prestationens startår.

För vissa prestationer har kostnaden för 2009 reviderats i förhållande till årsredovisning 2009 för att få jämförbarhet mellan 2009 och 2010.

Finansiell redovisning

Sammanställning över väsentliga uppgifter

(tkr)	2010	2009	2008	2007	2006
Låneram i Riksgäldskontoret					
- beviljad	155 000	90 000	90 000	90 000	90 000
- utnyttjad	134 789	70 659	69 300	61 242	62 369
Räntekontokredit hos Riksgäldskontoret					
- beviljad	34 380	21 830	21 830	21 830	21 830
- maximalt utnyttjad	20 588	0	0	0	0
Räntekonto hos Riksgäldskontoret					
- räntekostnader	15				
- ränteintäkter	7	297	2 240	2 493	2 183
Avgiftsintäkter och andra ersättningar					
- disponerar	177 770	116 862	131 178	139 664	124 666
<i>Arkeologisk uppdragsverksamhet</i>					
- beräknade intäkter	110 000	110 000	110 000	150 000	150 000
- verkliga intäkter	144 155	100 483	108 513	124 831	107 508
Anslagskredit					
<i>Anslag 17 07 001 Riksantikvarieämbetet</i>					
- beviljad	6 291	6 569	6 677	5 944	5 862
- utnyttjad					
<i>Anslag 17 07 002 Bidrag till kulturmiljövård</i>					
- beviljad	7 552	7 162	7 702	7 732	7 819
- utnyttjad		-937		-1 920	-2 144
<i>Anslag 17 08 003 ap 3 Bidrag till regionala museer</i>					
- beviljad	0	0	422	419	0
- utnyttjad			-239		
Utgående överföringsbelopp					
UO 17 07 001 ap 1 och 2 Riksantikvarieämbetets, förvaltningskostnader (ram)	1 764	12 493	5 421	16 353	17 688
UO 17 07 002 ap 1 och 2 Bidrag till kulturmiljövård (ram)	-1 089	-938	330	-1 920	-2 144
UO 17 01 005 ap 10 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet (ram)	148	0	-239	659	1 043
Anslag intecknade av framtida åtaganden					
UO 17 07 001 ap 1 och 2 Riksantikvarieämbetets, förvaltningskostnader (ram)	-	-	-	-	-
UO 17 07 002 ap 1 och 2 Bidrag till kulturmiljövård (ram)	-	-	-	-	-
UO 17 07 Bidrag till regionala museer i Skåne län	-	-	-	-	-
UO 17 07 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet (ram)	-	-	-	-	-
Bemyndiganden					
Tilldelade bemyndiganden	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
Utestående bemyndiganden	88 951	79 488	79 390	78 083	75 546
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	3 321	-38 291	7 509	-23 304	-11 108
Balanserad kapitalförändring	-68 391	-10 660	-31 469	-8 161	2 951
Personal					
Medeltal antal anställda	437	444	481	530	526
Antal årsarbetskrafter	398	400	435	500	500
Driftkostnad per årsarbetskraft	936	877	738	743	680

Resultaträkning

(tkr)	Not	2010	2009
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		211 427	200 277
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	177 770	116 862
Intäkter av bidrag	2	7 652	13 137
Finansiella intäkter	3	52	287
Summa verksamhetens intäkter		396 902	330 563
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	4	-226 302	-222 923
Kostnader för lokaler	5	-59 168	-49 487
Övriga driftkostnader		-86 915	-78 512
Finansiella kostnader	6	-738	-565
Avskrivningar och nedskrivningar	7	-20 457	-17 367
Summa verksamhetens kostnader		-393 581	-368 854
VERKSAMHETSUTFALL		3 321	-38 291
Transfereringar	8		
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		273 320	267 334
Medel som erhållits från andra myndigheter för finansiering av bidrag		0	5 295
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		0	0
Lämnade bidrag		-273 320	-272 629
Saldo transfereringar		0	0
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING	9	-3 321	38 291

Balansräkning

tkr	Not	2010-01-01--2010-12-31	2009-01-01 --2009-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling		7 630	8 247
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	10	12 037	12 674
Summa Immateriella anläggningstillgångar		19 667	20 921
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader, mark och annan fast egendom	11	31 587	33 751
Förbättringsutgifter på annans fastighet		73 548	5 858
Maskiner, inventarier, installationer mm		32 490	28 160
Pågående nyanläggningar		0	4 156
Summa Materiella anläggningstillgångar		137 624	71 925
Varulager mm			
Varulager och förråd	12	976	2 731
Summa Varulager mm		976	2 731
Fordringar			
Kundfordringar		14 734	17 984
Fordringar hos andra myndigheter	13	32 681	16 698
Övriga fordringar		656	273
Summa Fordringar		48 071	34 955

Balansräkning, forts.

tkr	Not	2010-01-01--2010-12-31	2009-01-01 --2009-12-31
Periodavgränsningsposter	14		
Förutbetalda kostnader		15 379	11 800
Upplupna bidragsintäkter		386	152
Övriga upplupna intäkter		22 976	29 401
Summa Periodavgränsningsposter		38 741	41 353
Avräkning med statsverket	15		
Avräkning med statsverket		4 303	-2 670
Summa Avräkning med statsverket		4 303	-2 670
Kassa och bank	16		
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		0	16 120
Kassa, postgiro och bank		0	6
Summa kassa och bank		0	16 126
SUMMA TILLGÅNGAR		249 382	185 341

tkr	Not	2010-01-01--2010-12-31	2009-01-01 --2009-12-31
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital	17		
Statskapital		7 444	4 246
Donationskapital		270	270
Balanserad kapitalförändring		-68 391	-10 659
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		3 321	-38 291
Summa Myndighetskapital		-57 356	-44 434
Avsättningar	18		
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelse		8 647	4 892
Övriga avsättningar		5 450	3 096
Summa Avsättningar		14 097	7 988
Skulder mm	19		
Lån i Riksgäldskontoret		134 789	70 659
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret		13 237	0
Skulder till andra myndigheter		14 043	9 603
Leverantörsskulder		19 633	14 217
Övriga skulder		3 539	3 207
Summa Skulder mm		185 241	97 686
Periodavgränsningsposter	20		
Upplupna kostnader		18 018	31 621
Oförbrukade bidrag		48 999	50 060
Övriga förutbetalda intäkter		40 383	42 420
Summa Periodavgränsningsposter		107 400	124 101
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		249 382	185 341

Ansvarsförbindelser

tkr	Not	2010-01-01--2010-12-31	2009-01-01 --2009-12-31
Pensionsutfästelser, pensionsersättningar	21	0	3 131
Riskpremier, pensionsersättningar	21	1 284	2 817

Anslagsredovisning

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
UO 17 07 001 ap 1 Riksantikvarieämbetet, förvaltningskostnader (ram)	12 493	200 196	-6 349	206 341	-204 577	1 764
UO 17 07 001 ap 2 Kulturarvs-IT (ram)	22	9 508		9 530	-9 530	0
UO 17 07 002 ap 1 Bidrag till kulturmiljövård (ram)	-938	216 218		215 280	-216 370	-1 089
UO 17 07 002 ap 2 Bidrag till arbetslivsmuséer (ram)	0	6 000		6 000	-6 000	0
UO 17 07 002, ap 3 Kunskapsunderlag	0	29 500		29 500	-28 870	630
UO 17 08 003 ap 3 Bidrag till regionala museer i Skåne län (ram)	0	10 154		10 154	-10 154	0
UO 17 01 005 ap 10 Forsknings och utvecklingsinsatser inom kulturområdet (ram)	0	14 651		14 651	-14 503	148
SUMMA	11 578	486 227	-6 349	491 457	-490 004	1 453

Kommentar till anslag UO 17 07 001, ap 1: Enligt ändring av regleringsbrev för budgetåret 2010 får högst 2 500 tkr användas för kostnader för Svensk museitjänst. Under året har 2 498 tkr avräknats anslaget och tillförts Svensk museitjänst. Indragningen avser ingående överföringsbelopp överstigande tre procent.

Redovisning mot bemyndiganden i årsredovisningen

Anslag	Tilldelat	Ingående	Utestående	Utestående åtaganden fördelning per år		
				2011	2012	2013
UO 17 07 002 ap 1 Bidrag till kulturmiljövård	100 000	79 488	88 951	78 663	9 695	593

Villkor för anslag

Anslag	Belopp enligt regleringsbrev	Utnyttjat belopp	Saldo
UO 17 07 001 ap 1 Riksantikvarieämbetet förvaltningskostnader (ram)			
Bidrag till organisationer inom kulturmiljövårdens område	3 500	3 500	0
Miljömålsfrågor relaterade till kulturmiljön	1 200		1 200
Kostnader för svensk museitjänst	2 500	2 500	0
ap 2 Kulturarvs-IT	9 530		0
Löner för arbetsledare	-	8 865	
Uppkommen anslagsbehållning nyttjas till kostnader i samband med omlokaliseringen till Gotland	-	665	
UO 17 07 002 ap 1 Bidrag till kulturmiljövård (ram)			
Byggnadsvård och kulturstöd vid ombyggnad mm			
Bidrag till kulturmiljövård enl 2,5 & 12 §§ enl förordning (1993:379) Se specifikation nedan	-	114 133	
Arkeologiska undersökningskostnader i samband med bostadsbyggande	20 000	19 108	892
Projektering av vårdinsatser samt för tillgänglighet till kulturmiljöer	-	0	
Ersättning enl. 3 kap 10§ lagen (1988:950) om kulturminnen mm		0	
Fornminnes- och kulturlandskapsvård			
Bidrag enligt 2 kap. 14§ samt 2 kap. 7, 8 och 15 §§ lagen (1988:950), 6, 10 och 12 §§ förordningen (1993:379) Se specifikation nedan	-	54 799	
Konserveringsinsatser	5 000	3 672	1 328
Vård av fornlämningar och för säkerställande av kulturvärden i landskapet	-	se 6§, ingår i 54 799	
Kulturresevat			
Intrångsersättning får betalas ut vid beslut om kulturresevat	-	1 075	
Hus med historia			
Projekt Hus med historia	15 000	14 711	289
varav samordning Sveriges Hembygdsförbund	3 000	3 000	0
ap 2 Bidrag till arbetslivsmuseer			
Bidrag enligt förordningen (2002:920) bidrag till arbetslivsmuseer		6 000	
ap 3 Kunskapsunderlag			0
Regionala och kommunala kulturmiljöunderlag			
Framtagande av kulturmiljöunderlag, medfinansiering med minst 50% vid framtagande av kommunala kunskapsunderlag	20 000	19 386	614
Övriga kunskapsunderlag			
Medfinansiering med Skogsvårdsstyrelsen kvalitetsgranskning/digitalisering	2 000	2 000	0
Licensavgifter digital fornminnesinformation	1 500	1 148	352
Kunskapsuppbyggnad norrländska kyrkstäder	1 000	875	125
Förvaltning och utveckling av K-samsök	5 000	4 461	539
UO 17 08 003 Bidrag till regionala museer (ram)			
ap 3 Bidrag till regionala museer i Skåne län			
Statsbidrag kulturmiljövård enligt förordningen (1996:1598)	10 154		0
Regionmuseet i Kristianstad	-	3 104	
Kulturen i Lund	-	3 618	
Malmö muséer	-	3 432	
UO 17 01 005 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet (ram)			
ap 10 Disponeras av Riksantikvarieämbetet	14 651	14 503	148

Tilläggsupplysningar och noter

Kommentarer till noter

Belopp redovisas i tkr där ej annat anges. Belopp i löpande text som anges inom parantes avser 2008.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningen är upprättad efter den uppställning som anges i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag

Brytdag för löpande redovisning har varit den 11 januari 2010.

Fordringar har upptagits till belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalda. I de fall faktura eller motsvarande inkommit efter fastställd brytdag eller där fordrings- eller skuldbeloppet ej är känt vid brytdagen, redovisas beloppen som periodavgränsningsposter. Som periodavgränsningsposter har belopp över 20 tkr bokförts. Skulderna har tagits upp till det nominella värdet på bokslutsdagen.

Lagret består av souvenirer och böcker. Lagren av souvenirer har värderats till beräknat inköpsvärde för kuranta varor. Lagren av egenproducerade böcker har värderats till beräknat försäljningsvärde för kuranta böcker. Resterande boklager hos Informationsavdelningen har värderats till kvarvarande värde fram tills avveckling i maj 2011.

Under 2010 har konton på balansräkningen delats upp på statliga respektive utomstatliga fordringar och skulder. Uppdelningen har gjorts för att underlätta vid rapportering till Statsredovisningen. I vissa fall har jämförelsetal i noter justerats till följd av den nya indelningen. Konton för bokföring av övriga avsättningar på balansräkningen har 2010 ändrats jämfört med 2009.

Materiella och immateriella anskaffningar med en beräknad ekonomisk livslängd om minst tre år och ett anskaffningsvärde på minst 20 tkr, eller immateriella anläggningstillgångar till ett värde av minst 100 tkr, har redovisats som anläggningstillgångar. På anskaffningsvärdet har linjär avskrivning gjorts utifrån den bedömda ekonomiska livslängden.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Balanserad utveckling, rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	3-5 år
Byggnader, mark och annan fast egendom	20-40 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	3-10 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet, SMT	3-30 år
Maskiner, inventarier, installationer mm	3-7 år

Övriga upplysningar

Uppgift om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under räkenskapsåret redovisas i resultatredovisningen.

Uppgifter om insynsråd och ledande befattningshavare enligt FÅB 7 kap2§

Ledning	
<i>Ersättning utbetald under år 2010</i>	
Inger Liliequist	1 088 991
Knut Weibull	907 331

Ledamöter i insynsrådet	
<i>Ersättningen fördelas enligt följande</i>	
Ulf Boman	6 000
Sara Haag	4 000
Henrik Larsson	4 000
Karin O'Connor	6 000
Summa	20 000

Styrelseuppdrag 2010

Ulf Boman	Boman Wiking Konsultation AB
Sara Haag	Sara Haag AB
Henrik Larsson	Hemmelbos Byggnadsvård AB Buttle restaureringskalk AB
Karin O'Connor	Telge Energi AB SOS Barnbyar Corporate Crativity AB Ampliato Private Equity Teqhair AB Täby basket AB Allies AB
Inger Liliequist	Stiftelsen för föremålsvård i Kiruna Grönsöo Kulturhistoriska stiftelse

Noter till resultaträkningen

Not 1

Intäkter av avgifter och andra ersättningar

	2010	2009
Avgiftsbelagd verksamhet		
Arkeologiska undersökningar	144 155	99 233
Övrig avgiftsbelagd verksamhet		
Svensk Museitjänst	18 715	0
Entrémedel	3 028	3 334
Konserveringsavgifter	2	30
Transportavgifter	25	38
Butiksförsäljning vid besöksmål	1 295	1 439
Övriga avgifter avgiftsbelagd verksamhet	22	32
Intäkter av avgifter enligt avgiftsförordningen (1992:191) - enligt 4§		
Publikationer	434	661
Konferenser/kurser	179	530
Hysesintäkter	2 454	2 610
Resurssamodning	3 866	4 622
Övrigt	516	1 557
-enligt 15§		
Fotostatkopior	46	44
Andra ersättningar		
Andra ersättningar	3 034	2 731
Summa	177 770	116 862

Intäkter av avgifter och andra ersättningar har ökat med 60 908 tkr. Förklaringen är främst att intäkterna för den arkeologiska uppdragsverksamheten har ökat med 44 922 tkr och att verksamheten vid Svensk Museitjänst ingår i RAÄ från och med 2010. Övriga intäkter har minskat något. Jämförelsetalen (2009) har justerats avseende Butiksförsäljning vid besöksmål. Tidigare redovisades endast Souvenirförsäljning (872 tkr 2009). Nu redovisas hela butiksförsäljningen. Detta har även påverkat jämförelsetalen för Övriga avgifter avgiftsbelagd verksamhet, Publikationer och Andra ersättningar avseende 2009.

Not 2

Intäkter av bidrag

	2010	2009
Intäkter av bidrag från statliga myndigheter	836	13 531
Intäkter av bidrag från privata företag och övriga org.	6 816	-393
Summa	7 652	13 137

Bidragsmedel från bl a Kungliga Vitterhetsakademien, Göteborgs Universitet, Naturvårdsverket och Energimyndigheten har använts under 2010. Ett antal verksamheter, mestadels i projektform, har finansierats med bidragsmedel såsom exempelvis sockenkyrkoprojektet, runtjänster, spara och bevara och Carare. Minskningen jämfört med 2009 förklaras bl. a. av att då bidragsfinansierades projektet "Afrika 2009" med 5,3 mkr av SIDA.

Not 3

Finansiella intäkter

	2010	2009
Ränteutgifter räntekonto hos RGK	7	262
Övriga finansiella intäkter	45	26
Summa finansiella intäkter	52	287

Minskningen beror främst på minskat saldo på räntekontot hos RGK.

Not 4

Kostnader för personal

	2010	2009
Lönekostnader exkl arbetsgivaravgifter, pensionspremier mm	147 008	145 047
Övrigt	79 294	77 877
Totalt lönekostnader	226 302	222 923

Not 5

Lokalkostnader

Kostnader för lokaler har totalt ökat med 9,7 mkr jämfört med föregående år. Detta beror på att Svensk museitjänst tillkommit med lokalkostnader om ca 14 mkr. Övriga lokalkostnader har minskat.

Not 6

Finansiella kostnader

	2010	2009
Räntekostnader räntekonto hos RGK	15	0
Räntekostnader lån hos RGK	665	464
Övriga finansiella kostnader	59	101
Summa finansiella kostnader	738	565

Not 7

Avskrivningar och nedskrivningar

	2010	2009
Avskrivningar	17 822	17 367
Nedskrivningar	2 635	0
Summa	20 457	17 367

Kostnaden för avskrivningar har ökat något jämfört med år 2009. Detta beror på att Svensk Museitjänst tillkommit vars avskrivningar uppgår till 2 778 tkr. Övriga avskrivningskostnader har minskat. Nedskrivning av värde avseende Bebyggelseregistret har gjorts under året efter ny värdering av balansposten.

Not 8

Transfereringar

Jämförelsevärden avseende 2009 är justerade. 5 295 tkr är överfört från Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag till Medel som erhållits från andra myndigheter för finansiering av bidrag.

Not 9

Årets kapitalförändring

	2010	2009
Avskrivning av invärderad anläggningstillgång	-871	-871
Resultat av arkeologisk uppdragsverksamhet	6 658	-37 420
Resultat av butiksförsäljning besöksmål	-341	0
Resultat Svensk Museitjänst	-2 142	0
Avsättning ränta donationskapital	17	
Årets kapitalförändring	3 321	-38 291

Kapitalförändring arkeologisk uppdragsverksamhet (UV)

	2010	2009
Ingående underskott	-54 656	-14 259
Årets intäkter	144 304	100 483
Årets kostnader	-137 647	-137 903
Årets resultat	6 658	-37 420
Ackumulerat resultat	-47 998	-51 679

Uppdragsverksamhetens intäkter har varit betydligt högre 2010 jämfört med 2009. Skillnaden kan till sin helhet förklaras av högre uppdragsvolym.

Kapitalförändring Svensk Museitjänst

	2010	2009
Ingående underskott	-19 661	0
Årets intäkter, avgifter	18 715	0
Årets intäkter, anslag	2 498	0
Årets kostnader	-23 355	0
Årets resultat	-2 142	0
Ackumulerat resultat	-21 802	0

Svensk Museitjänst överfördes den 1 januari 2010 till Riksantikvarieämbetet från Riksarkivet. Verksamhetens ackumulerade resultat per 091231 om -19,7 mkr fördes också över.

Kapitalförändring butiksförsäljning

	2010	2009
Ingående över-/underskott	0	0
Årets intäkter	1 295	0
Årets kostnader	-1 636	0
Årets resultat	-341	0
Ackumulerat resultat	-341	0

Butiksförsäljning sker vid Riksantikvarieämbetets besöksmål; Glimmingehus och Gamla Uppsala Museum. Försäljningsintäkter och kostnader avseende butiksförsäljningen har före 2010 redovisats ihop med den anslagsfinansierade verksamheten. Något ackumulerat resultat från 2009 finns därför inte.

Noter till balansräkningen

Not 10

Immateriella anläggningstillgångar

	2010-12-31	2009-12-31
Balanserade utgifter för utveckling		
IB anskaffningsvärde	27 174	29 483
Korr IB	0	-2 537
Årets anskaffning	1 989	1 858
Årets utrangeringar	0	-1 631
Anskaffningsvärde UB	29 163	27 173
IB ack avskrivningar	-18 927	-16 056
Årets avskrivningar	-2 606	-4 501
Årets utrangeringar	0	1 631
Ack avskrivningar UB	-21 533	-18 926
Bokfört värde balanserade utgifter för utveckling	7 630	8 247
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
IB anskaffningsvärde	16 941	11 875
Korr IB	0	2 844
Årets anskaffning	4 724	3 427
Årets utrangeringar	0	-1 205
Anskaffningsvärde UB	21 665	16 941
IB ack avskrivningar	-4 267	-3 078
Årets avskrivningar	-2 727	-2 394
Årets nedskrivningar	-2 634	1 205
Ack avskrivningar UB	-9 628	-4 267
Bokfört värde rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	12 037	12 674
Summa Immateriella anläggningstillgångar	19 667	20 921

Not 11

Materiella anläggningstillgångar

	2010-12-31	2009-12-31
Byggnader, mark och annan fast egendom		
IB anskaffningsvärde	58 811	58 610
Korr IB	0	-65
Årets anskaffningar	124	265
Anskaffningsvärde UB	58 935	58 810
IB ack avskrivningar	-25 060	-22 845
Korr IB	0	65
Årets avskrivningar	-2 288	-2 279
Ack avskrivningar UB	-27 348	-25 059
Summa byggnader, mark och annan fast egendom	31 587	33 751

RAÄ ansvarar för ca 150 fastigheter och ett 70-tal kulturmiljöer. Fastighetsbeståndet består av ruiner, runstenar, forngravar och kyrkor mm. Det finns fastigheter som inte är upptagna i balansräkningen som saknar anskaffningsvärde. Något krav på invärdering av tillgångar som anskaffats tidigare än 2003 finns och RAÄ har inte invärderat dessa tillgångar vilka därför inte har något värde i bokföringen. Fastigheternas taxeringsvärde uppgår till 4 008 tkr.

Förbättringsutgifter på annans fastighet

IB anskaffningsvärde	10 157	9 135
Omf av saldo	-1 312	
Årets anskaffningar	72 224	1 023
Årets utrangeringar	-850	
Anskaffningsvärde UB	80 219	10 158
IB ack avskrivningar	-4 299	-3 403
Korr		
Årets avskrivningar	-3 222	-897
Årets utrangeringar	850	
Ack avskrivningar UB	-6 671	-4 300
Bokfört värde förbättringsutgifter på annans fastighet	73 548	5 858

Ökningen avseende förbättringsutgift på annans fastighet förklaras av att Svensk museitjänst har tillkommit i redovisningen. Stora investeringar har gjorts i SMT's lokaler i syfte att anpassa dem till de krav som ställs på ändamålsenlig förvaring.

Maskiner, inventarier, installationer m.m..

IB anskaffningsvärde	92 907	106 851
Korr IB	0	-1 085
Omföring av saldo	5 023	322
Årets anskaffningar	6 868	5 298
Årets utrangeringar	-2 970	-18 366
Avslutade inlösensärenden	-583	0
Utrangerade anläggningar ej fullt avskrivna	0	-114
Anskaffningsvärde UB	101 828	92 906
IB ack avskrivningar	-66 006	-78 312
Korr IB	0	1 085
Årets avskrivningar	-6 979	-7 259
Årets utrangeringar	2 970	18 366
Utrangerade anläggningar ej fullt avskrivna	0	114
Ack avskrivningar UB	-70 015	-66 006
Bokfört värde maskiner, inventarier, installationer mm	31 813	26 900

Konst och andra ej avskrivningsbara tillgångar

IB anskaffningsvärde	1 259	1 258
Årets anskaffning	40	1
Avslutade inlösensärenden	-623	0
Anskaffningsvärde UB	676	1 259
Bokfört värde	676	1 259

Pågående anläggningar

IB anskaffningsvärde	4 156	2 694
Omföring av saldo	-3 712	-629
Årets anskaffningar	-445	2 091
Anskaffningsvärde UB	0	4 156
Bokfört värde pågående nyanläggningar	0	4 156
Summa materiella anläggningstillgångar	137 624	71 925

Not 12

Varulager

	2010-12-31	2009-12-31
Butikslager Glimmingehus	228	206
Butikslager Gamla Uppsala Museum	190	171
Boklager Informationsavdelningen	128	1 577
Boklager UV	431	776
Summa	976	2 731

Avveckling pågår av det boklager som handhas av Informationsavdelningen. Under året har kvarvarande böcker reats ut och resterande del ska säljas under våren 2011. Värdet per 2010-12-31 har värderats till bedömt försäljningsvärde.

Not 13

Fordringar hos andra myndigheter

	2010-12-31	2009-12-31
Kundfordringar	24 893	11 965
Avräkning skatter och avgifter	43	5
Momsfordran	7 681	4 728
Fordran lönebidrag	64	0
Summa	32 681	16 698

Ökningen av kundfordringar jämfört med föregående år förklaras av att fakturering av hyresintäkter för Svensk Museitjänst har gjorts i december. Större omsättning med hänvisning till Svensk Museitjänst och den arkeologiska uppdragsverksamheten förklarar ökningen av momsfordran.

Not 14

Periodavgränsningsposter - fordringar

	2010-12-31	2009-12-31
Förutbetalda kostnader		
Hyreskostnader	12 981	10 183
Övriga kostnader	2 398	1 617
Summa	15 379	11 800
Upplupna bidragsintäkter		
Fordringar projekt RAÄ exkl. UV	386	152
Summa	386	152
Upplupna intäkter		
Projektfordringar UV	21 532	25 423
Övriga upplupna intäkter	1 445	3 978
Summa	22 976	29 401
Summa periodavgränsningsposter - fordringar	38 741	41 353

Ökningen av förutbetalda kostnader förklaras främst av förutbetalda hyreskostnader avseende Svensk museitjänst.

Not 15

Avräkning med statsverket

	2010-12-31	2009-12-31
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	4 187	-2 373
Redovisat mot anslag (bidrag)	261 393	249 708
Medel hänförliga till transfereringar mm som betalats från icke räntebärande flöde (utbetalningar)	-263 809	-243 148
Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	1 772	4 187
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	-12 516	-5 182
Redovisat mot anslag utgifter	228 610	228 525
Anslagsmedel som tillförs räntekonto	-224 355	-240 080
Återbetalning av anslagsmedel	6 349	4 221
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-1 912	-12 516
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte redovisats mot anslag		
Ingående balans	5 659	8 150
Redovisat under året enligt undantagsregeln	-1 216	-2 491
Fordran av semesterlöneskuld som inte redovisats mot anslag	4 443	5 659
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken		
Ingående balans		0
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	1 470	7 245
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-265 279	-250 393
Betalningar hänförliga till anslag	263 809	243 148
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken	0	0
Totalt	4 303	-2 670

Not 16

Kassa och bank

	2010-12-31	2009-12-31
Behållning på Räntekonto	0	16 120
Kassa Bank	0	6
Summa	0	16 126

Behållningen på räntekontot per 2010-12-31 är negativt varför saldot återfinns på balansräkningens skuldsida.

Not 17

Myndighetskapital

	2010-12-31	2009-12-31
Statskapital		
Kulturtillgångar	676	1 259
Anslagsfinansierade anläggningar	6 768	2 987
Summa	7 444	4 246
Donationskapital	270	270
Balanserad kapitalförändring		
föregående år	-10 659	-31 468
Balanserad kapitalförändring SMT	-19 661	0
Kapitalförändring enligt resultaträkning föregående år	-38 291	7 509
Justering donationskapital	0	6
Förändring kostnadsmessig anslagsavräkning	0	15 014
Inventarie amorterad 2008 på anslag	0	-1 720
Korrigerig icke anslagsavräknade poster	220	
Summa	-68 391	-10 659
Årets kapitalförändring	3 321	-38 291
Summa myndighetskapital	-57 356	-44 434

Ett antal fyndinlösningsärenden har avslutats och värdet för kulturtillgångar har således minskat. Anslagsfinansierade anläggningstillgångar utgörs av systemen Platser, K-samsök och Kringla vilka har finansierats med anslag 7:2, ap 3. Svensk museitjänst fördes per 2010-01-01 över till Riksantikvarieämbetet från Riksarkivet. Verksamhetens balanserade underskott fördes då också över mellan myndigheterna. Korrigerig av balanserad kapitalförändring har gjorts för poster som tidigare inte har anslagsavräknats korrekt.

Not 18

Avsättningar

	2010-12-31	2009-12-31
Avsättningar för pensioner		
Ingående avsättning	4 892	3 846
Årets pensionskostnad	6 821	1 893
Årets pensionsutbetalningar	-3 066	-847
Utgående avsättning	8 647	4 892
varav särskild löneskatt	1 688	1 187
Övriga avsättningar		
Avsättning avgångsvederlag		
-årets förändring	-278	278
-utgående balans	0	278
Avsättning lönekostnader avseende personal i omställning		
-årets förändring	2 246	0
-utgående balans	2 246	0
Engångspremier särskild pensionsersättning		
-årets förändring	-108	-1 446
-utgående balans	3 204	2 818
Summa	5 450	3 096
Summa avsättningar	14 097	7 988

Avsättningar för pensioner har ökat under 2010. Avsättningen avser 13 personer varav tre avser delpension. Jämfört med 2009 utgörs större andel av avsättningen 2010 fler personer med hel pensionsavsättning.

Not 19

Skulder mm

	2010-12-31	2009-12-31
Lån i Riksgäldskontoret		
Låneram enligt 20§ lag (1996:1059) om statsbudgeten	155 000	90 000
Ingående skuld	70 659	69 300
Upptagna lån under året	82 681	17 000
Amorteringar	-18 551	-15 641
Utgående låneskuld	134 789	70 659
Räntekontokredit i riksgäldskontoret		
Beviljad kreditram	34 380	21 830
Utgående skuld	13 237	0
Skulder till andra myndigheter		
Leverantörsskuld statliga	7 574	2 343
Övriga skulder, statliga	6 469	7 260
Summa statliga skulder	14 043	9 603
Leverantörsskuld övriga	19 633	14 217
Övriga skulder	3 539	3 207
Summa skulder m.m.	185 241	97 686

Myndighetens skulder har ökat markant vilket främst kan hänföras till flytten av Svensk museitjänst (SMT) från Riksarkivet. Överföringen av ackumulerat underskott avseende SMT (-19 661 tkr) belastade räntekontot och har resulterat i att saldot per 2010-12-31 är negativt. Räntekontokrediten har under 2010 utökats från 21 830 tkr till 34 380 tkr. Saldot avseende leverantörsskulder är högre jämfört med föregående år. Differensen kan förklaras av att hyreskostnader för SMT tillkommit vilka betalas i januari samt att en större personalkonferens arrangerades i december.

Not 20

Periodavgränsningsposter - skulder

	2010-12-31	2009-12-31
Upplupna kostnader		
Upplupna semesterlöner inkl sociala avgifter	10 798	10 438
Upplupna löner inkl sociala avgifter	1 675	0
Upplupna löner för personal i omställning	0	1 073
Upplupna löner för uppsagd personal UV	0	14 863
Avgångsvederlag	1 381	0
Avsatta medel enl trygghetsavtalet	3 473	3 635
Övrigt	690	1 612
Summa	18 018	31 621
Oförbrukade bidrag		
Oförbrukade bidrag statliga	39 383	40 316
Oförbrukade bidrag utomstatliga	8 866	9 003
Donationer	750	741
Summa	48 999	50 060
Övriga förutbetalda intäkter		
Förutbetalda intäkter UV:s projekt övriga projekt	17 058	17 753
Förutbetalda intäkter UV:s projekt statl projekt	18 381	23 813
Befarade projektunderskott	793	706
Förutbetalda hyresintäkter statliga	1 760	0
Förutbetalda hyresintäkter utomstatliga	2 079	0
Övriga förutbetalda intäkter	311	148
Summa	40 383	42 420
Summa periodavgränsningsposter - skulder	107 400	124 101

Upplupna kostnader har minskat jämfört med 2009 då omstrukturering av den arkeologiska uppdragsverksamheten har slutförts. Omställningen efter omlokaliseringen till Gotland är också slutförd. Kostnad för avgångsvederlag har 2010 bokförts som en upplupen kostnad istället för avsättning som tidigare.

Not 21

Ansvarsförbindelser

Vid föregående årsskifte hade ännu ett par personer rätt till pensionsersättning om de skulle välja att lämna myndigheten under 2010. Då beslut nu har fattats att begära pensionsersättning vilket också beviljats finns nu medel avsatta under "avsättningar för pensioner". De riskpremier avseende särskild pensionsersättning som myndigheten ålagts att betala till följd av omlokaliseringen till Gotland är nu reglerade. De riskpremier som finns angivna för 2010 kan hänföras till omstrukturering av den arkeologiska uppdragsverksamheten.

Riksantikvarieämbetet har inte redovisat någon prestation för uppgiften om det särskilda sektorsansvaret för miljömålsfrågor på grund av att någon uppgift om volym inte finns. Den verksamhet som genomförts finns beskriven på sida 23.

Jag bedömer att Riksantikvarieämbetet genom att genomföra de prestationer som redovisas har nått målen för 2010.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Inger Liliequist
Riksantikvarie

